

Lapinlahden kunnan

Tilinpäätös 2024

LAPINLAHTI

1	Toimintakertomus	4
1.1	Kunnanjohtajan katsaus.....	4
1.2	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	5
1.2.1	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	5
1.2.2	Yleinen taloudellinen kehitys.....	7
1.2.3	Oman talousalueen kehitys	8
1.3	Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	9
1.3.1	Olennaiset muutokset kunnan taloudessa	9
1.3.2	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	12
1.3.3	Kunnan henkilöstö	14
1.3.4	Ympäristöasiat ja muut ei-taloudelliset asiat	15
1.3.5	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	16
1.4	Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	18
1.4.1	Jatkuvan sisäisen valvonnan järjestäminen osastolla.....	18
1.4.2	Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen	18
1.4.3	Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus	19
1.4.4	Riskienhallinnan järjestäminen.....	20
1.4.5	Strategiariski	20
1.4.6	Toiminnan riskit	21
1.4.7	Tietoturva ja -suoja	22
1.4.8	Taloudelliset riskit.....	23
1.4.9	Vahinkoriskit	24
1.4.10	Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta	24
1.4.11	Sopimustoiminta	24
1.5	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	24
1.5.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	24
1.5.2	Toiminnan rahoitus.....	28
1.5.3	Rahoitusasema ja sen muutokset.....	29
1.5.4	Kokonaistulot ja menot.....	31
1.6	Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	32
1.6.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä kuluista.....	32
1.6.2	Konsernin toiminnan ohjaus.....	32
1.6.3	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	32
1.6.4	Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	34
1.6.5	Selonteko konsernivalvonnasta.....	35
1.6.6	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	37
1.7	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	41

1.7.1	Asiaa koskeva sääntely	41
1.7.2	Tilikauden tuloksen käsittely	41
1.7.3	Talouden tasapainottamissuunnitelmat.....	41
2	Talousarvion toteutuminen.....	41
2.1	Seuranta koskeva sääntely.....	41
2.2	Käyttötalouden toteutuminen	42
2.2.1	Keskusvaalilautakunta	42
2.2.2	Tarkastuslautakunta	42
2.2.3	Kunnanhallitus	42
2.2.4	Sivistysosasto	53
2.2.5	Tekninen ja ympäristölahtakunta	76
2.2.6	Investointien toteutuminen.....	87
2.3	Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.....	88
2.3.1	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	88
2.3.2	Verotulojen ja valtionosuuksien toteutuminen.....	89
2.3.3	Investointien toteutuminen.....	90
2.3.4	Rahoitusosan toteutuminen	91
2.3.5	Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	92
3	Tilinpäätöslaskemat	93
3.1	Tuloslaskelma	93
3.2	Rahoituslaskelma	95
3.3	Tase	96
3.4	Konsernilaskelmat	98
4	Tilinpäätöksen liitetiedot	103
4.1	Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	103
4.2	Konsernitiilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	104
4.3	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	106
4.4	Taseen vastaavia ja vastattavia koskevat liitetiedot.....	109
4.5	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot	119
5	Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat.....	124
6	Eriytetyt tilinpäätökset.....	125
7	Allekirjoitukset ja merkinnät	126

1 Toimintakertomus

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Lapinlahden kunnan vuoden 2024 tilinpäätöksen vuosikate on hyvä, noin 5,0 miljoonaa euroa, josta poistojen ja arvonalennusten sekä tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden tulokseksi jää noin 0,7 miljoonaa euroa. Tulokseen on sisällytetty suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi myös muita arvonalentumisia ja varauksia. Tilikauden tulos on merkittävästi parempi kuin alkuperäinen 1,3 miljoonaa euroa alijäämäinen talousarvio.

Vuoden aikana tehty talouden tasapainottamistoimet, alkuperäistä talousarviota lähes 800 000 euroa suurempana toteutuneet verotulot ja esimerkiksi Vaalijalan kuntayhtymän purkamisesta saatu yli 200 000 euron kertaluonteinen tuotto vaikuttivat tulokseen positiivisesti. Erityisesti menojen hillinnässä onnistuttiin ja toimintakulut alittivatkin budjetin noin 1,2 miljoonalla eurolla. Talouskurissa onnistuttiin laajalla rintamalla, sillä kaikki kunnan osastot alittivat budjettinsa. Toimintamenot olivat jopa noin 1,2 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuonna 2023. Sen sijaan valtionosuudet jäivät yli 200 000 euroa budjetoidusta. Kaiken kaikkiaan tulokseen on hankalassa taloudellisessa tilanteessa syytä olla tyytyväinen.

Lapinlahden kunnan talousarvio vuodelle 2024 jouduttiin valmistelemaan syksyllä 2023 pääosin perustuen vuoden 2023 toimintaan. Toiminnan tehostaminen riittävästi ilman rakenteellisia muutoksia ei ollut alijäämän nitistämiseksi mahdollista. Siksi kunnassa oli välttämätöntä tehdä talouden tasapainottamissuunnitelma vuosille 2024–2026, mikä leimasinkin koko toimintavuotta. Loppuvuonna hyväksytty talouden tasapainottamissuunnitelma pitää sisällään mm. kaikkien osastojen palveluverkko- ja organisaatioselvityksen, kiinteistöstrategian päivityksen, kunnan tytäryhtiö rakenteen selvittämisen, tulopohjan laajentamisen ja verotulojen tarkistukset. Talouden tasapainottamistyön toimenpiteistä vuoden 2024 talousarvioon ehdittiin päättää ja budjetoida veroprosenttien korotus, muut kuluneen vuoden mittaan tehty tasapainottamistoimet sen sijaan ovat auttaneet alkuperäistä talousarviota parempaan tulokseen pääsemisessä.

Tilikauden suuri vuosikate noin 5,0 miljoonaa euroa antaa mahdollisuuden varautua tulevaan toimintaan ja tulevia vuosia varten, eikä koko ylijäämää ole tarpeen siirtää taseen ylijäämätilille. Kuntien muuttuva toimintaympäristö ja viime vuosina tapahtuneet lakisääteiset muutokset ohjaavat kriittisesti arvioimaan kunnan omaisuuden tulontuottamiskykyä tulevaisuudessa. Siksi on tarve tehdä arvonalennuksia taseessamme oleviin kiinteistöihin, joiden tulevaisuuden tarve on epävarma. Tiedämme myös, että joudumme investoimaan lähivuosina uuteen monitoimitaloon. Hyvä tulos mahdollistaa kunnan varautumisen myös monitoimitalon investointiin. Tuloksesta tehdäänkin 500 000 euron investointivaraus uuden monitoimitalon rakentamiseen, sekä suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi myös noin 650 000 euron lisäpoistot. Tilikauden tulos on arvonalentumisten ja varausten jälkeenkin alkuperäistä talousarviota noin 2,1 miljoonaa euroa parempi.

Vaikka toimintavuotta leimasi talouden tasapainottaminen, koen, että uskalsimme myös uudistaa ja investoida elinvoiman kasvattamiseen. Siihen liittyy palveluidemme, toimintatapojemme ja organisaatiomme uudistaminen, joka jatkuu vielä vuonna 2025. Uudistuksilla haetaan paitsi säästöjä, myös modernisoidaan palveluja ja palveluverkkoa kohti tulevaisuuden palvelutarvekysyntää.

Keskityimme vahvemmin myös elinvoimatyöhön. Meillä oli ja on menossa useita mielenkiintoisia puhtaan siirtymän hankkeita esimerkiksi kiertotalouden, biokaasun, tuulivoiman ja aurinkoenergian saralla. Kunta on perinteisesti tunnettu myös kulttuuripitäjänä, josta haluamme jatkossa poikivan myös kulttuuri- ja luontomatkailutuloa.

Lapinlahden keskimääräinen työttömyysaste vuonna 2024 oli 10,0 %, kun se edellisenä vuonna oli 9,9 %. Lapinlahden työttömyys on ollut pääosin laskevalla trendillä vuoden 2020 koronahuipusta, jolloin työttömien osuus työvoimasta oli peräti 13,0 %. Kokonaisuutena Lapinlahden työttömyysaste on

kuitenkin siedettävällä tasolla, sillä vuoden lopussa (12/2024) Lapinlahden työttömyysprosentti oli 10,6 %, kun Pohjois-Savon keskiarvo oli 12,5 % ja koko maan keskiarvo 12,0 %. Tämä kertoo sekä seudun työllistävien yritysten hyvästä vireestä että kunnan työllistämisen keinovalikoiman ja toimenpiteiden onnistumisesta. Lapinlahti oli vuonna 2024 työllisyyden kuntakokeilukunta ennen vuoden vaiheessa tapahtunutta TE-uudistusta. Uudistuksen vaikutuksia työllisyyden hoitoon osaamme arvioida paremmin vuoden päästä.

Tilinpäätöksessä kunnan pitkäaikainen lainamäärä nousi hieman viime vuodesta, mutta on alhaisempi kuin huippuvuonna 2022. Ennen vuotta 2022 lainamäärä kasvoi neljänä peräkkäisenä vuotena. Kokonaislainamäärä on nyt noin 36,9 miljoonaa euroa. Ylijäämäisen tuloksen myötä taseylijäämää on nyt noin 1 238 000 euroa, kun vielä kaksi vuotta sitten taseemme oli alijäämäinen.

Kunnan nettoinvestointitaso säilyi maltillisena 2,1 miljoonassa eurossa. Kunta on vuosina 2019–2023 investoinut keskimäärin 4,2 miljoonaa euroa vuodessa huippuvuoden ollessa 7,3 miljoonaa euroa. Menneiden vuosien investointitaso ei ole enää hyvinvointialueuudistuksen jälkeen missään tapauksessa kestävä investointitaso. Kunta haluaa kuitenkin jatkossakin investoida kestävästi kuntalaisten hyvinvoinnin ja elinkeinoelämän mahdollisuuksien parantamiseksi. Panostuksilla elinvoimaan ja hyvinvointiin haettiin kuntastrategian mukaista kasvua ja kehitystä, jotka osaltaan tuovat positiivisia kerrannaisvaikutuksia talouteen ja kuntalaisten palveluihin.

Kiitos Lapinlahden kunnan henkilöstölle ja luottamushenkilöille erinomaisesta työstä ja tuloksesta vuonna 2024!

Henri Ruotsalainen
kunnanjohtaja

1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.2.1 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

1.2.1.1 Valtuusto

Valtuuston toimikausi alkoi 1.8.2021 ja se jatkuu 31.5.2025 saakka. Valtuustossa on 31 valtuutettua. Valtuuston paikkajakauma on seuraava:

Keskusta	12
PS	7
KD	4
Vas.	3
SDP	2
Kokoomus	2
Vihreät	1

Valtuusto kokoontui kertomusvuoden aikana 5 kertaa ja kokouksissa käsiteltiin 47 asiaa. Valtuuston puheenjohtajana toimi Minna Rissanen (PS), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Aaro Kubin (Keskusta) ja toisena varapuheenjohtajana Harri Väänänen (PS).

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen jäsenmäärä on 9, minkä lisäksi kokouksiin osallistuu valtuuston puheenjohtajisto. Kunnanhallitus kokoontui 18 kertaa ja kokouksissa käsiteltiin 229 asiaa. Kunnanhallituksen

puheenjohtajana toimi Kari Virranta (Keskusta) ja varapuheenjohtajana Terttu Ruotsalainen (Keskusta).

Kunnanhallitus huolehtii valtuustossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta. Päätöksillään ja valtuutuksillaan kunnanhallitus johtaa, ohjaa ja kehittää kunnanhallintoa ja palvelutoimintoja sekä kuntakonsernin toimintaa ja kehittämistä. Kunnanhallituksen apuna ovat valtuuston erikseen valitsemat lautakunnat ja muut toimielimet sekä kunnan palkattu henkilöstö.

Kunnanhallitus vastaa yleishallinnon, kehittämispalvelujen, työllistämisen ja projektien tulosalueista.

Lautakunnat, johtokunnat ja jaostot

Lapinlahden kunnassa toimi viisi lautakuntaa ja yksi jaosto. Lautakunnat olivat tarkastus-, keskusvaali-, sivistys-, tekninen ja ympäristölautakunnat. Jaosto on hyvinvointi- ja osallisuusjaosto, joka toimii kunnanhallituksen alaisuudessa.

Kunnan tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat:

- kunnan toimielinten jäsenet
- asianomaisen toimielimen tehtäväalueen ja tulosalueen johtavat viranhaltijat

Tilivelvollisia ovat kaikkien kuntalain 30 §:n mukaisten toimielinten jäsenet – lukuun ottamatta valtuutetut (toimiessaan jäsenenä muussa toimielimessä valtuutettu on tässä tehtävässään tilivelvollinen).

Vuonna 2024 tilivelvollisia viranhaltijoita ovat olleet:

Kunnanjohtaja Henri Ruotsalainen

Hallinto-osasto: hallintojohtaja Ulla Nikulainen

Sivistysosasto: lukion rehtori ja sivistysjohtaja Sinikka Kervinen

Tekninen osasto: tekninen johtaja Rami Linna.

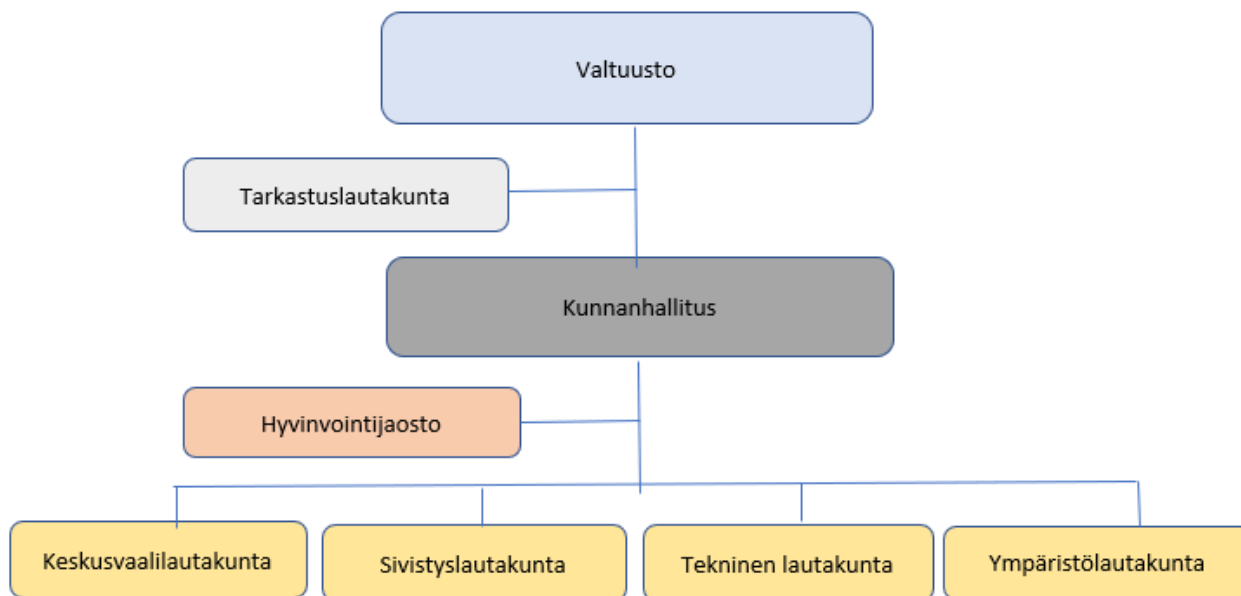
Esittelijät - tässä lueteltuina muut kuin esittelijänä toimivat keskushallinnon johtavat viranhaltijat tai osastopäälliköt:

- Rakennustarkastaja ja ympäristöasiantuntija / ympäristölautakunta
- Hallintojohtaja / keskusvaalilautakunta

Muut johtavat viranhaltijat:

- Kunkin tehtäväalueen kunnanjohtajan nimeämät tulosalueen päälliköt
- Kunkin tehtäväalueen osastopäällikön nimeämät tulosyksikön päälliköt

Kunnan tilivelvolliset toimielimet sekä viran- ja toimenhaltijat vuoden 2017 alusta lukien on määritelty valtuuston päätöksessä 14.11.2017 § 69

1.2.2 Yleinen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Valtionvarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan (Talvi 2024 julkaistu 19.12.2024) pitkittynyt matalasuhdanne rasittaa julkista taloutta edelleen. Valtionhallinto ja paikallishallinto ovat syvästi alijäämäisiä. Julkisyhteisöjen alijäämä suhteessa bkt:hen on 4,2 prosenttia vuonna 2024, 3,5 prosenttia vuonna 2025 ja pienenee vähitellen 2 prosenttiin vuonna 2029.

BKT:n supistui Suomessa 0,3 %. Vuonna 2025 talous on kääntynyt kasvuun ja siitä eteenpäin kasvu nopeutuu. Hintojen nousu on hidastunut ja korot ovat laskussa, mikä vauhdittaa kulutusta vuodesta 2025 alkaen. Rakentamisen toipuminen, energiasiirtymä ja puolustushankinnat lisäävät investointeja, mutta julkisen talouden sopeuttamistoimet heikentävät kysyntää.

Euroalueen talous on elpymässä vuonna 2025, mutta Saksan teollisuuden ongelmat heikentävät kasvunäkymiä. Yhdysvalloissa kasvu jatkuu vahvana, mutta tuleva kauppapolitiikka on riski koko maailmantaloudelle. Suomen viennin kasvu vauhdittuu, ja varsinkin palveluiden vienti kasvaa. Myös tuonnin kasvu vauhdittuu, ja vaihtotase palaa alijäämäiseksi.

Hintojen nousu hidastui jo vuonna 2024 selvästi ja pysyy maltillisena veronkorotuksista huolimatta. Kotitalouksien reaalitytulot ovat kääntyneet kasvuun, mutta kulutuksen sijaan säästäminen on lisääntynyt. Kulutuksen odotetaan kääntyvän kasvuun 2025 ja kiihtyvän 2026 työllisyystilanteen kohentuessa.

Investointien odotetaan lisääntyvän vuodesta 2025 lähtien. Rakentamisen jyrkkä väheneminen näyttää pysähtyneen, mutta rakennusalan toipuminen ottaa aikaa. Energiasiirtymä ja digitalisaatio lisäävät investointeja. Puolustusinvestointien määrä kasvaa merkittävästi.

Työmarkkinoiden käänne parempaan siirtyy vuoteen 2025. Kasvua tukevat hallituksen työvoiman tarjontaa lisäävät toimet ja lisääntynyt maahanmuutto. Työikäisen väestön kasvu lisää työvoimaa ja työllisyyttä pitkällä aikavälillä, mutta suhdannejaksolla se näkyy alempana työllisyysasteena.

Vuosina 2028–2029 Suomen talouden odotetaan kasvavan 1,4 prosenttia vuosittain. Maahanmuuton myötä työikäisen väestön määrä on kääntynyt kasvuun, mikä kasvattaa potentiaalista tuotantoa.

Maahanmuutto-oletusta on nostettu, mutta ei niin paljon kuin Tilastokeskuksen väestöennusteessa. Potentiaalisen tuotannon kasvua jarruttaa pitkään jatkunut tuottavuuden erittäin heikko kasvu.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 15–74-vuotiaita työllisiä oli keskimäärin 2 602 000 ja työttömiä 238 000 vuonna 2024. Työllisiä oli 25 000 vähemmän ja työttömiä 34 000 enemmän kuin edellisenä vuonna. 20–64-vuotiaiden työllisyysaste oli 76,7 % vuonna 2024. Työllisyysaste laski 1,2 prosenttiyksikköä vuodesta 2023.

Kuntatalouden kehitys

Kuntatalouden tila heikkeni yleisesti vuonna 2024, mutta vähemmän kuin pelättiin. Tilanne vaikuttaa siltä, että kunnat ovat onnistuneet sopeutustoimissaan. Kuntien tilinpäätökset ovat vahvempia kuin mitä vuoden 2024 talousarvioiden perusteella ennakoitiin. Menokasvu oli vuonna 2024 odotettua maltillisempaa. Toimintakate eli kunnan nettotoimintakulut kasvoivat 1,8 prosenttia ja peräti 130 kunnassa ne pienentyivät vuoteen 2023 verrattuna.

Kuntatalouden rahavirta jäi positiivisesta tuloksesta huolimatta alijäämäiseksi: toiminnan ja investointien rahaviralla mitattuna kuntatalous oli -470 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kuntien investoinnit pysyivät korkealla tasolla ollen 4,8 miljardia euroa vuonna 2024. Rahavirta oli negatiivinen, koska käyttötulot eivät riittäneet kaikkien investointien rahoittamiseen. Kunnat velkaantuivat lisää 720 miljoonalla eurolla. Lainakanta kääntyi välivuosien jälkeen kasvuun.

Kuntaliiton arvioiden mukaan talouden tilan heikkenemistä selittää verotulojen aleneminen 500 miljoonalla eurolla muun muassa sote-uudistukseen liittyneiden verohäntien poistumisen takia. Kuntien tuloihin ja menoihin välittyivät myös heikko suhdannekehitys, valtionosuuksien pieneneminen 250 miljoonalla eurolla sekä kasvaneet korkokustannukset.

Kuntien menoja laski myös kuntien työttömyysvakuutusmaksujen aleneminen. Lisäksi kuntien menot työttömyysturvan rahoittamiseen pienenivät vielä, vaikka pitkäaikaistyöttömyys nousi vuoden lopussa jo kovaa vauhtia.

Kertaluonteiset myynnit paransivat tilikauden tulosta selvästi.

Mittavat investointipaineet sekä kustannuskehityksen hallinta haastavat tulevinakin vuosina kuntatalouden näkymiä ja rakenteellisesta alijäämästä on vaikea päästä eroon. Kuntien talous on entistä riippuvaisempi myös yleisestä talous-, työllisyys- ja verotulokehityksestä. Myös kuntakonsernien talouden merkitys korostuu.

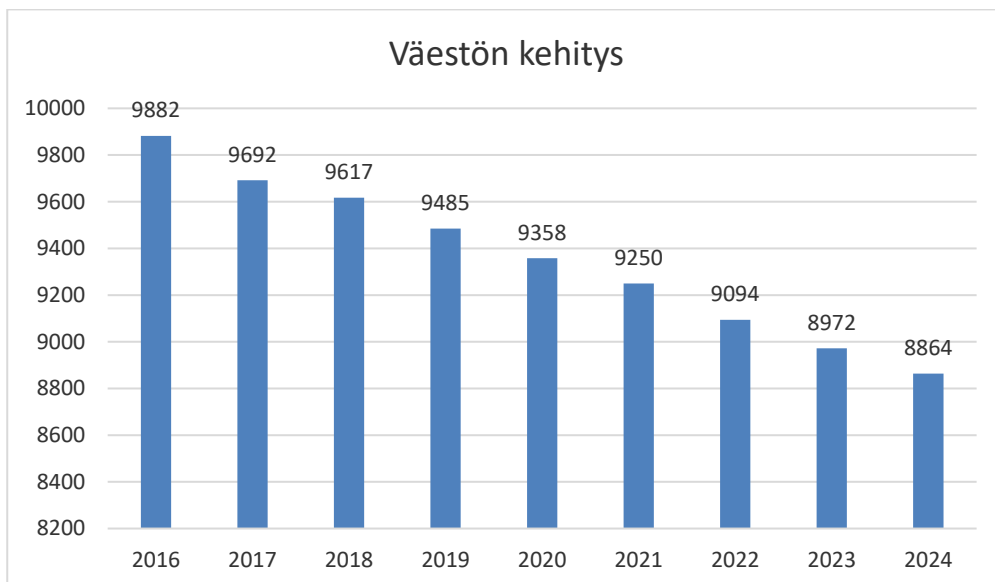
1.2.3 Oman talousalueen kehitys

Lapinlahden kunnan perustiedot

Lapinlahti on yläsavolainen vuonna 1874 perustettu kunta, joka sijaitsee Itä-Suomessa, Pohjois-Savon maakunnassa 5-tien ja Savon radan varrella. Vuoden 2011 alussa toteutui kuntaliitos, jossa Varpaisjärven kunta liitettiin Lapinlahden kuntaan. Kunnan pinta-ala on 1245,2 km², josta vesistöä on 148,5 km² ja maata 1096,7 km².

Lapinlahden kunnan väestömäärä väheni ennakkotiedon mukaan 108 henkilöllä vuonna 2024 ja väestömäärä oli vuoden lopussa 8 864 (ennakkotietoa). Edellisenä vuonna vähennys oli 122 henkilöä.

Ennakkotiedon mukaan kuntien välinen nettomuutto oli -70 henkilöä. Nettomaahanmuutto oli 23 henkilöä. Syntyneitä oli 61 (edellinen vuosi 53) ja kuolleita 121, siten kuolleiden enemmitys oli 60.

Lopullisten väestötietojen mukaan vuoden 2023 lopussa Lapinlahden kunnan väestöstä 13,9 % kuuluivat ikäryhmään 0–14-vuotiaat, mikä on hieman enemmän kuin Pohjois-Savossa (13,8 %). Ikäryhmään 15–64-vuotiaat kuului Lapinlahdella 55,9 %, Pohjois-Savossa siihen kuului 59,1 %. Vastaavasti yli 65-vuotiaiden osuus oli 30,3 %, kun se Pohjois-Savossa oli 27,1 %. Siten Lapinlahden väestöstä 0–14-vuotiaita ja yli 65-vuotiaita on enemmän kuin Pohjois-Savossa keskimäärin, mutta 15–64 vuotiaita on vähemmän kuin Pohjois-Savossa keskimäärin.

Elinkeinorakenne ja työllisyys

Lapinlahdella oli vuoden 2023 lopussa 2 648 työpaikkaa. Työpaikkojen määrä väheni 2022 vuodesta 115 työpaikalla. Alueella asuvien työllisten määrä on 3 555. Asuinkunnassaan työssäkäyvien osuus on 58,1 %.

Lapinlahden elinkeinorakenne on palveluvaltainen, sillä työpaikoista palvelualoilla oli 56,5 %, jalostuksessa 25,6 % sekä alkutuotannossa 16,5 %.

Lapinlahden keskimääräinen työttömyysaste kasvoi hieman vuonna 2024 edellisestä vuodesta. Keskimääräinen työttömyysaste oli 10,0 %, kun se edellisenä vuonna oli 9,9 %. Pohjois-Savon työttömyysaste oli joulukuussa 12,5 % ja edellisenä vuonna 11,9 %. Lapinlahden työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta oli joulukuussa 10,6 % ja työttömiä oli yhteensä 421 henkilöä. Työttömien määrä vaihteli vuoden aikana. Alimmillaan työttömyys oli syyskuussa (8,7 % ja 346 hlöä). Pitkäaikaistyöttömien määrä (124 henkilöä) kasvoi 30 henkilöllä edellisvuoden tasosta. Passiivisen työmarkkinatuen kuntaosuus laski 452 000 euroon (-6,8 % edellisestä vuodesta).

1.3 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

1.3.1 Olennaiset muutokset kunnan taloudessa

Vuonna 2024 Lapinlahden kunta oli toista vuotta ilman omia sotepalveluitaan. Odotusarvo oli, että kunnan talouden ennustaminen olisi hieman helpompaa ja selkeämpää. Kunnan menojen kasvuennuste sekä valtionosuuksien leikkaantuminen edelleen 2,3 milj. eurolla vuodelle sekä vuodella 2022 syntynyt alijäämä taseeseen velvoitti kunnan laatimaan taloudentasapainottamissuunnitelman. Valtuusto hyväksyi 11.11.2024 § 37 taloudentasapainottamissuunnitelman vuosille 2024–2026. Suunnitelma vaikutukset näkyvät jo osittain vuoden 2024 tuloksessa.

Toimintatuottojen (ulkoiset ja sisäiset) toteutuma on 9,8 milj. euroa eli 107,1 % (ulkoisten 111 % ja sisäisten 100 %). Toimintatuotot ylittyivät kokonaisuudessaan 0,5 milj. eurolla. Sisäiset toimintatuotot kirjataan tilinpäätökseen pääsääntöisesti toteutuneiden myyntien mukaisesti ja talousarviossa ne perustuvat arvioon. Sisäiset pääomavuokrat ja sisäiset vuokrat kirjataan talousarvion mukaisesti.

Toimintatuottoihin valtuusto teki seuraavan muutokset käyttötalousosaan: tekniselle osastolle lisättiin tuottoja 100 000 euroa. Tuloslaskelmaosassa lisättiin verotuloja 502 000 euroa ja valtionosuuksia vähennettiin 253 000 euroa.

Toimintakulujen määrärahoihin valtuusto hyväksyi tilikauden aikana muutoksia yhteensä 400 000 euroa. Vähennyksistä kohdistui 200 000 euroa sivistysosastolla ja 100 000 tekniselle osastolle ja 100 000 hallinto-osastolle. Toimintakulujen (ulkoiset ja sisäiset) toteutuma on 30,5 milj. euroa eli 96,2 % (ulkoisten toteutuma 95,7 % ja sisäisten 100,2 %). Suurin euromääräinen toimintakulujen (ulkoiset ja sisäiset) alitus on sivistysosastolla 0,41 milj. euroa. Hallinto-osasto alittui 0,37 milj. euroa ja tekninen osasto 60 000 euroa.

Kun tarkastellaan ulkoisia tuottoja ja kuluja sekä toimintakatetta osastotasolla, niin teknisen osaston alitus oli 0,38 milj. euroa, sivistysosaston oli 0,59 milj. euroa ja hallinto-osaston 0,4 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden.

Verotulot ja valtionosuudet

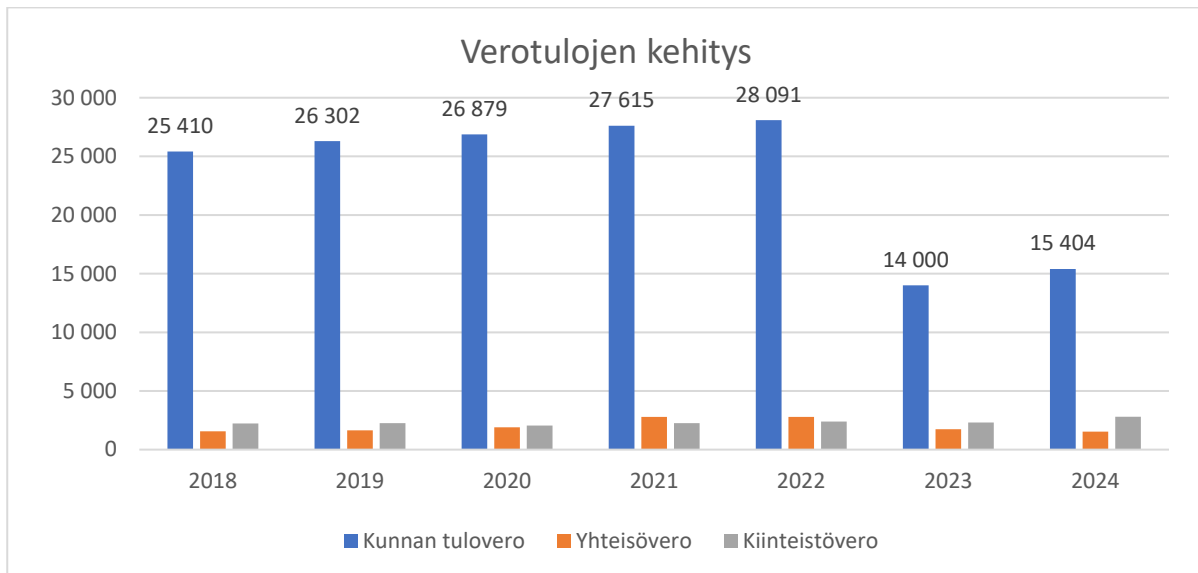
Verotuloja kertyi yhteensä 19,7 milj. euroa, joka on 0,79 milj. euroa enemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin.

Kunnallisveroja kertyi 10,2 % enemmän kuin vuonna 2023. Tuloveroprosentti oli 9,40 %. Valtuusto päätti tuloveron korottamisesta 8,61 %:sta 9,40 %:iin 6.11.2023. Hyvä verokertymä selittyy pääosin veronkorotuksella, joka toki oli jo huomioitu vuoden 2024 talousarviossa sekä palkankorotuksilla että kunnan hyvällä työllisyysastella on ollut positiivinen vaikutus verokertymään.

Yhteisöveroja vähenivät 12 % vuonna 2024. Kiinteistöveroja kertyi 21 % enemmän kuin vuonna 2023. Nousu johtuu vuodelle 2024 korotetuista kiinteistöveroprosenteista.

Verotulot vv. 2018–2024 (1000 euroa)

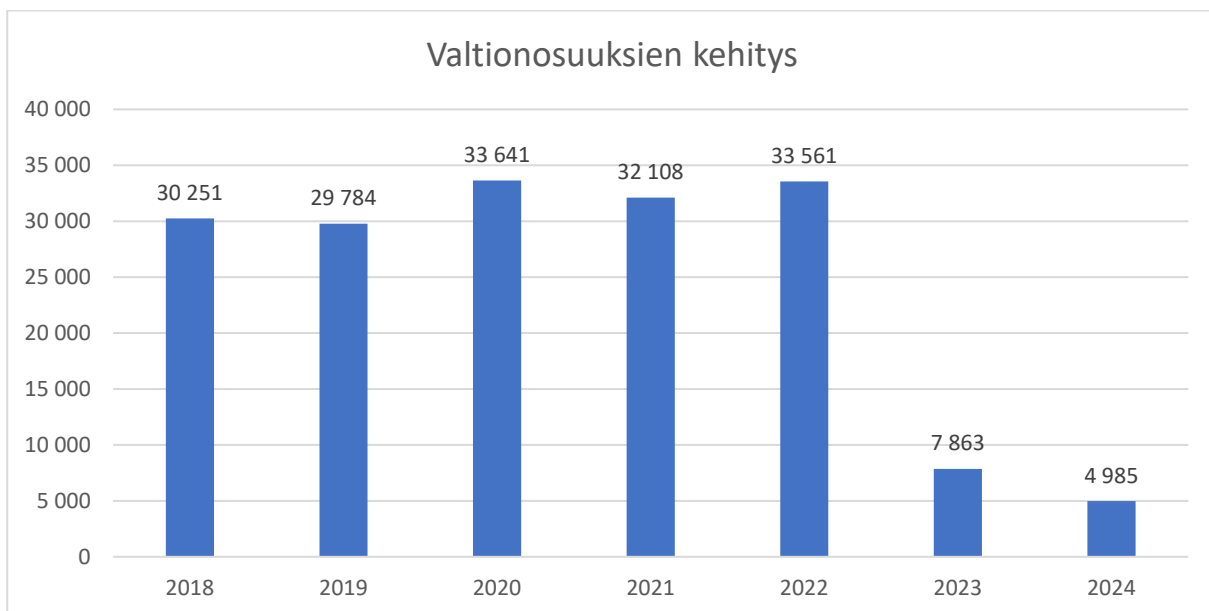
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	muutos % 2023/2024
Kunnan tulovero	25 410	26 302	26 879	27 615	28 091	14 000	15 404	10 %
Yhteisövero	1 555	1 645	1 897	2 791	2 789	1 738	1 537	-12 %
Kiinteistövero	2 224	2 253	2 055	2 262	2 395	2 309	2 805	21 %
Yhteensä	29 189	30 200	30 831	32 668	33 275	18 047	19 746	9 %

Valtionosuuksia ennakoitiin saatavan 5,2 milj. euroa alkuperäisessä talousarviossa. Valtionosuuksia kirjautui vuonna 2024 yhteensä 5,0 milj. euroa eli 0,2 milj. € ennakoitua vähemmän.

Valtionosuudet vv. 2018–2024 (1000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	muutos 2022/2023	%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	30 251	29 784	33 641	32 108	33 561	7 863	4 985	-36,60 %	

Muut rahoitustuotot ja -kulut

Korkotulojen ja muiden rahoitustulojen toteutuma on 1,9 milj. euroa ja ne ylittyivät 0,2 milj. euroa. Ylitys johtuu Vaalijalan purkamisesta. Korkokulujen ja muiden rahoituskulujen toteutuma on 0,9 milj. euroa. Korkokulut ja muut rahoituskulut ylittyivät noin 70 000 euroa.

Investoinnit

Toteutuneet investointimenot 2,14 milj. euroa. Investointien toteutumaa on tarkasteltu sitovuustasolla investointien toteutumavertailussa.

Pitkäaikaiset lainat

Pitkäaikaista lainaa oli kertomusvuoden alussa 35,9 milj. euroa (4 001 euroa/asukas) ja sitä lyhennettiin 3,9 milj. eurolla. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 5,0 milj. euroa, joten kertomusvuoden lopussa pitkäaikaista lainaa oli 36,9 milj. euroa (4 113 €/asukas). Pohjois-Savon kuntien lainamäärä on keskimääräin 3 576 euroa/asukas (tilinpäätöstiedot 2023).

1.3.2 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2024 tilinpäätös toteutui paremmin kuin mitä alkuperäisessä ja myös muutetussa talousarviossa ennakoitiin. Tilinpäätös on 0,7 milj. euroa ylijäämäinen. Kaikkien osastojen menot alittuivat muutettuun talousarvioon nähden. Sivistysosaston menot alittuivat 0,4 milj. euroa ja tulot ylittyivät 0,18 milj. euroa. Teknisen osaston menot alittuivat 60 000 euroa ja tulot ylittyivät 0,3 milj. eurolla. Hallinto-osaston menot alittuivat 0,37 milj. euroa. Verotulot ylittyivät 0,8 milj. euroa ja valtionosuudet alittuivat 0,2 milj. euroa. Vuoden 2024 tilinpäätöksen jälkeen taseessa on 1,2 milj. euroa ylijäämää. Kunnan taseessa ei ole ollut alijäämää vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen. Vuoden 2024 aikana aloitettiin taloudensopeuttamistoimet. Kunnan vuoden 2025 talousarvio on vielä 0,1 milj. euroa alijäämäinen mutta taloussuunnitelmat vuodet 2026–2027 ovat taas jo hieman ylijäämäisiä ja suunnitelmakausi 2024–2026 kokonaisuudessa tasapainossa ja ylijäämäinen.

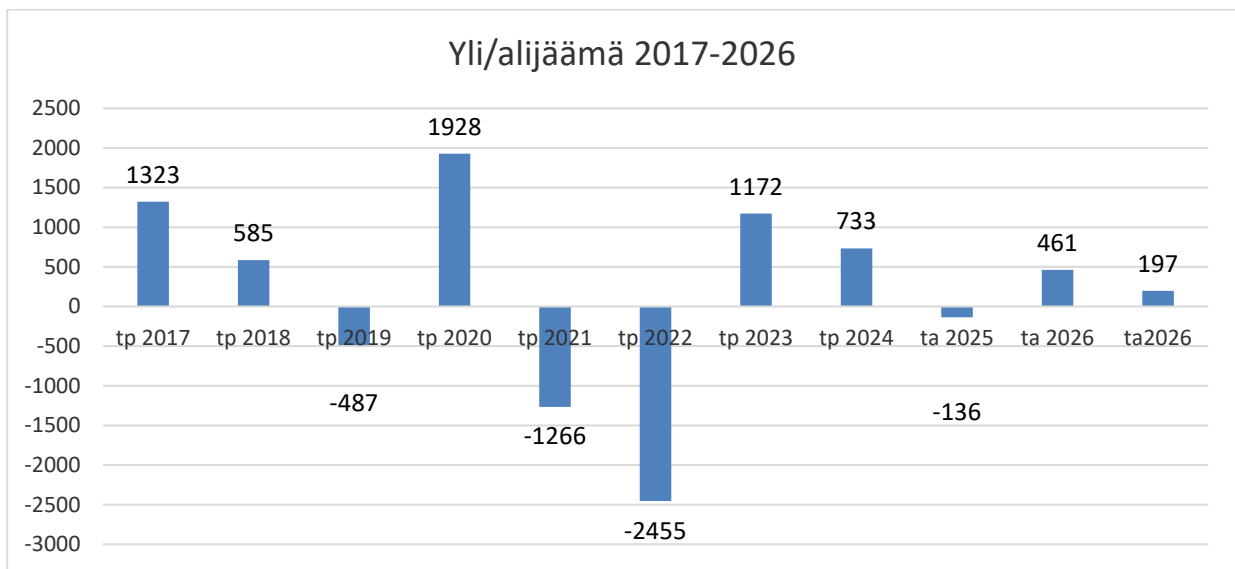
Vuonna 2024 investoinnit vähenivät 0,2 milj. eurolla edellisen vuoden tasosta. Investoinnit kääntyivät laskuun kunnan talouden tasapainottamiseksi ja niitä joudutaan siirtämään tuleville vuosille. Vuoden 2025 investoinnit ovat 1,3 milj. euroa sekä suunnitelmavuoden 2026 investoinnit ovat 1,8 milj. euroa ja vuonna 2027 noin 2,1 milj. euroa.

Maailman talouden epävakaus aiheuttaa myös epävarmuutta kuntatalouteen edelleen, vaikka korkotilanne rauhoittuikin jo viime vuonna. Ukrainan sodan esille nostama energianhinnan ja raaka-aineiden hinnan nousu sekä korkotason nousu vaikuttavat lähivuosina heikentävästi kuntataloutta.

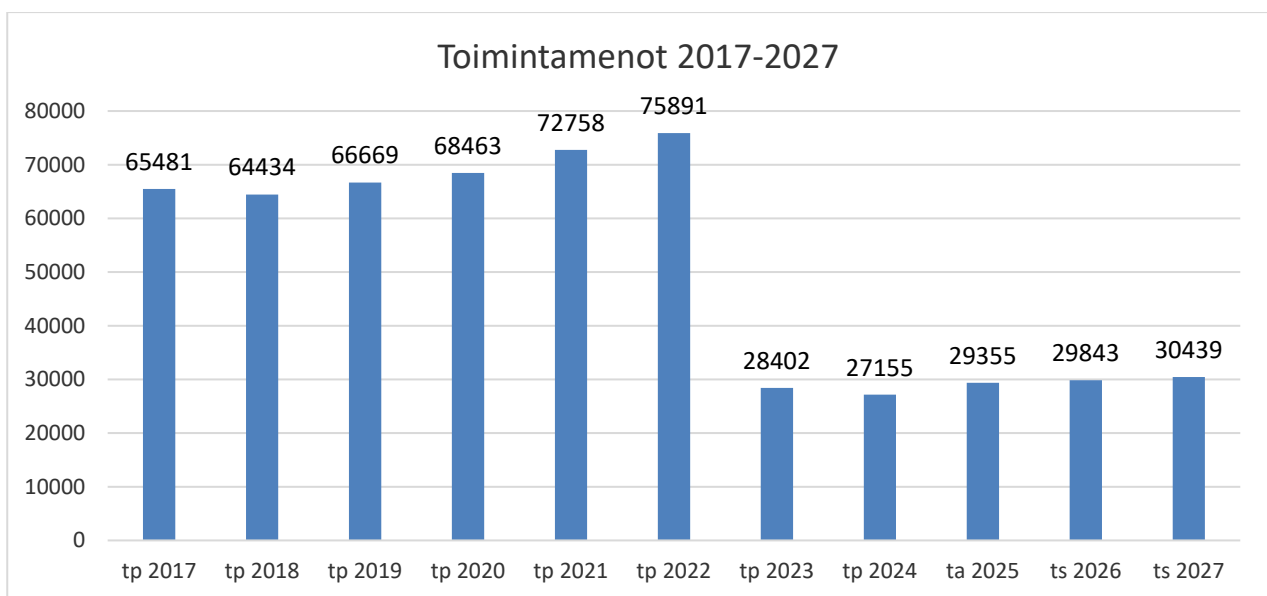
Hyvinvointialueiden muodostumisen yhteydessä kunnille jäi vastattavaksi ns. sote-kiinteistöt ja niiden velat. Vuonna 2025 päättyvät sopimukset ja uusien sopimusten tilanne on vielä auki. Kunnan tehtävät painottuvat nyt mm. nuorien ikäluokkien palveluihin kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen. Näissä palvelutarve tulee olemaan laskeva ja kunnan tulee tarkkaan tarkastella ja seurata näiden palvelutarpeiden muutosta, jotta palvelut ovat oikeassa suhteessa tarpeeseen nähden.

Keskeiset muuttujat vv. 2017–2027

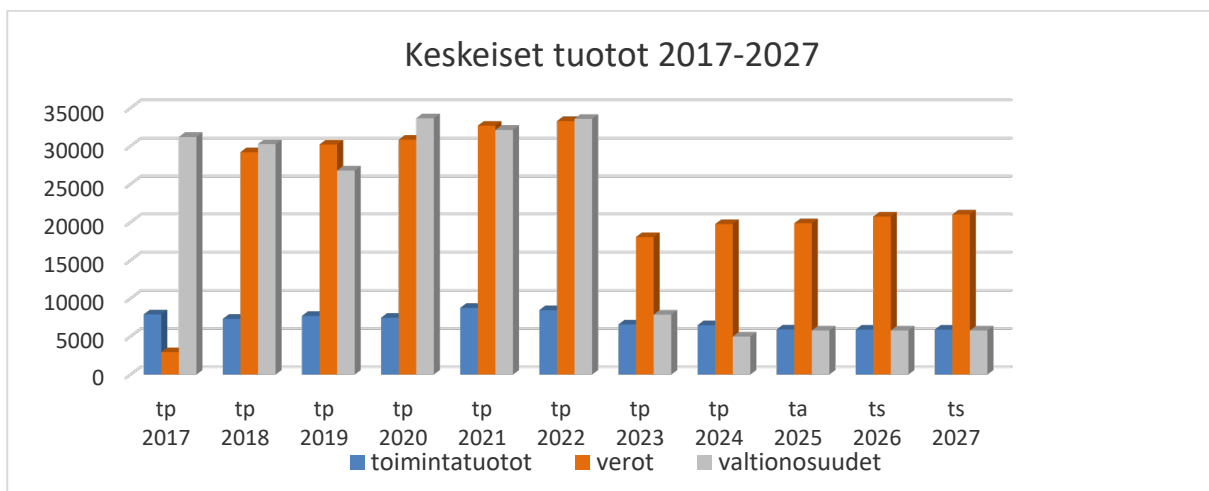
Kunnan yli/alijäämät tilinpäätösten 2017–2024 mukaisesti sekä talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026–2027

Kunnan toimintamenojen kehitys vv. 2018–2027

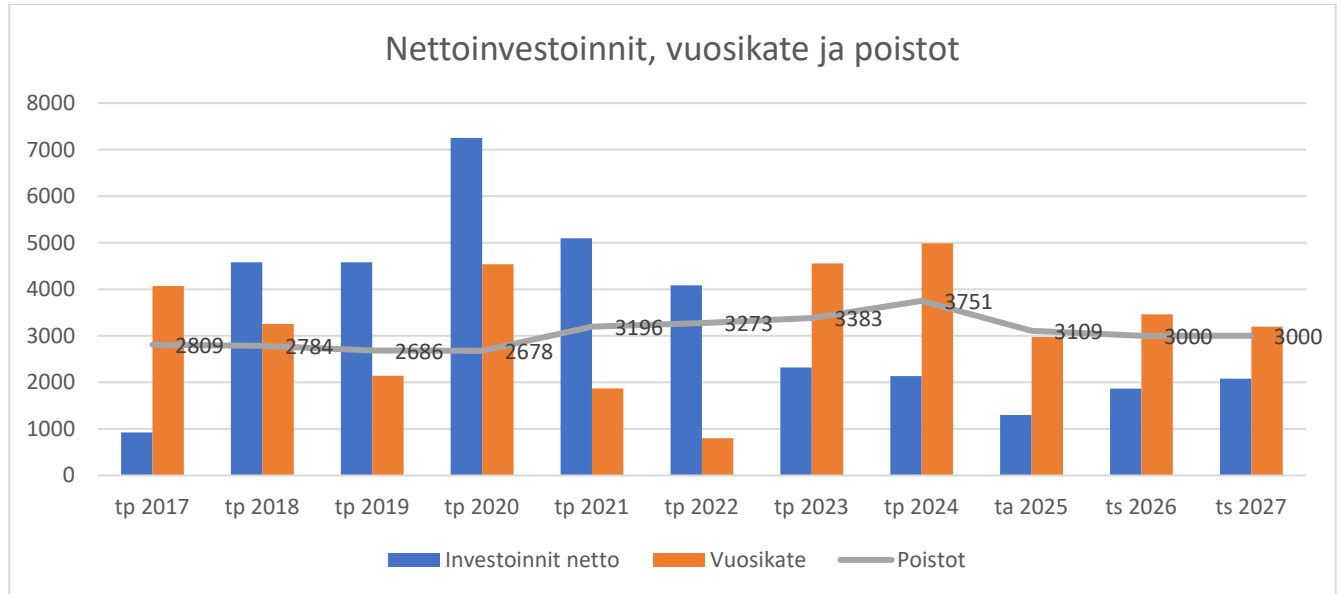

Keskeisten tuloerien muutokset vv. 2017–2027

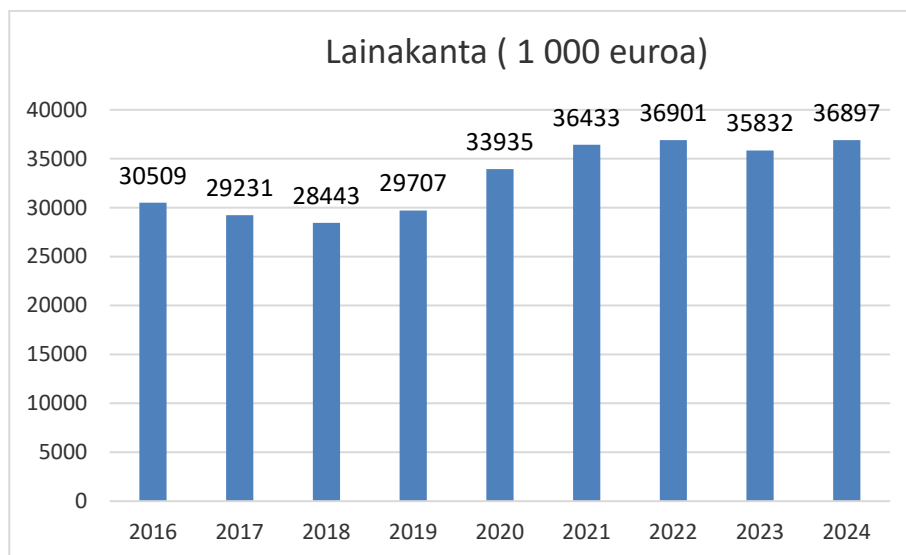
Investoinnit (1000 €)

Vuosina 2013–2018 investointien määrä on ollut keskimäärin 4,2 milj. euroa/vuosi. Vuosina 2019–2023 investoinnit ovat keskimäärin olleet samaa tasoa (4,2 milj. euroa/v) ja vuosina 2024–2026 investoinnit laskevat hieman merkittävästi alle 2,0 milj. euron tason.

Velkaantuminen (1000 €)

Pitkäaikaista talousarviolainaa on nostettu investointien rahoittamiseksi.

1.3.3 Kunnan henkilöstö

Vuoden 2024 lopussa vakinaista henkilökuntaa Lapinlahden kunnan palveluksessa oli 243 henkilöä (edellisenä vuonna 249). Määräaikaaisia palvelussuhteita oli 54 (65) eli henkilöstöä yhteensä 297 (314). Työllistämisvaroin oli palkattuna kaikkiaan 29 työntekijää (edellisenä vuonna 34) eripituuisissa työsuhteissa.

Palvelussuhde 31.12.	Miehet	Naiset	Yhteensä	Muutos % ed. vuodesta
Vakinaiset	47	196	243	-2,4
Määräaikaiset	13	41	54	-16,9

Vakinaisten määrä väheni kuudella henkilöllä ja määräaikaisten määrä 11 henkilöllä. Henkilöstön kokonaismäärä laski 17 henkilöllä edellisvuoteen verrattuna. Henkilöstön määrän lasku, johtui pääosin taloudentasapainottamistoimista. Henkilöstön määrään on laskettu 31.12.2024 tilanteen mukaan niin, että siinä on mukana kaikki työ- ja virkasuhteessa olleet henkilöt sillä hetkellä.

Henkilöstökulut, johon sisältyy varsinaisen palkan lisäksi kaikki työnantajan maksamat sivukulut, ovat vuoden 2024 tilinpäätöksen mukaan 15,5 milj. euroa, joka on 55,0 % ulkoisista toimintakuluista. Vastaava summa vuonna 2023 oli 15,7 milj. euroa, joten henkilöstömenot vähenivät 0,2 milj. euroa.

Lomapalkkavarausta lisättiin 20 443,46 euroa.

Kertomusvuoden aikana eläkkeelle jäi 9 henkilöä kuten edellisenä vuonnakin.

1.3.4 Ympäristöasiat ja muut ei-taloudelliset asiat

Merkittävin ympäristöhaaste Lapinlahdella on ollut vuosien ajan Onkiveden veden laatu. Onkivesi on kunnan suurin järvi ja sen vedenlaatu on luokiteltu tyydyttäväksi. Vuonna 2017 lisalmen reitin alueelle valmistui Vesivisio, ja sen jälkeen vesienhoidon vaikuttavuutta on lisätty eri hankkeilla.

Onkivedellä on jatkettu kunnostushankkeiden tekemistä ja suunnittelua, joilla pyritään parantamaan vesistön tilaa. Karvalammin virtausasioita on parannettu vuoden 2022 aikana ja Telppäsjoen suistoalueelle toteutettiin kosteikkoalueen rakentaminen 2023–2024. Lisäksi vuonna 2024 on toteutettu myös Peltoniemen hulevesikosteikon parannusprojekti.

Lapinlahden alueella sijaitsee 11 eri kokoista vedenhankintaa varten tärkeää pohjavesialuetta. Ne sijoittuvat isoilta osin kunnan halkaisevaan Suomen pisimpään harjujaksoon, mitä pitkin myös Valtatie 5 kulkee. Vuoden 2023 aikana toteutettiin Ylä-Savon Veden toimesta Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittäminen, mihin myös Lapinlahti osallistui.

Vuoden 2024 aikana käynnistettiin Pohjois-Savon liiton JTF-rahoituksella Suoniemen alueen kehittäminen puhtaan siirtymän kiertotalousalueeksi -hanke. Hankkeen tavoitteena on selvittää Lapinlahdella sijaitsevan Suoniemen alueen kehittämispotentiaali puhtaan siirtymän kiertotalousalueeksi ja laatia suunnitelma kiertotalousalueen perustamiseksi ja biotalouselinkeinojen kehittämiseksi alueella. Hanke päättyi kesällä 2025.

KETS –sopimukseen (kuntien energiatehokkuus sopimus) liittyminen hyväksyttiin valtuustossa 10.12.2019 § 52 ja toimet sopimuksen osalta ovat olleet käytössä teknisen osaston johdolla. KETS-sopimuksen tukiasioita on hyödynnetty aurinkovoimaloiden lisäämisellä kunnan kohteisiin, joskaan vuoden 2024 aikana ei aurinkovoimaloita lisää rakennettu.

Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU) -hanke käynnistyi vuonna 2023 ja hanke tähtää ilmastotavoitteiden saavuttamiseen ja ilmastotyön juurruttamiseen kuntien jokapäiväiseen toimintaan. Hanke kehittää ilmastoasioiden viestintää, seurantaa ja huomiointia kuntien tekemissä hankinnoissa sekä juurruttaa ilmastotyötä kuntien jokapäiväiseen työhön, talousjohtamiseen ja päätöksentekoon.

Työkokouksiin ja koulutuksiin osallistutaan edelleen korona-aikana opitun mukaisesti, ja siten autoilun ympäristö kuorma on vähentynyt.

Valtuusto on hyväksynyt 13.6.2022 § 285 kuntastrategia, jossa ympäristöasiat otetaan huomioon entistä enemmän myös päätöksenteossa.

Perusopetuksessa, lukiossa ja varhaiskasvatuksessa ympäristöasiat ovat oleellinen osa opetussuunnitelmien sisältöjä. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen on yksi laaja-alaisen oppimisen tavoite, jota tulee käsitellä kaikissa oppiaineissa ja se tulee huomioida koulun toimintakulttuurissa.

Henkilöstövastuu

Tasa-arvo, oikeudenmukaisuus syrjimättömyys sekä yhdenvertaisuus ovat tärkeitä periaatteita, joita kunnassa noudatetaan. Työturvallisuutta ja työyhteisön hyvinvointia seurataan ja kehitetään yhteistyössä työsuojelutoimikunnan ja työterveyspalveluiden kanssa. Kunnassa on käytössä malli häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallintaan sekä aktiivisen välittämisen malli, joka toimii työyhteisön tukena.

Henkilöstön tasavertaisen kohtelun takaamiseksi merkittävät henkilöstön etuja koskevat päätökset tekevät kunnanjohtaja, osastonjohtajat sekä kunnanhallitus (mm. palkka, pitkäkestoiset koulutukset, harkinnanvaraiset virkavapaudet/työloma). Luottamushenkilöiden ja henkilökunnan muistamisessa noudatetaan henkilöstöjaoston antamaa ohjetta.

Korruption ja lahjonnan torjuminen

Korruption ja lahjonnan torjunnassa noudatetaan hallintosääntöä sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksia. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita noudatetaan myös konserniyhteisöissä. Lautakunnat ja hallintokeskuksen osalta kunnanhallitus sekä tytäryhteisöstä Lapinlahden Kaskihovi Oy, Lapinlahden Vesi Oy ja Viitostien Ykköstilat Oy laativat selonteot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kaksi kertaa vuodessa.

Esimerkiksi hankintapäätösten yhteydessä kielletään lahjojen ottaminen ja antaminen, samoin kielletään palvelusuoritusten vastaanotto tai muut palvelukset toimittajilta. Henkilökohtaisia hankintoja ei saa tehdä kunnan hankintojen yhteydessä eikä käyttää kunnan hankintasopimusta omaksi edukseen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankintojen valmisteluun tai päätöksentekoon. Toimielinten jäsenet ja esimiehet valvovat alaistensa päätöksentekoa.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Kunnanhallitus on hyväksynyt 14.12.2020 § 257 Lapinlahden kunnan henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Suunnitelma auttaa tunnistamaan syrjintää, puuttumaan siihen ja parantamaan siten palveluiden saatavuutta. Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaiset palvelut lisäävät muun muassa hyvinvointia, kunnan elinvoimaa sekä palvelujen laatua ja tehokkuutta. Kunnan toiminta järjestetään tämän suunnitelman puitteissa.

1.3.5 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Lapinlahden kunta oli vuonna 2022 tilinpäätöstietojen mukaan ainoa kunta Pohjois-Savossa, jonka taseessa ja konsernitaseessa oli kertynyttä alijäämää. Kahden peräkkäisen ylijäämäisen vuoden jälkeen kunnan taseessa on nyt 1,2 miljoonaa euroa kumulatiivista ylijäämää ja akuutti kriisikuntauhka on vältetty.

Lapinlahti on myös keskimääräistä Pohjois-Savon kuntaa velkaisempi, eikä lainamäärän kasvu ole hyvinvointialueuudistuksen myötä pienentyneelle kunnan taloudelle suotavaa. Haasteellisten talousnäkömien vuoksi kuntaan on laadittu talouden tasapainottamissuunnitelma vuosille 2024–2026.

Talouden tasapainottamissuunnitelman mukaan kunnan taloutta tasapainotetaan vuosina 2024–2026 yhteensä noin 3,9 miljoonalla eurolla. Tasapainotussuunnitelman mukainen henkilöstön vähennystarve oli 28 henkilötyövuotta. Talouden tasapainottamissuunnitelma kattaa vuodet 2024–2026, mutta keinojen vaikuttavuus jatkuu näiden vuosien jälkeenkin.

Vuoden 2024 talousarvio laadittiin 1,3 milj. euroa alijäämäiseksi. Tulos osoittaa 0,77 milj. euroa, joka selittyy pääosin erittäin hyvästä tuloverokertymästä sekä 1,6, milj. euron menovähennyksistä. Menovähennykset selittyvät osin sillä, että talousarvio laadittiin vuoden 2023 talousarvion pohjalte lisäten siihen odotetut palkankorotukset ja muun hintatason nousu. Talouden tasapainottamissuunnitelma alkoi purra jo vuonna 2024 mutta kunnan taloudellinen tilanne edellyttää tasapainottamissuunnitelman tiukkaa toteuttamista.

Talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat. Toiminnallisissa riskeissä keskeisiä ovat talouden hallintaan ja kehittymiseen liittyvät riskit. Kaikilta osastoilta edellytetään tasapainottamissuunnitelman toteuttamista.

Tietotekniikan toiminnan äkillinen katkos on merkittävä riski palvelutuotannolle, joten tietoturvaan kiinnitetään jatkuvasti paljon huomiota. Kuntaan on laadittu tietoturvapoliittikka vuonna 2018. Henkilöstölle on laadittu henkilöstön tietoturvaohjeet ja ne päivitettiin vuonna 2023. Riskeihin voidaan lukea myös riippuvuus eri ohjelmien toimittajista ja heidän toimintaympäristössängsä tapahtuvista muutoksista. Hallinnon ja opetustoimen ICT-palvelut ostetaan Savon ICT-palvelut Oy:ltä.

Haasteet työvoiman rekrytoinnissa ovat vähentyneet. Erityisesti erityisopettajien rekrytoinnissa on haasteita, sitä varten kunta on sitoutunut tukemaan luokanopettajia erityisopettajan tutkintoon kouluttautumisessa. Kaikkiin avoimiin virkoihin ja toimiin sekä sijaisuuksiin ei ole ollut hakijoita tai valitut työntekijät eivät ole ottaneet tehtävää vastaan. Myös työntekijöiden ikärakenne asettaa haasteita sekä henkilöstön jaksamiselle että uusien työntekijöiden tarpeelle eläkepoistuman vuoksi.

Kunnan antamien takausten jäljellä oleva määrä 31.12.2024 oli 4,8 milj. euroa, joista takauksia tytäryhtiöille 1,5 milj. euroa. Tytäryhtiöiltä on vaadittu vastavakuus vuodesta 2015 lähtien. Muilta vastavakuus on edellytetty tähänkin asti. Luottotappioita ei ole takauksista syntynyt.

Velkarahoituksen korkoriskeihin on varauduttu sillä, että lainojen korkoja on sidottu pitkiin kiinteisiin korkoihin.

Kunta omistaa huomattavan rakennusvarallisuuden, jonka asianmukaisella hoidolla ja käytöllä voidaan pienentää korjausinvestointien tarvetta ja tulevia rahoitustarpeita sekä huolehtia rakennusten tehokkaasta käytöstä. Tekninen lautakunta laati vuonna 2017 ns. kiinteistöjen salkutuksen, jota päivitetään vuosittain. Salkutuksen kautta tunnistetaan kunnan ydintoiminnan kannalta tärkeät rakennukset ja toisaalta ne rakennukset, joista voidaan luopua myynti tai purkutoimenpiteiden kautta. Kunnanhallitus on 20.6.2022 § 124 hyväksynyt Kiinteistösalkku C päivityksen ja toimenpideohjelman. Vuonna 2024 kunta on luopunut muutamista kohteista, jotka on luokiteltu luovuttaviksi kohteiksi, kuten Honkaharjun kiinteistöstä ja karting-radan rata-alueesta ja rakennuksista. Kunnan omaisuus- ja toimintariskit on vakuutettu. Kuluvan vuoden aikana ei ole aiheutunut sellaisia merkittäviä vahinkoja, joista kunta olisi ollut korvausvelvollinen.

1.4 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kunnanhallitus on hyväksynyt 2.10.2017 § 195 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa ja edistää sisäisen valvonnan käytännön toteutusta Lapinlahden kuntakonsernissa sekä tiedottaa sisäisen valvonnan merkityksestä, velvoitteista ja vastuista koko henkilöstölle. Lapinlahden kunnan konserniohjeen mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita tulee noudattaa myös konserniyhtiöissä.

Valtuusto on päättänyt kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja edellyttää, että kuntakonsernin kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaation tasoilla on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Valtuusto on ohjeistanut koko kuntakonsernin sisäisen valvonnan käytänteet ja vastuut hallintosäännössä.

Lautakunnat ja hallintokeskuksen osalta kunnanhallitus ovat tehneet selonteot kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä osastoillaan 1.1. – 31.12.2024 Tytäryhteisöistä Lapinlahden Kaskihovi Oy, Lapinlahden Vesi Oy ja Viitostien Ykköstilat Oy ovat laatineet sisäisen valvonnan raportit 1.1.-31.12.2024.

1.4.1 Jatkuvan sisäisen valvonnan järjestäminen osastolla

Kunnanhallitus, lautakunnat sekä konserniyhtiöiden hallitukset ja toimitusjohtajat ovat valvoneet hyväksyttyjen ohjeiden mukaisesti, että toiminnassa noudatetaan lakeja ja muita säännöksiä sekä toimitaan päätösten mukaisesti. Osastojohtajat vakuuttavat, että sisäinen valvonta on ollut riittävää. He ovat suunnitelleet ja järjestäneet toiminnot tavalla, joka antaa kohtuullisen varmuuden siitä, että riskit on hallittu tarkoituksenmukaisesti, ja että organisaation päämäärät ja tavoitteet on saavutettu tehokkaasti ja taloudellisesti.

1.4.2 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kunnanhallitus ja muut toimielimet ovat valvoneet ensisijaisesti saamiensa raporttien ja viranhaltijapäätösten perusteella, että toiminnassa noudatetaan lakeja ja muita säännöksiä sekä toimitaan päätösten mukaisesti. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattamista on valvottu normaalikäytänteiden mukaisesti esimiestyön yhteydessä.

Kunnanhallituksen alaisten viranhaltijoiden päätöksistä ei tehty oikaisuvaatimuksia ajalla 1.1. – 31.12.2024.

Kunnanhallitus antoi 4.12.2023 § 33 vastineen Varkauden kaupungin tekemään valitukseen Vaalijalan kuntayhtymän yhtymäkokouksen 14.12.2022 § 38 päätöksestä Vaalijalan kirjanpidollisten ylijäämien osittaisesta maksamisesta jäsenkunnille. Itä-Suomen hallinto-oikeus anto asiasta päätöksen (1324/2024) 10.6.2024, jossa se hylkäsi Etelä-Savon hyvinvointialueen ja Varkauden kaupungin valitukset.

Kunnanhallitus on 29.1.2024 § 18 antanut Vaasan hallinto-oikeudelle vastineen Lapinlahden kunnan ympäristölautakunnan päätöksestä ja esittänyt, että hallinto-oikeus palauttaisi asian ympäristölautakunnan käsiteltäväksi. Vaasan hallinto-oikeus antoi asiasta päätöksen 3.5.2024 (550/2024) ja palautti asian ympäristölautakunnan uudelleen käsiteltäväksi.

Kunnanhallitus on antanut kaksi selvitystä/vastinette 22.1.2024 § 7 ja 4.3.2024 § 40 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle työllisyyden edistämisen kuntakokeilun piiriin kuuluvasta asiakaskantelusta. Molemmista kanteluista on saatu päätökset 30.8.2024 ja 23.10.2024, eivätkä ne antaneet aiheutta enempään.

Muista päätöksistä ei ole vireillä korvausvaatimuksia, syytteeseen asettamisia tai muita oikeusseuraamuksia.

Teknisen lautakunnan päätöksistä ei ole tehty ajalla 1.1. – 31.12.2024 oikaisuvaatimuksia.

Ympäristölautakunnan päätöksestä on vuoden 2023 lopussa tehty valitus Vaasan hallinto-oikeuteen ja 3.5.2024 antamallaan päätöksellä Vaasan hallinto-oikeus on palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi lautakunnalle. Lautakunta käsitteli asian kokouksessa 3.7.2024, ja päätöksestä valitettiin Vaasan hallinto-oikeuteen.

Tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta ei ole käyttänyt ko. ajalla otto-oikeutta viranhaltijoiden päätöksiin. Kunnanhallitus ei ole käyttänyt ko. ajalla otto-oikeutta teknisen lautakunnan päätöksiin.

Teknisen osaston osalta kunnalla ei ole vireillä oikeusprosesseja.

1.1.-31.12.2024 välisenä aikana sivistysjohtajan viranhaltijapäätöksistä on tehty yksi oikaisuvaatimus koskien sivistysosaston hallintosihteerin hakuprosessin keskeytystä. Lautakunta hylkäsi oikaisuvaatimukset kokouksessaan 9.9.2024 §46.

Yksi kantelu on tehty Itä-Suomen Aluehallintovirastoon tarkastelujaksolla. Sivistyslautakunta on käsitellyt ja antanut lausunnon kantelusta 28.5.2024 kokouksessaan. 31.5.2024 kirjattu päätöksessä AVI totesi, ettei voinut todeta kantelussa lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden täyttämättä jättämistä, jonka perusteella AVI:lla olisi syytä ryhtyä toimenpiteisiin.

Aiemmin tehdystä kantelusta Itä-Suomen Aluehallintovirastoon on tullut päätös 26.8.2024. Päätöksen perusteella AVI antoi vakavan huomautuksen Paloisten koulun rehtorille.

Valituksia ei kyseisellä tarkastelujaksolla ole tehty. Sivistyslautakunta ei ole käyttänyt ko. ajalla otto-oikeutta viranhaltijoiden päätöksiin. Kunnanhallitus ei ole käyttänyt ko. ajalla otto-oikeutta lautakunnan päätöksiin.

Sivistysosaston osalta kunnalla ei ole vireillä oikeusprosesseja.

Tytäryhtiöiden osalta ei ole menossa yhtään oikeusprosessia.

Lapinlahden Vesi Oy:ssä AVI teki työsuojelu tarkastuksen syksyllä 2024 tilaajavastuulain noudattamisesta. Tarkastaja valikoi Lapinlahden Vedelle palveluja tuottaneiden yritysten joukosta muutaman, joita tarkasteltiin tarkemmin. Yhden yrityksen osalta havaittiin toiminnassamme puutteita asiakirjojen tallentamisen ja pyynnön suhteen. Moitittavaksi ja seuraamusmaksun mukaiseksi puutteeksi katsottiin kesän 2024 tilanne kun yritykseltä ostettiin palvelua, jossa oli poikkeuksellisesti mukana myös yrittäjän lisäksi työntekijä. Tällöin olisi tullut pyytää ja tarkistaa tilaajavastuulain alaiset tiedot yrityksen suhteen. Muuten tiedot oli tarkistettu keväällä 2024. Tätä kirjoitettaessa ei ole vielä tietoa seuraamusmaksun suuruudesta.

1.4.3 Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden toteutumisen, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta tapahtuu ja esitetään toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Kunnanhallituksen jäsenille on annettu informaatiota talousarvion toteutumisesta joka toisessa kunnanhallituksen kokouksessa. Myös valtuustoa informoidaan tarvittaessa valtuuston kokouksissa.

Lapinlahden kunnan hallintosäännön 78 §:n mukaan osastajohtajien on laadittava kolmannes vuosittain (1–4, 5–8- ja 9–12) talousarvion määrärahojen ja tavoitteiden toteutumisvertailut ja saatettava ne välittömästi tiedoksi seuraavaan omaan lautakunnan kokoukseen, sekä suoraan kunnanhallituksen ja valtuuston kokoukseen. Raportti talousarvion toteutumisesta 1.1. - 30.4.2024 ja 1.1. – 31.8.2024 on laadittu ja se on saatettu kunnanhallituksen tietoon 24.6.2024 § 112 ja 21.10.2024 § 176 sekä valtuustolle 19.8.2024 § 21 ja 28.10.2024 § 31. Toteutumaraportti on toimitettu tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle sekä johtoryhmän jäsenille.

Vuoden 2024 talousarvion osalta valtuusto päätti 15.4.2024 § 10 ja 28.10.2024 § 32 investointiosan muutoksesta sekä käyttötalousosanmuutoksesta 16.12.2024 § 46.

1.4.4 Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinta ja seuranta kuuluvat vastuuhenkilöille ja viimekädessä siitä vastaa osastajohtajille. Riskienhallinta ja seuranta ovat vastuutettu selkeästi ja siihen on riittävä asiantuntemus. Tarvittaessa pyydetään riskien arviointiin asiantuntijoita kunnan organisaatiosta tai ulkopuolelta.

1.4.5 Strategiariski

Kunnan palveluja järjestetään sekä kunnan omana toimintana että ostopalveluina. Ostopalveluiden käytössä hallitaan epävarmuustekijöitä ja riskejä sopimuksilla, joissa on selvästi määritelty osapuolten tehtävät, velvollisuudet ja vastuut.

Talous- ja palkkahallinnon muutosprosessin katsottiin vuonna 2024 aiheuttavan pienen strategisen riskin, joka toteutui keväällä isona riskinä, kun Kuntalaskenta ei pystynyt tekemään kunnan tilinpäätöstä aikataulussa maaliskuun loppuun mennessä kuntalain edellyttämän mukaisesti. Kunnanhallitus hyväksyi vuoden 2023 tilinpäätöksen vasta 24.6. ja valtuusto käsitteli tilinpäätöksen vasta 19.8., kun kuntalaki edellyttää sen käsittelyä kesäkuun loppuun mennessä. Riski on saatu hallintaan vuoden 2024 aikana ja vuoden 2024 tilinpäätöksen valmisteluun on päästy ajan tasalla olevasta kirjanpidosta.

Strategiariskiksi voitaneen jollain tavoin mieltää terveyteen- ja turvallisuuteen, oman tai toisen omaisuuden turvaamiseen liittyvät investointikohteet. Joidenkin investointikohteiden siirtäminen kokonaan tai osittain edemmäs aiheuttavat riskin toteutumisen todennäköisyyttä. Esimerkkinä Monarin hanke, jonka siirtyminen on osittain myös toiminnan riskiä.

Palveluverkon osalta valtuusto teki 15.4.2024 päätöksen Martikkalan ja Paloisten koulujen lakkauttamisesta 1.8.2025 alkaen. Lakkauttamisselvityksessä on tehty suunnitelma oppilaiden siirtämiseksi Martikkalan koulusta Matin ja Liisan kouluun ja Paloisten koulusta Varpaisjärven kouluun sekä kuulemisten pohjalta henkilöstön sijoittamissuunnitelma.

Kaskihovin kiinteistöille on päätetty tehdä kiinteistöstrategia yhdessä kunnan muun rakennuskannan kanssa. Ongelmana Kaskihovillakin on kohteiden tasearvot ja lainakanta.

Lapinlahden Vesi Oy:n vastuualueella olevat palvelut järjestetään sekä omana toimintana että ulkoistettuna. Molempien taajamien jätevedenpuhdistamoiden ja pumppaamoiden operointi on ulkoistettu sopimuksella Operon Group Oy:lle. Sopimus on kilpailutettu keväällä 2024 ja sopimusneuvottelut ovat käynnissä. Tarjoajia oli vain Operon Group Oy. Toiminta on ollut moitteetonta pitkään.

Lapinlahden Vesi Oy ja toimintaa ohjaava kunnanhallitus ovat päättäneet osaltaan, että Ylä-Savon alueen mittavampaan operointikuvioon ei lähdetä selvityksen mukaisesti, mutta yhteistyötä tulee pyrkiä lisäämään.

Molempien puhdistamoiden (Lapinlahti ja Varpaisjärvi) jätevesilietteiden jatkokäsittely on ulkoistettu muiden Pohjois-Savon vesihuoltolaitosten kanssa tehdyllä yhteisellä sopimuksella Gasum Oy:lle (ent. Biotehdas Oy). Sopimus allekirjoitettiin 17.12.2014, liettävä alettiin kuljettamaan Lapinlahdelta jo elokuun lopusta 2014 alkaen. Sopimus on voimassa 31.12.2029 saakka.

1.4.6 Toiminnan riskit

Uudet viranhaltijat ja työntekijät valitaan lain ja johtosääntöjen mukaan ja siten kuin kelpoisuusehdot määräävät.

Tarkasteluajanjaksolla hallinto-osastolla ei ole irtisanottu työsuhteita/virkasuhteita, yksi määräaikaisen työsuhte purettiin yhteisymmärryksessä ko. henkilön kanssa. Koska taloushallinnon ulkoistaminen ei ole sujunut odotetusti muutos on vaatinut henkilöstölle paljon ylimääräistä työtä ja ohjeistamista. Kuntalaskennan lukuisat henkilöstömuutokset ovat aiheuttaneet samojen asioiden ohjeistamista useita kertoja, ja tilinpäätökseen hallintohenkilöstö teki Kuntalaskennalle kuuluvia tehtäviä, jotta tilinpäätös olisi saatu aikataulussa valmiiksi.

Hallinto-osastolle ei palkattu uutta taloussihteerin eläköitymisen jälkeen ja varsinkin talouden seurannan ja suunnittelun resurssit ovat olleet riittämättömät, koska taloushenkilöstö on tehnyt osin Kuntalaskennalle kuuluvia tehtäviä. Osin Kuntalaskennan käyttämät järjestelmät eivät tarjoa riittävästi tietoa, joten joudutaan tekemään myös itse töitä. Kuntalaskennan henkilöstön vaihtuminen on kuormittanut tarpeettomasti kaikkia osto- ja myyntilaskujen kanssa työskentelevää henkilöstöä.

Asiahallintasihteerin perhevapaa ja kolmien vaalien järjestäminen vuoden alkupuoliskolla lisäsi hallintohenkilöstön työkuormaa entisestään. Tilanne aiheutti myös toiminnallisen riskin, koska vaalien hoitaminen jäi pääosin kahden henkilön varaan.

Kunnanhallitus päätti 24.6.2024 § 112 yksimielisesti siirtää kaikki virkojen, toimien ja sijaisuuksien täyttöluvat kunnanhallitukselle ja tämä aiheutti toiminnallisen riskin rekrytointiprosessien hidastumisena.

Teknisellä osastolla henkilöstöltä vaaditaan monin paikoin venymistä ja moneen taipumista, kun työtehtäviä on jaettu. Pääosin henkilöstö kokee koko teknisellä osastolla henkilöstökyselyn perusteella tilanteen vielä hyväksi ja ovat motivoituneita tehtävissään. Uupumisen riski on aina kuitenkin olemassa. Ympäristöasiantuntijan palvelua tuottanut Kuopion kaupungin työntekijä esihenkilöineen ovat todenneet Lapinlahden ympäristöasioiden hoitamisen vaativan enemmän henkilöresursseja käytettäväksi tehtävän hoitamiseksi. Rakennustarkastajan tehtävän osalta rakennustarkastajan eläköitymisestä on käyty keskustelua naapurikunnan rakennusvalvonnan edustajien kanssa tehtävän ulkoistamisen suhteen. Keskusteluissa tuli esiin näkemys, että rakennusvalvonnan palveluun tarjottaisiin isompaa henkilöresurssia (suurempaa kustannusta) tehtävän hoitamiseksi. Nykyisellään rakennustarkastaja toimii myös kunnan työsuojelupäällikkönä ja hoitaa joitain maanmittausinsinööriltä ”perittyjä” tehtäviä.

Yleisesti ottaen sivistystoimi on saanut palkattua pätevää henkilöstöä toistaiseksi voimassa oleviin tehtäviin ja pitkiin määräaikaisuuksiin. Eniten vaikeuksia on ollut saada erityisluokanopettajia ja varhaiskasvatuksen opettajia. Tarkastelujakson aikana sivistysosastolla on ollut 37 henkilöä (erityisopettajia, aineenopettajia, luokanopettajia, varhaiskasvatuksen erityisopettajia ja varhaiskasvatuksenopettajia, kirjastonhoitaja, nuorisotyöntekijä, lastenhoitaja) määräaikaisessa työ-/virkasuhteessa. Näistä tehtävää vähintään 6 kk ajan hoitaneista muodollista kelpoisuutta tehtävään ei ole ollut kuudellatoista henkilöllä. Lisäksi lyhyissä sijaisuuksissa on ollut henkilöitä, joilla ei ole ollut kelpoisuutta tehtävään.

Lapinlahden Vesi Oy:ssä vuoden 2024 aikana sijaistettiin vesihuoltoinsinöörin tehtävää perhevapaan aikana, nyttemmin sijaistajankin jäätyä perhevapaalle. Keväällä myös verkostomestari irtisanoutui siirtyessään toisen työnantajan palvelukseen. Verkostomestarin tehtävää hoidettiin ostopalveluna loppusyksyyn saakka. Keväällä valittu uusi verkostomestari toimi loppuvuoden 80 % työpanoksella ja jatkaa 100 % helmikuusta 2025 eteenpäin. Toimintaa pyöritettiin vajaalla miehityksellä kohtuullisen hyvin, joskin joitain asioita siirtyi tehtäväksi vesihuoltoinsinöörille hänen palatessaan töihin 2025 alussa. AVI:n tarkastuksen puutteiden voidaan ehkä osittain kuvitella johtuvan myös henkilöresurssin tilanteesta.

Tyttärien osalta kaikissa on henkilöstön vähyyden vuoksi toiminnallisia riskejä, joita pyritään mm hallinnossa vähentämään tyttärien ja kunnan henkilöstön välistä yhteistyötä lisäämällä.

Kunnassa on käytössä yhteinen toimintamalli häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallintaan ja menettelyohje väkivallan ehkäisyyn ja hallintaan. Vuonna 2024 ei ole tehty ilmoituksia häirinnästä ja epäasiallisesta kohtelusta. Kolmetoista oppilaiden henkilökuntaan kohdistamaa väkivaltatilannetta on kirjattu Matin ja Liisan koululla, yhdeksän lapsen aikuiseen kohdistamaa väkivaltatilannetta varhaiskasvatuksessa ja neljä uhka- ja vaaratilannetta Varpaisjärven koulussa. Työsuojaorganisaatio tekee työpaikkakäynnit erillisen ohjelman mukaisesti säännöllisin väliajoin sekä tarpeen vaatiessa.

Lasten parissa työskenteleviltä henkilöiltä pyydetään nähtäväksi rikosrekisteriote, kun henkilö otetaan toistaiseksi voimassa olevaan työ- tai virkasuhteeseen tai yli 3 kk sijaisuuteen.

1.4.6.1 Muut toiminnan riskit

Lapinlahden Vesi Oy:n toiminnan riskeissä puhtaan veden toimittamisen varmuus määrällisesti (esim. Valion toimintoihin) joka tilanteessa herätti aikaisemmin huomion ja asiasta on keskusteltu edelleen niin sisäisesti kuin Ylä-Savon Vesi Oy:n kanssa. Ylä-Savon Vesi Oy selvittelee asiaa. Vedenottamot sijaitsevat alueilla, joilla riskit puhtaanveden saamisesta voivat realisoitua, joten tulisi etsiä vaihtoehtoja, joilla riskit saadaan pienennettyä tai kokonaan poistettua. Tilannetta on uudelleen pohdittu kevään aikana esiin tulleen lisälmen merkittävän pohjavesialueen alueella tapahtuneen riskitoiminnan alkamisen jälkeen. Lisälmen kaupungin rakennusvalvonnan antaman rakennusluvan mukaiset toimet olisivat saattaneet tai saattavat realisoida pilaantuneiden maiden aiheuttaman riskin merkittäväällä pohjavesialueella (lupa isoille pumppausmäärille) ja siten vaikuttaa osaltaan Lapinlahden vesihuollon järjestämiseen.

Maaliskuussa tapahtui Varpaisjärvellä jätevesikaivon kautta jätevesien vuoto maastoon ja sitä kautta Varpanen järveen. Vuoto aiheutui putkisto tukoksen takia ja se havaittiin jonkun päivän viiveellä. Havainnointi ja toiminta oli joka tapauksessa sen verran ripeää, että suuremmilta vahingoilta vältyttiin ja heti aloitettu seuranta järven vedenlaadun suhteen jo pian osoitti, ettei valumat järveen saakka olleet merkittävät. Joulukuussa Lapinlahden keskustassa junaradan alikulussa, tunnelissa, nousi jätevesi kaivosta tukkeuman takia ja aiheutti erittäin pienen jätevesimäärän kulkeutumisen maastoon kunnostustyön aikana. Tästä ei aiheutunut suurempia toimenpiteitä.

Hulevesiverkostosta tulee jatkaa umpinaisena järjestelmänä Lapinlahden taajaman eteläosassa pohjavesialueen ulkopuolelle.

1.4.7 Tietoturva ja -suoja

Kuntaan on laadittu tietoturvapoliittika, jonka kunnanhallitus hyväksyi 19.2.2018 § 35. Henkilöstön tietoturvaohje on päivitetty 30.3.2023 § 82. Tietoturvaselosteet, tietosuojarekisteri ja rekisteriselosteet on päivitetty 2021.

ICT poikkeamaraportit:

25.7.2024 lähetetty työllisyyspalveluiden asiakkaalle sähköposti, jossa oli toisen asiakkaan tietoja.

1.4.8 Taloudelliset riskit

Hallinto-osaston vastuualueella olevat palvelut on järjestetty talousarviomäärärahojen puitteissa, ja toimintaan varatut määrärahat ovat riittäneet. Valtuusto hyväksyi talouden tasapainottamissuunnitelmasta vuosille 2024–2026 11.11.2024 § 37.

Kunta on myöntänyt takauksia tytäryhteisöille ja muutamalle ulkopuoliselle toimijalle. Takauksista on pyydetty vastavakuudet. Luottotappioita ei ole takauksista syntynyt.

Teknisen osaston toiminta on ollut linjassa valtuustossa hyväksytyn talousarvion kanssa, toteutuen reilusti paremmin talousarvioon nähden.

Teknisen- ja ympäristölautakunnan vastuualueella olevat palvelut ja urakkakilpailut on järjestetty lakien ja asetusten mukaisesti kunnan talousarviomäärärahojen puitteissa. Urakoitsijoilla on toiminnan vastuuvakuutukset. Urakkasopimusten yhteydessä tarkistetaan aina urakoitsijoiden toimittamat tilaajavastuuraportin tiedot ja urakoiden takuut. Urakoitsijoiden määrä ja tarjousten taso on paremmalla tolalla tämän vuoden osalta kuin parina aikaisempina vuonna.

Sivistysosaston toiminta on järjestetty selkeästi alle talousarviomäärärahojen. Vuoden 2024 talousarvioon on tehty säästöjä käyttötalousmenoihin ja henkilöstökuluihin, joiden toteutuminen on tapahtunut pääosin loppuvuoden aikana.

Lapinlahden Kaskihovi Oy:n tulovirta on pysynyt vakaana, mutta kustannukset ovat nousseet ja vuokrankorotukset eivät markkinoilla ole paras mahdollinen tapa korjata tilannetta. Varoja tulisi ohjata myös saneeraamisen ja erilaisten asioiden uudistamiseen, mutta nykytilanteessa tilanne on hankala. Vuokrausaste on pysynyt kohtuullisen hyvänä, hetkittäin toki asuntoja on tyhjiillään jo useampia.

Kassanvaihtelut on merkittäviä ja lainalyhennysaikoihin kassa voi käydä hyvinkin alhaalla. Kassa on riittänyt. Yllättävien menojen osalta joudutaan jatkossakin tasapainoilemaan. Korkojen nousu vaikuttaa edelleen merkittävästi yhtiön taloudelliseen tilanteeseen.

Raportin teko hetkellä on heti vapaita asuntoja 23 kpl:ta (yksi enemmän kuin puolivuotta aikaisemmin) vuokra-asteen ollessa 94 %. Joitain asuntoja/kiinteistöjä on päätetty olla saneeraamatta tässä vaiheessa ja edelleen vuokraamatta. Saneeraus- ja vuokrauslinjaukset tarkentuvat kiinteistöstrategian laadinnan yhteydessä.

Lapinlahden Vesi Oy:n toimintaa arvioitiin talousarvion laadinnan yhteydessä taloudellisesti tiukaksi vuodelle 2024. Edellisvuoden syyskuussa tehdyt hintojen korotukset ja hivenen säästöliekillä tapahtuva toiminta näyttäisi auttavan alkuvuoden perusteella talousarviota parempaan tulokseen. Toiminta on ollut hallituksessa hyväksytyn talousarvion mukaista ja tavoitteet pitkälti saavutettu siten mitä vuodelle oli ajateltu. Korkojen nousulla oli merkittävää vaikutusta viimevuoden osalta ja tahti oli alkuvuonna vastaavaa. Odotettavissa olevat pienet korkotason laskemiset helpottanevat tilannetta. Pääosa korkomenoista kuitenkin muodostuu kunnalle maksettavasta pääomallainan korosta, joka on ollut vakio.

Viitostien ykköstilat Oy:n taloudellinen riski liittyy pääosin tyhjiin teollisuustiloihin. Yhtiön omistamien tilojen vuokrausaste on tällä hetkellä noin 95 prosenttia. Yhtiön omistamien kiinteistöjen vuokrausasteen merkittävä kasvu on vaikuttanut positiivisesti yhtiön tuloskehitykseen ja kassatilanteeseen.

1.4.9 Vahinkoriskit

Kunnan lakisääteiset ja muut vakuutukset ovat kunnossa. Vakuutukset on 01.01.2022 alkaen hankittu LähiTapiolasta ja omaisuusvakuutukset 1.10.2021 alkaen If vakuutusyhtiöstä. Työntekijöiden ryhmähenkivakuutus on otettu Kunnalliselta Eläkevakuutukselta. Tytäryhtiöiden vakuutukset ovat kunnossa. Lapinlahden Kaskihovi Oy:n vakuutukset on otettu OP Pohjolasta. Lapinlahden Vesi Oy:n ja Viitostien Ykköstilöjen vakuutukset on otettu OP Pohjolasta.

1.4.10 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Hankinnoissa on noudatettu hankintalakia ja kunnan talousohjetta ja sääntöjä. Kalusto- ja välinehankinnat toteutetaan talousarvion määrärahojen puitteissa. Hankinnan suuruuden mukaan ne kilpailutetaan joko Sansian kautta tai itse toteutettuna. Kunta on osakkaana Sansia Oy:ssä ja näin ollen kilpailusta on tehty Sansia Oy:n kautta. Tytäryhtiöissä yhtiön hallitus päättää hankinnoista ja luovutuksista osakeyhtiölain puitteissa.

1.4.11 Sopimustoiminta

Suuremmista hankinnoista tehdään kirjalliset sopimukset ja ne hyväksytään, hallinto-osaston osalta kunnanhallituksessa ja lautakunnat hyväksyvät oman toimialansa sopimukset. Sopimusrekisteriä ylläpidetään sähköisesti Dynasty-asianhallintajärjestelmässä. Ohjelman seurantajärjestelmä lähettää muistutuksen sopimusasiakirjan vanhentumisesta vastuuhenkilölle. Alkuperäiset ennen vuotta 2020 sopimukset ovat kunkin hallintokunnan omassa arkistossa, jollei niitä ole sähköistetty. Tytäryhtiöissä suuremmat hankinnat kilpailutetaan hankintalain mukaisesti ja hankinnoista tehdään kirjalliset sopimukset.

1.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

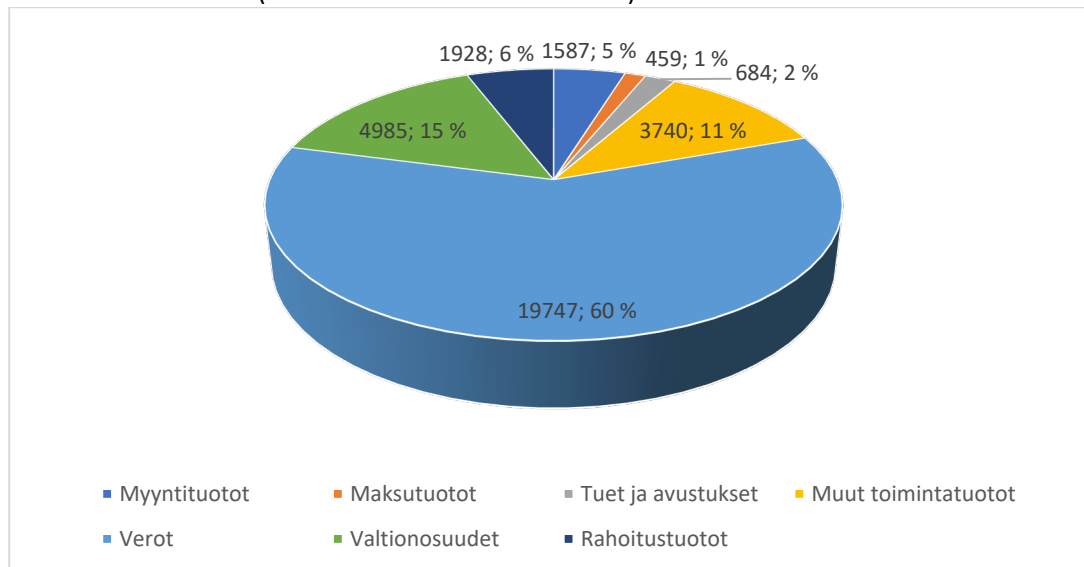
1.5.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta kuvataan rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa kunnan rahoituksen riittävyyttä. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulorahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan.

Toimintatuottojen (ulkoiset) toteutuma on 6,5 milj. euroa, joka on vain 0,1 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Toimintatuotot ovat 721,06 €/asukas, kun ne edellisen vuonna olivat 725,35 €/asukas.

Verotulojen osuus kunnan tuloslaskelman mukaisista tuloista on 60,0 %, valtionosuuden 15,0 % ja muut toimintatuotot 11,0 %. Rahoitustuottojen osuus pysyi edellisen vuoden tasolla.

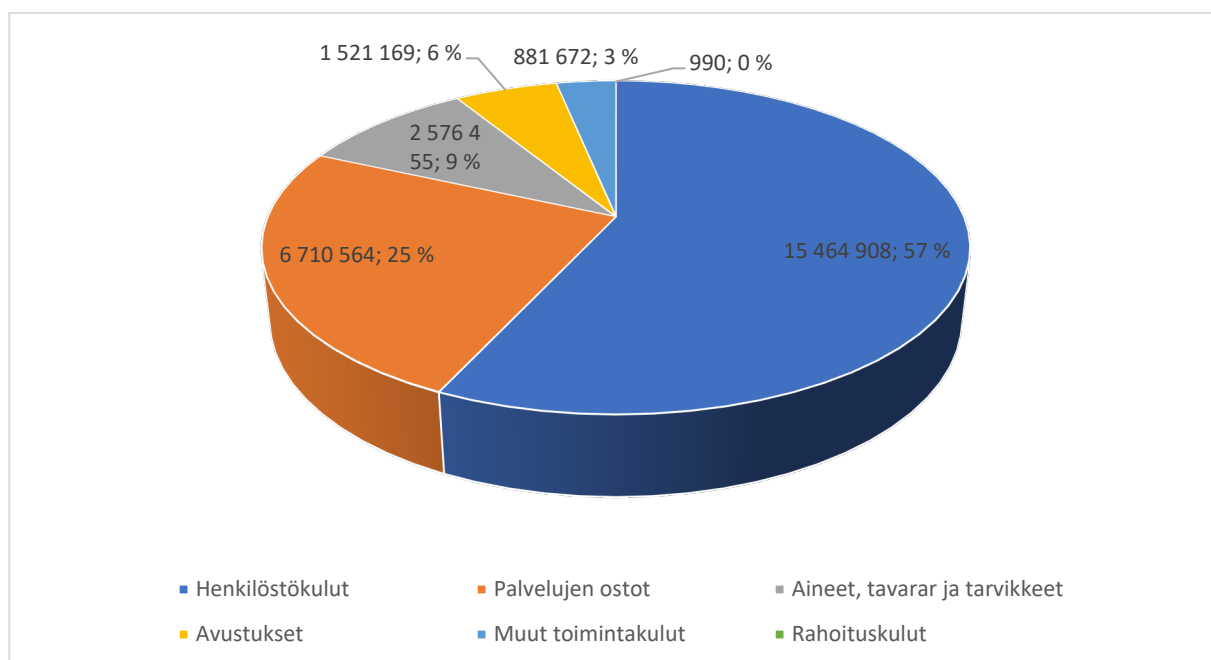
Vuoden 2024 tuotot (tuloslaskelman ulkoiset tuotot)

Toimintakulujen (ulkoisten) toteutuma on 27,2 milj. euroa. Toimintakulut vähenivät edellisvuoteen verrattuna 4,2 % eli 1,2 milj. euroa. Menojen väheneminen muodostui pääosin henkilöstömenojen vähenemisenä.

Alkuperäisessä talousarviossa toimintakulut olivat 28,4 milj. euroa ja talousarviomuutoksen jälkeen 28,0 milj. euroa. Toimintakulut alittuivat 1,2 milj. euroa alkuperäiseen talousarvion verrattuna (95,8 %) ja muutettuun talousarvioon verrattuna 0,8 milj. euroa. Kuluista merkittävimmän osan muodostavat henkilöstökulut, jotka ovat 15,5 milj. euroa eli toimintakuluista 57 %. Henkilöstökulut alittuivat 1,1 milj. euroa talousarvioon verrattuna. Palvelujen ostot ovat 6,7 milj. euroa (24,7 % toimintakuluista). Avustukset alittuvat 0,12 milj. euroa. Muut toimintakulut alittuivat 50 000 euroa talousarvioon verrattuna. Toimintakulut ovat 3 026,72 €/asukas, kun ne edellisenä vuonna olivat 3 121,45 euroa/asukas.

Vuoden 2024 kulut (tuloslaskelman ulkoiset kulut)

Toimintakate vuoden 2024 tilinpäätöksessä on -20,7 milj. euroa, kun se edellisenä vuonna oli -21,8 milj. euroa. Muutosta edelliseen vuoteen 1,1 milj. euroa eli 5,0 %. Toimintatuotot kattoivat 23,8 % toimintamenoista, kun vuotta aiemmin vastaava tunnusluku oli 23,2 %.

Verotulojen toteutuma on 19,7 milj. euroa, mikä on 1,7 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna (9,4 %). Verotulot ylittyivät 0,8 milj. eurolla alkuperäiseen talousarvioon nähden (toteutuma 105,6 %). Verotulojen kasvusta 1,0 milj. euroa selittyy vuodelle 2024 tehdystä 0,79 % veronkorotuksesta 8,61 %:sta 9,40 %:iin.

Valtionosuuksia kirjautui vuonna 2024 yhteensä 5,0 miljoonaa euroa eli muutos edelliseen vuoteen - 2,9 milj. euroa (- 36,7 %). Valtionosuudet alittivat talousarvion 0,2 milj. euroa (toteutuma 96,8 %).

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Kunnan tulorahoituksen katsotaan olevan riittävä, mikäli vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot.

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä vuosikate on 4,98 milj. euroa, edellisenä vuonna vuosikate oli 4,55 milj. euroa. Vuosikate parani edellisestä vuodesta 0,44 milj. euroa eli 9,6 %. Alkuperäisessä talousarviossa vuosikatteen arvioitiin olevan 2,3 milj. euroa. Vuosikate toteutui siten 2,69 milj. euroa talousarviota parempana.

Vuosikate on 556 euroa/asukas, edellisenä vuonna se oli 501 euroa/asukas.

Tilikauden suunnitelmanmukaiset poistot talousarviossa olivat 3,6 milj. euroa. Poistot kasvoivat 0,13 milj. euroa vuoteen 2023 verrattuna. Poistolaskelmassa oli virhe, todelliset vuoden 2024 poistot olisivat olleet noin 3,1 milj. euroa. Taloudellinen tulos mahdollisti 0,65 milj. euron lisäpoistot, jotka kohdennettiin kiinteistöihin, jossa on korkea tasa-arvo, mutta rakennuksen kunto ei vastaa tase-arvoa sekä sote-kiinteistöön, jonka vuokrasopimuksen jatkuminen Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa on epävarma pitkällä tähtäimellä.

Vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot 133 %.

Hyvä tulos mahdollisti myös 0,5 milj. investointivarausten tekemisen.

Tilikauden tulos on 0,73 milj. euroa ylijäämäinen. Edellisen vuoden tilinpäätös oli myös ylijäämäinen, ollen 1,172 milj. euroa. Tulos on siten 3,63 milj. euroa parempi kuin edellisen tilinpäätöksen tulos.

Tilikauden ylijäämä on 733 261 euroa. Vuonna 2023 ylijäämä oli 1 172 252 euroa.

TULOSSELKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (ulkoiset)	2024	2023	2022	2021
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	6469	6579	8 465	8 747
Valmistus omaan käyttöön	0	0	17	6
Toimintakulut	-27154	-28402	-75 891	-72 758
Toimintakate	-20685	-21 823	-67 409	-64 005
Verotulot	19747	18047	33 276	32 668
Valtionosuudet	4985	7863	33 561	32 108
Rahoitustuotot ja -kulut	937	468	1 385	1 100
Korkotuotot	445	445	446	454
Muut rahoitustuotot	1483	1269	1 235	895
Korkokulut	-986	-860	-296	-247
Muut rahoituskulut	-5	-386	-1	-2
Vuosikate	4984	4 555	814	1 871
Poistot ja arvonalentumiset	-3751	-3383	-3 273	-3 196
Tilikauden tulos	1233	1 172	-2 459	-1 325
Tilinpäätössiirrot	500	0	-17	59
Varausten lisäys	500			
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	733	1 172	-2 442	-1 266

TULOSSELKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-24 %	-23 %	11
100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)			
Vuosikate/Poistot, %	-133 %	-135 %	25
100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset			
Vuosikate €/asukas	508	501	89
Asukasmäärä	8662	8 972	9094

1.5.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2024	2023	2022
	1000	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	4986	4612	782
Vuosikate	4984	4555	814
Tulorahoituksen korjauserät	2	57	-32
Investointien rahavirta	-2060	-2240	-4 087
Investointimenot	-2140	-2325	-4 286
Rahoitusosuudet investointeihin	17	28	140
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	63	57	59
Toiminnan ja investointien rahavirta	2926	2 372	-3 305
Rahoituksen rahavirta	520	-1322	1363
Antolainauksen muutokset	-1		
Antolainasaamisten lisäys			
Antolainasaamisten vähennykset			
Lainakannan muutokset	1029		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5000	6754	3 800
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4160	-8270	-3 331
Lyhytaikaisten lainojen muutos	189	1466	-494
Oman pääoman muutokset	-5		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-503	-1272	1388
Rahavarojen muutos	3446	1 050	-1942
Rahavarat 31.12.	4397	951	242
Rahavarat 1.1.	951	72	2 184
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
	2022	2022	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-7 600	-10 526	-12 898
Investointien tulorahoitus, %	242 %	198,3	19,6
100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno			
Laskennallinen lainanhoitokate	1,16	0,2	0,2
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset)			
Kassan riittävyys, pv	42	1	1
= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella			
Asukasmäärä	8864	8 972	9 094

1.5.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT					
VASTAAVAA	2024	2023	VASTATTAVAA	2024	2023
		1 000 €			1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	72 902	74 594	OMA PÄÄOMA	34858	34 131
Aineettomat hyödykkeet	977		Peruspääoma	32471	32 471
Aineettomat oikeudet	25	33	Muut omat rahastot	1149	1 154
Muut pitkävaikutteiset menot	952	1 101	Edellisten tilikausien yli/alijäämä	505	-667
			Tilikauden yli/alijäämä	733	1 173
Aineelliset hyödykkeet	49 853	51 379			
			POISTOERO JA VAPAA-EHTOISET VARAUKSET	500	
Maa- ja vesialueet	6293	6 240			
Rakennukset	34717	37 514	Vapaaehtoiset varaukset	500	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6569	6 044			
Koneet ja kalusto	161	117	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	244	275
Muut aineelliset hyödykkeet	67	67	Valtion toimeksiannot	81	122
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2046	1397	Lahjoitusrahastojen pääomat	5	5
			Muut toimeksiantojen pääomat	158	148
Sijoitukset	22 072	22 081			
Osakkeet ja osuudet	11 684	11 693	VIERAS PÄÄOMA	43 099	42 690
Muut lainasaamiset	10352	10 352	Pitkäaikainen	32 943	32 101
Muut saamiset	36	36	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	32942	32 100
			Lainat julkisyhteisöiltä		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	179	220	Saadut ennakot	1	1
Valtion toimeksiannot	81	122			
Lahjoitusrahastojen erityiskatt.	98	98	Lyhytaikainen	10156	10 589
			Joukkovelkakirjalainat	2000	2 000
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5620	2 282	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	3957	3 768
Vaihto-omaisuus			Lainat julkisyhteisöiltä		
Saamiset	1223		Saadut ennakot	5	3
Pitkäaikaiset saamiset	23		Ostovelat	1154	1 696
Lyhytaikaiset saamiset	1200	1 331	Muut velat	270	275
Myyntisaamiset		365	Siirtovelat	2770	2 847
Lainasaamiset		20			
Muut saamiset		0	VASTATTAVAA YHTENSÄ	78 701	77 096
Siirtosaamiset		946			
Rahat ja pankkisaamiset	4397	951			
			TASEEN TUNNUSLUVUT:		
VASTAAVAA YHTENSÄ	78 701	77 096	Omavaraisuusaste, %	44,3 %	44,3 %
			Suhteellinen velkaantuneisuus, %	138,1 %	132 %
			Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	1238	506
			Kertynyt yli/alijäämä, €/asukas	138	56
			Lainakanta 31.12., 1000 €	38 899	42423
			Lainakanta 31.12., €/asukas	4 302	4665
			Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	40 108	43059
			Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4470	4735
			Lainasaamiset, 1000 €	1 200	10352
			Asukasmäärä	8 864	8972

TASEEN TUNNUSLUVUT

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta¹⁴. Niissä kuntayhtymissä, joissa on paljon välitettäviä varoja, omavaraisuus saattaa olla huomattavasti alempi.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokra-vastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= *Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset*

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.5.4 Kokonaistulot ja menot

KUNNAN KOKONAISTULOT JA MENOT			1 000 €
TULOT		MENOT	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	9 847	Toimintakulut	30 532
Verotulot	19 747	- valmistus omaan käyttöön	
Valtionosuudet	4 985	Korkokulut	986
Korkotuotot	445	Muut rahoituskulut	4
Muut rahoitustuotot	1 483	Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät		Osakkeen arvonalennus	
Pakollisten varausten muutos		Pakollisten varausten väh. (-)	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot		Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	17	Investointimenot	2 152
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset		Antolainasaamisten lisäykset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 159
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	189	Lyhytaikaisten lainojen vähennykset	0
Kokonaistulot yhteensä	41 713	Kokonaismenot yhteensä	29 515
Täsmäytys:			
Kokonaistulot-Kokonaismenot			
12 198			
Muut maksuvalmiuden muutokset-			
rahavarojen muutos	3446		

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä kuluista

Lapinlahden kuntakonserniin kuuluvat seuraavat tytäryhteisöt:

- Lapinlahden Kaskihovi Oy (100 % kunnan omistusosuus)
- Lapinlahden Vesi Oy (100 %)
- Viitostien Ykköstilat Oy (100 %)
- Kiinteistö Oy Lapinlahden Virastokeskus (61,38 %)
- Kiinteistö Oy Varpakulma (55,8 %)

Kuntayhtymät:

- Savon koulutuskuntayhtymä
- Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä
- Pohjois-Savon liitto

Osakkuusyhteisöt:

- Lapinlahden Yritystalo (46,3 %)
- Ylä-Savon Vesi Oy (osakkeet Lapinlahden Vesi Oy:llä)
- Kiinteistö Oy Varpaisjärven Liiketalo (35,58 %)

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntalain (14 §) mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Lapinlahden Kaskihovi Oy

Yhtiö on Lapinlahden kunnan omistama vuokrataloyhtiö. Yhtiön toimintaa johtaa yhtiökokous ja hallitus, joiden päätösten mukaisesti toimitusjohtaja huolehtii yhtiön toiminnasta. Yhtiöllä on oma taloudenhoito ja tilintarkastustoiminta. Syksystä 2022 alkaen tekninen johtaja on toiminut yhtiön toimitusjohtajana.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen:

1. Yhtiö on huolehtinut riittävästä vuokra-asuntotarpeesta Lapinlahdella. Kaikille paikkakunnalle töihin tuleville ja asuntoa hakeneille on järjestetty asunto. Asuntoja ei pidetä tyhjiään reservinä, vaan niitä markkinoidaan aktiivisesti hakijoille.
2. Asuntojen laskennallinen käyttöaste vuonna 2024 on ollut 92–96 % (edellisenä vuonna 96,0 %).
3. Suunnitelma korjaustarpeista ja investoinneista sekä arvio Kaskihovi Oy:n taloudellisista riskeistä ei esitelty vuoden 2024 aikana konsernijohtolle.

Viitostien Ykköstilat Oy

Yhtiö on Lapinlahden kunnan omistama liike- ja toimitiloja vuokraava elinkeinoyhtiö. Yhtiön varsinaista toimintaa johtaa yhtiökokous ja hallitus, joiden päätösten mukaan yhtiön toimitusjohtaja huolehtii yhtiön toiminnasta. Toimitusjohtajana on toiminut Lapinlahden kunnan kiinteistöpäällikkö oman toimen ohella.

Yhtiö omistaa merkittävän osan paikkakunnilla toimivien yritysten tuotanto- ja toimitiloista. Yhtiöllä on oma taloudenhoito ja tilintarkastustoiminta.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen:

- Yhtiö vuokraa toimitiloja elinkeinotoiminnan tarpeisiin. Toiminta on edennyt suunnitellusti.
- Viitostien Ykköstilat Oy:n vuokrausaste on noin 95 %.

Lapinlahden Vesi Oy

Lapinlahden Vesi Oy on aloittanut toimintansa 1.1.2012 alkaen. Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut Lapinlahden kunnan tekninen johtaja oman virkatoimensa ohella. Yhtiöllä on omat henkilöt vastaamassa verkoston ylläpidosta ja vesihuollon kehittämisestä sekä taloushallinnosta kirjanpitoineen.

Lapinlahden valtuuston vuoden 2024 talousarviossa Lapinlahden Vesi Oy:lle asettamat tavoitteet:

1. Turvataan puhtaan ja hyvälaatuisen talousveden saanti ja jakelu sekä jäte- ja sadevesien johtaminen ja jätevesien puhdistaminen voimassa olevien lupaehtojen mukaisesti.
 - Talousveden laatu on ollut hyvä koko vuoden näytteiden perusteella. Myöskään valituksia veden laadusta ei ole tullut.
 - Lapinlahden Vesi Oy:n Lapinlahden vedenjakelualueen valvontatutkimusohjelma on tehty vuosille 2025–2030.
 - Talousveden laadun tarkkailua on tehty uuden näytteenottosuunnitelman mukaisesti vuoden 2020 alusta lähtien.
 - Jätevedenpuhdistamot ovat toimineet lupaehtojen mukaisesti.
2. Vesi- ja viemäriverkoston saneerausohjelman jatkaminen
 - Aloitettiin Peltoniemen alueen teiden saneeraukset
 - Rakennettiin Onkitien loppupäähän ranta-alueelle olemassa olevan hulevesien imeytysaltaan jatkeeksi laskeutusoasto.
 - Onkitien saneeraus PLV 240-300. Uusittu vesijohtoa (PE110) 88 m, runkoventtiilit 4 kpl, talosulkuventtiilit 2 kpl, uusittu jätevesiviemäriä (V200) 88 m, JV- kaivo 1 kpl. Rakennettu uutta hulevesiviemäriä (M560 ja M680) 98 m ja hulevesikaivoja 7 kpl.
 - Rakennettiin Onkitien ja Riihitien väliin uusi hulevesien imeytysallas, joka yhdistettiin jo rakennettuun laskeutusojastoon. Uuteen altaaseen johdetaan kesällä 2025 Matin & Liisan Aseman, Taimikadun yritysalueen sekä Riihitien hulevedet.
 - Saneerattiin Onkitien ja Riihitien välinen osuus. Uusittu vesijohtoa (PE110) 165 m, runkoventtiilit 1 kpl, uusittu jätevesiviemäriä (V200) 165 m, JV- kaivo 4 kpl.
 - Rakennettu uutta hulevesiviemäriä (M400) 52 m ja hulevesikaivoja 1 kpl.
 - Rommeikonmäentien saneeraus jatkui. Uusittu vesijohtoa (PE110) 218 m, runkoventtiilit 1 kpl, talosulkuventtiilit 7 kpl, uusittu jätevesiviemäriä (V200) 192 m, JV- kaivo 5 kpl. Rakennettu uutta hulevesiviemäriä (M315) 295 m, hulevesikaivoja 21 kpl. Rommeikonmäen (Kukkurantie ja Rommeikonmäentien) alue saatiin valmiiksi.
 - Varpaisjärvellä jatkettiin Pappilanpellon alueen saneerausta (Kanttorintie, Pastorintie ja Rovastintie).
 - Pastorintielle, Rovastintielle ja Kanttorintielle rakennettiin hulevesien viivytysallas.
 - Pastorintielle uusittiin vesijohtoa (PE110) 180 m, runkoventtiilit 2 kpl ja talosulkuventtiilit 9 kpl, jätevesiviemärin uusiminen (V200) 290 m, jätevesikaivoja 7 kpl. Rakennettu hulevesiviemäriä (M315) 290 m ja hulevesikaivoja 15 kpl.

- Rovastintien saneerauksessa uusittu vesijohto (PE110) 502 m, runkoventtiilit 6 kpl, talosulkuventtiilit 4 kpl, jätevesiviemäri (V200) 532 m, jätevesikaivoja 14 kpl.
- Rakennettu hulevesiviemäriä (M315) 552 m ja hulevesikaivoja 26 kpl. Pastorintie, Rovastintie ja Kanttorintie saatiin rakennettua valmiiksi.

3. Palvelut ovat kustannustehokkaita

- Palvelun kustannustehokkuuteen on pyritty löytämään ratkaisuja erilaisten toimenpiteiden säästöpotentiaalien kautta. Lietteen kuivaukseen hankitulla uudella kuivaimella havaittiin positiivisia vaikutuksia loppuvuoden aikana ja odotukset ovat kovat vuodelle 2025.

4. Yhtiö noudattaa vähintään omakustannusperiaatteen mukaista maksu- ja taksapolitiikkaa.

- Yhtiössä seurataan jatkuvasti kustannusten kehitystä ja arvioidaan maksujen ja taksapolitiikan suhdetta talousarvioon nähden.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Lapinlahden kunnassa on menossa kuntakonsernin rakenneselvitys. Tarkoituksena on selvittää, voidaananko konsernirakennetta muuttamalla poistaa hallinnollista kuormaa ja päällekkäisyyksiä sekä lisätä tehokkuutta. Samassa yhteydessä huomioidaan myös hyvinvointialueelle vuokrattavien sote-kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoite.

Kuntakonsernin rakenneselvityksessä selvitetään myös erilaiset palvelujen tuottamistavat ja vertaillaan itsetuotetun palvelun hintaa ulkoistettuun palvelun hintaan.

Vuokrataloyhtiö Lapinlahden Kaskihovi Oy:n lähivuosien toiminnassa on keskityttävä talouden tasapainottamiseen ja yhtiön kiinteistökannan korjauksiin pitkällä tähtäimellä. Tuloja ja menoja on tarkasteltava niin, että tulos mahdollistaa lainojen lyhentämisen ja että yhtiön maksuvalmius on hyvä. Yhtiön tulopohja on hyvä, johtuen korkeasta vuokrausasteesta, päähuomion tulee kohdistua menorakenteen tervehtyttämisen kannalta tarpeellisten toimenpiteiden tekemiseen.

Yhtiön tulorakenne on aika lailla vakio ja hyvää siinä on se, että vuokrauksen käyttöaste on korkea. Ongelmana on, joka tulee vielä selkeämmin esiin tulevaisuudessa, korjausvelka, jonka paikkaamiseksi tuloja tulisi olla selkeästi enemmän. Lainalla rahoittaminen on mahdollisuus, mutta sen käyttöä tulee viimeiseen asti välttää tässä tilanteessa. Vanhoja lainoja on katettavaksi vielä pitkäksi aikaa. Lisäksi alaskirjaukset tulevat vaikuttamaan tulosta heikentävästi tulevaisuudessa. Historia tulee eteen vahvasti tulevina vuosina.

Asukasmäärä kunnassa ja lähialueella on ollut vuosia vähenevä mutta sen vaikutukset yhtiön tilanteeseen ovat olleet toistaiseksi vähäiset. Vuokra-asuntohakemusten määrä laski vuonna 230 kun se aiempina vuosina on ollut noin 300 hakemusta vuodessa. Todennäköisesti yhtiön tilanne asuntomarkkinoilla säilyy lähivuosina nykyisellä tasolla, työvoima liikkuu ympäristökunnista ja vuokra-asuntoja näin ollen tarvitaan. Lapinlahden sijainti 5-tien ja rautatien varrella on moniin muihin alueen kuntiin nähden etulyöntiasemassa.

Kohteiden peruskorjausten lisäksi Lapinlahden Kaskihovi Oy:n tulee lähivuosina selvittää heikkokuntoisimpien rakennusten purkamista. ARA-rahoitteisissa kohteissa purkamiseen on mahdollista hakea myös ARA:n purkuavustusta. Mahdollisella kohteiden purkamisella saadaan

käyttöaste pysymään korkealla tasolla ja kohdistettua yhtiön resurssit ja rahavarat parhaimpien kohteiden ylläpitoon.

Lapinlahden Vesi Oy:n talous on edelleen varsin vakaa, joskin veden kokonaiskulutus pitkällä aikavälillä on laskussa ja siten tulopohja vähentyy koko ajan. Jatkuva hinnan nosto ei ole asiakkaiden näkökulmasta mieluista ja toiminnoista tulee jatkuvasti etsiä erilaisia säästämisen mahdollisuuksia. Mahdolliset vuototilanteet tai muut toiminnalliset häiriöt haavoittavat tulo/kustannusrakennetta hyvin herkästi. Lähtökohtaisesti Lapinlahden Vesi Oy:kin tulee edelleen jatkossa etsiä toiminnastaan uusia kustannustehokkaampia tapoja toteuttaa asioita. Valio Oy:n osuus koko kokonaisuudessa on niin merkittävä, että lähes nolla budjeteilla toimiessa jännitystä lopputulemasta vuosittain on alusta loppuun saakka ja viimeinen jäteveden puhdistamisen tasauslasku voi kääntää kelkan puoleen tai toiseen.

Lapinlahden Vesi Oy:llä voi myös olla roolia Suoniemen alueen kehittämisessä kohti puhtaan siirtymän kiertotalousaluetta, jossa yhtiön käsittelemä jätevesi toimiikin raaka-ainelähteenä puhtaan siirtymän elinkeinoille.

Viitostien Ykköstilat Oy on viimeisen viiden vuoden aikana toteuttanut tilojen määrätietoista käyttöasteen nostamista ja rakennuskannan vähentämistä. Nämä ovat olleet avaintekijöitä yhtiön talouden tasapainottamiseen. Tilojen vuokrausaste on noussut 95 %:n. Yrityksen maksukyky ja vakavaraisuus ovat hyvällä tasolla. Kunnalle on tärkeää pystyä vastaamaan elinkeinoelämän ja yritysten tilatarpeisiin myös tulevaisuudessa.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnasta

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtoon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan myös konserniohjeen ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen seurantaan. Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

Toimivallan ja – vastuun jako konserniohjauksessa

Kunnan konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Kunnanhallitus vastaa omistajapolitiikasta, omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle yms. hallintosäännön 19 §:n mukaisista tehtävistä. Kunnanjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Kunnan konsernijohto järjestää vuosittain tapaamisen kunnan tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen ja muiden yhteisöjen edustajille.

Yhtiön toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa lain ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kuntaa osakkeenomistajana edustaa yhtiökokouksessa kunnanhallituksen määräämä edustaja, jolle konsernijohto antaa omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet. Konserniyhtiöiden hallitusten

kokoonpanossa otetaan huomioon kunkin yhtiön toimialan edellyttämä riittävä liiketoiminnan ja talouden asiantuntemus.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskevat arviot

Tytäryhteisöistä Lapinlahden Kaskihovi Oy, Lapinlahden Vesi Oy ja Viitostien Ykköstilat Oy raportoivat vuonna 2024 valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisesta ja taloudesta 30.4. ja 31.8. kunnan ohjeiden mukaisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen sekä toteuttamisesta koskeva raportointi

Hallituksella ja toimitusjohtajalla on vastuu yhtiön talous sekä toiminnan luonne ja laajuus huomioiden ottaen riittävän ja toimivan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Konserniyhteisöt ovat tietoisia niiden toimintaan liittyvistä riskeistä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan vuoden aikana kaksi kertaa. Tytäryhteisöt antavat kunnanhallitukselle tällöin tiedoksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportin. Lisäksi tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa tulee antaa selvitys konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Keskitettyjen konsernitoimintojen ja –palvelujen käyttö

Tytäryhteisöt hoitavat itsenäisesti taloushallinnon, maksuliikenteen, tietohallinnon, hankinnat, riskienhallinnan, vakuuttamisen sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan. Palkkahallinnon tytäryhteisöt hoitavat itsenäisesti. Lapinlahden Kaskihovin (osin) ja Lapinlahden Vesi Oy:n toimitilat ovat kunnantalolla. Tukipalveluja ostetaan tarpeen mukaan kunnalta (tietojärjestelmät, puhelimet, kopiointi jne.). Kuntakonsernin yhteisöjen hankintamenettelyissä noudatetaan julkisia hankintoja koskevien normien lisäksi Lapinlahden kunnan hankintaohjeita.

Tiedonkulku ja sen toimivuus

Lähtökohtana kuntakonsernin yhtiöissä on aktiivinen ja tehokas viestintä. Kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön toiminnasta silloin, kun se hoitaa kunnallisia tehtäviä. Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolelta kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Lapinlahden Kaskihovi Oy:n ja Lapinlahden Vesi Oy:n ja toimitusjohtajat kuuluvat kunnan johtoryhmään. Tiedonkulku ja sen toimivuus on ollut riittävää.

Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Lapinlahden Vesi Oy:n ja Lapinlahden Kaskihovi Oy:n hallituksen koko on neljä jäsentä. Viitostien Ykköstilat Oy:n hallituksessa on neljä luottamushenkilöjäsentä sekä kunnanjohtaja. Konserniohjeen mukaisesti yhtiöiden hallituksen jäsenistä vähintään puolet tulee olla kunnanhallituksen jäseniä, kuulua valtuuston puheenjohtajistoon tai keskeisiä viranhaltijoita. Yhtiökokous nimittää hallituksen

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toimintatuotot	18 726	18 859
Toimintakulut	-39 960	-41 277
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	0	984
Toimintakate	-21 234	-21 434
Verotulot	19 617	17 949
Valtionosuudet	8 460	11 225
Rahoitustuotot ja -kulut	228	-244
Korkotuotot	30	18
Muut rahoitustuotot	1 523	1 293
Korkokulut	-1 319	-1 170
Muut rahoituskulut	-6	-385
Vuosikate	7 071	7 496
Poistot ja arvonalentumiset	-5 763	-5 356
Arvonalentumiset	-1	-228
Satunnaiserät	2	35
Tilikauden tulos	1 309	1 947
Tilinpäätössiirrot	10	
Tilikauden verot	-23	
Laskennalliset verot	-13	24
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	52	43
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 334	2 014

KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-47 %	-45,7 %
100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)		
Vuosikate/Poistot, %	-123 %	-134 %
100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset		
Vuosikate €/asukas	788	134
Asukasmäärä	8864	8973

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	7005	6343
Vuosikate	7071	7497
Satunnaiset erät	1	35
Tilikauden verot	-23	
Tulorahoituksen korjauserät	-44	-1189
Investointien rahavirta	-3023	-3112
Investointimenot	-3219	-3609
Rahoitusosuudet investointeihin	51	141
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	145	356
Toiminnan ja investointien rahavirta	3982	3 231
Rahoituksen rahavirta	-866	-2153
Antolainauksen muutokset	0	1
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset	212	-816
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5003	3963
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4867	-4304
Lyhytaikaisten lainojen muutos	76	-475
Oman pääoman muutokset	-2	-5
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1076	-1333
Rahavarojen muutos	3116	1 077
Rahavarat 31.12.	7321	4205
Rahavarat 1.1.	4205	3128

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-1 978	-5 960
Investointien tulorahoitus, %	220	208
100 *(Vuosikate / Investointien omahankintameno)		
Laskennallinen lainanhoitokate	1,36	1,4
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset)		
Kassan riittävyys, pv	50	25
= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella		
Asukasmäärä	8864	8 972

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT					
VASTAAVAA	2024	2023	VASTATTAVAA	2024	2023
		1 000 €			1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	80 571	83 293	OMA PÄÄOMA	35626	34 303
Aineettomat hyödykkeet	1022		Peruspääoma	32471	32 471
Aineettomat oikeudet	63	76	Arvonkootusrahasto	35	35
Muut pitkävaikutteiset menot	959	1 116	Muut omat rahastot	1417	1422
			Edellisten tilikausien yli/alijäämä	369	-1 639
Aineelliset hyödykkeet	74 344	76 885	Tilikauden yli/alijäämä	1334	2 014
			Vähemmistöosuudet	149	202
Maa- ja vesialueet	7356	7 304			
Rakennukset	48608	52 126	Pakolliset varaukset	18	43
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6999	6 492			
Koneet ja kalusto	1334	1265	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	543	656
Muut aineelliset hyödykkeet	7789	7871	Valtion toimeksiannot	329	454
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2258	1827	Lahjoitusrahastojen pääomat	7	7
			Muut toimeksiantojen pääomat	207	195
Sijoitukset	5 205	5 216			
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	3 833	3 849	VIERAS PÄÄOMA	54 254	54 703
	1258	1 253			
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeet					
Muut lainasaamiset			Pitkäaikainen	40 901	40 758
Muut saamiset	114	114	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	39550	39 425
			Saadut ennakot	1	3
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	473	591	Liittymismaksut ja muut velat	1006	1000
Valtion toimeksiannot	329	453	Laskennalliset verovelat	344	330
Lahjoitusrahastojen erityiskatt.	98	99	Lyhytaikainen	13353	13 945
Muut toimeksiannot	46	39	Joukkovelkakirjalainat	2091	2 071
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9 545	6 022	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	5591	5 524
Vaihto-omaisuus	94	109	Lainat julkisyhteisöiltä		
Saamiset	1		Saadut ennakot	75	130
Pitkäaikaiset saamiset	23	2	Ostovelat	1698	2 332
Lyhytaikaiset saamiset	2 106	1 707	Liittymismaksut ja muut velat	532	421
Myyntisaamiset	819	904	Siirtovelat	3366	3 467
Lainasaamiset	74	20			
Muut saamiset	448	302	VASTATTAVAA YHTENSÄ	90 590	89 907

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainottamisen toteuttamisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman talouden tasapainottamiseksi (Kuntal 115 §).

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä (Kuntal 115 §).

1.7.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Vuoden 2024 tilinpäätöksestä muodostui ylijäämäinen. Tilikauden ylijäämä on 733 261,27 euroa. Kunnanhallitus esittää, että tilikauden ylijäämä 733 261,27 euroa kirjataan yli/alijäämätilille.

Taseeseen kertynyt ylijäämä nousee tällöin 1,238 miljoonaan euroon.

1.7.3 Talouden tasapainottamissuunnitelmat

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyydestä talouden tasapainottamiseksi (Kuntalaki 115 §). Kuntalain 110 § mukaan kunnan tulee laatia suunnitelma, kuinka alijäämä katetaan enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Lapinlahden kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää (ylijäämää 31.12.2024 1,238milj. euroa).

Valtuusto hyväksyi 11.11.2025 § 37 talouden tasapainottamissuunnitelman vuosille 2024–2026, jonka kautta pyritään saamaan kunnan talous tasapainoon ja mahdollistaa tarpeelliset investoinnit.

Tasapainottamissuunnitelmasta huolimatta vuoden 2025 talousarvio on jouduttu laatimaan 0,1 milj. euroa alijäämäiseksi, mutta suunnitteluvuodet 2026 ja 2027 ovat ylijäämäisiä ja taloussuunnitelma kokonaisuudessaan tasapainossa tai ylijäämäinen.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Seurantaa koskeva sääntely

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Talousarvion käyttötalousosan toteutuminen on raportoitu kunnanvaltuuston hyväksymällä sitovuustasolla. Käyttötalousosa on kunnanvaltuuston nähden sitova osastotaso.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

2.2 Käyttötalouden toteutuminen

Tavoitteen merkitystä ja noudattamista korostetaan kuntalain eri säännöksissä. Valtuusto ylimpänä toimielimenä päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, määrärahan ja tuloarvion on liityttävä tavoitteeseen. Kunnanhallituksen on annettava toimintakertomuksessa selvitys tavoitteen toteutumisesta.

2.2.1 Keskusvaalilautakunta

2.2.1.1 Vaalit

Presidentinvaalien ensimmäinen kierros toteutettiin 28.1. ja toinen 11.2.2024 täsmällisesti vaalikohtaisten ohjeiden mukaisesti. Äänioikeustietojärjestelmää käytettiin kaikilla äänestysalueilla vaalipäivänä. Äänestysalueita oli vaaliessa neljä aiemman kolmen sijaa.

Lapinlahden kunnan äänestysaktiivisuus presidentinvaaleissa

Vuosi	Äänioikeutetut	Äänestysprosentti
2012 I	8 523	63,3 %
2012 II		56,1 %
2018 I	8 063	64,4 %
2024 I	7 561	68,7 %
2024 II		61,2 %

Europarlamenttivaalit järjestettiin 9.6.2024.

Lapinlahden kunnan äänestysaktiivisuus europarlamenttivaaleissa

Vuosi	Äänioikeutetut	Äänestysprosentti
2009	6 091	33,6 %
2014	8 327	34,4 %
2019	7944	33,9 %

2.2.2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan vuoden 2024 tarkastus toteutui määräajassa suunnitelman mukaisesti. Arviointikertomus oli tarkastuslautakunnassa 12.8.2024 sekä valtuustossa 19.8.2024. Vuoden 2024 tilintarkastus toteutui myöhässä, koska Kuntalaskenta Oy ei saanut omalta osaltaan toteutettua tilinpäätöksen valmistelua sovituissa aikatauluissa. Tarkastuslautakunta käsitteli tilintarkastuskertomuksen 12.8.2024 ja se oli valtuuston käsittelyssä 19.8.2024.

2.2.3 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksessa on 9 jäsentä. Kunnanhallituksen kokouksessa on läsnäolo- ja puheoikeus kunnanvaltuuston puheenjohtajalla sekä I ja II varapuheenjohtajalla. Kunnanhallitus vastaa kunnanvaltuuston asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta. Kunnanhallitus ohjaa, johtaa ja kehittää kunnan hallintoa ja palvelutoimintoja. Kunnanhallituksen tehtäviin kuuluu myös kuntakonserniohjaus ja -valvonta. Kunnanhallituksen apuna ovat valtuuston erikseen valitsevat lautakunnat ja muut toimielimet sekä kunnan palkattu henkilöstö. Kunnanhallitus vastaa yleishallinnon, kehittämispalveluiden, työllistämisen ja projektien tulosalueista.

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN (1 000 €)
KUNNANHALLITUKSEN ALAINEN TOIMINTA

Ulkoiset ja sisäiset		TP 2023	2024 toteuma	Bud 2024	Bud muutos 2024	Bud yht 2024	Erotus euroina
TOIMINTATUOTOT		665 811,95	349 317,20	300 000,00	0,00	300 000,00	49 317,20
	Myyntituotot	206 125,63	99 203,29	62 000,00	0,00	62 000,00	37 203,29
	Tuet ja avustukset	398 229,92	219 801,25	237 000,00	0,00	237 000,00	-17 198,75
	Muut toimintatuotot	61 456,40	30 312,66	1 000,00	0,00	1 000,00	29 312,66
TOIMINTAKULUT		-4 512 506,78	-4 020 529,32	-4 304 099,69	100 000,00	-4 204 099,69	365 395,37
	Henkilöstökulut	-1 280 462,13	-1 136 898,22	-1 291 613,49	20 000,00	-1 271 613,49	134 715,27
	Palvelujen ostot	-2 131 133,37	-1 866 384,40	-2 110 086,20	40 000,00	-2 070 086,20	203 701,80
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24 067,83	-23 738,55	-28 000,00	0,00	-28 000,00	4 261,45
	Avustukset	-703 373,33	-703 435,20	-810 000,00	40 000,00	-770 000,00	66 564,80
	Muut toimintakulut	-373 470,12	-290 072,95	-246 225,00	0,00	-246 225,00	-43 847,95
TOIMINTAKATE		-3 846 694,83	-3 671 212,12	-4 185 924,69	100 000,00	-3 904 099,69	414 712,57
Rahoitustuotot ja -kulut		-90,07	8 341,42	0,00	0,00	0,00	8 341,42
	Muut rahoitustuotot	-2,70	8 476,22	0,00	0,00	0,00	8 476,22
	Muut rahoituskulut	-87,37	-134,80	0,00	0,00	0,00	-134,80
VUOSIKATE		-3 846 784,90	-3 662 870,70	-4 185 924,69	-100 000,00	-3 904 099,69	423 053,99
Poistot ja arvonalentumiset		-165 721,08	-82 144,29	0,00	0,00	0,00	-82 144,29
	Suunnitelman mukaiset poistot	-165 721,08	-82 144,29	0,00	0,00	0,00	-82 144,29
TILIKAUDEN TULOS		-4 012 505,98	-3 745 014,99	-4 185 924,69	-100 000,00	-3 904 099,69	340 909,70

Ulkoiset		TP 2023	2024 toteuma	TA 2024	TA-muutos 2024	TA 2024	Erotus euroina
TOIMINTATUOTOT		665 811,95	349 317,20	300 000,00	0,00	300 000,00	49 317,20
	Myyntituotot	206 125,63	99 203,29	62 000,00	0,00	62 000,00	37 203,29
	Tuet ja avustukset	398 229,92	219 801,25	237 000,00	0,00	237 000,00	-17 198,75
	Muut toimintatuotot	61 456,40	30 312,66	1 000,00	0,00	1 000,00	29 312,66
TOIMINTAKULUT		-4 325 477,36	-3 837 953,23	-4 304 099,69	100 000,00	-4 204 099,69	366 146,46
	Henkilöstökulut	-1 280 462,13	-1 136 898,22	-1 291 613,49	20 000,00	-1 271 613,49	134 715,27
	Palvelujen ostot	-2 131 133,37	-1 866 384,40	-2 110 086,20	40 000,00	-2 070 086,20	203 701,80
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24 067,83	-23 738,55	-28 000,00	0,00	-28 000,00	4 261,45
	Avustukset	-703 373,33	-703 435,20	-810 000,00	40 000,00	-770 000,00	66 564,80
	Muut toimintakulut	-186 440,70	-107 496,86	-64 400,00	0,00	-64 400,00	-43 096,86
TOIMINTAKATE		-3 659 665,41	-3 488 636,03	-4 004 099,69	100 000,00	-3 904 099,69	415 463,66
Rahoitustuotot ja -kulut		-90,07	8 341,42	0,00	0,00	0,00	8 341,42
	Muut rahoitustuotot	-2,70	8 476,22	0,00	0,00	0,00	8 476,22
	Muut rahoituskulut	-87,37	-134,80	0,00	0,00	0,00	-134,80
VUOSIKATE		-3 659 755,48	-3 480 294,61	-4 004 099,69	-100 000,00	-3 904 099,69	423 805,08
Poistot ja arvonalentumiset		-165 721,08	-82 144,29	0,00	0,00	0,00	-82 144,29
	Suunnitelman mukaiset poistot	-165 721,08	-82 144,29	0,00	0,00	0,00	-82 144,29
TILIKAUDEN TULOS		-3 825 476,56	-3 562 438,90	-4 004 099,69	-100 000,00	-3 904 099,69	341 660,79

Poikkeamat vuoden 2024 talousarvioon

Hallinto-osaston talous toteutui paremmin kuin talousarvion laadinnan odotettiin. Henkilöstökuluissa syntyi säästöä siitä, ettei taloussihteerin virkaa täytetty, asiantuntijasihteerin perhevapaan ajaksi ei otettu sijaista sekä osaa määräaikaista tehtävistä ei täytetty tai jätetty. ICT-kuluja saatiin alas kilpailutusten kautta. Menoissa passiivisen työmarkkinantuen osuutta saatiin edelleen alas 50 000 euroa talousarviosta. Kokonaisuudessaan alkuperäinen talousarvio alittui menojen osalta 460 000 euroa.

2.2.3.1 Yleishallinto

Yleishallinnossa hoidetaan keskitetysti talous- ja palkkahallinto, ICT-palvelut, työterveyspalveluiden hallinto, henkilöstöhallinto, hyvinvoinnin- ja osallisuuden edistäminen sekä yli kunnallisesta tuotettavien maaseutu- ja elintarvike- ja eläinlääkäripalveluiden hallinnolliset tehtävät.

Hallinnossa on huolehdittu siitä, että kunnan strategisia tavoitteita toteutetaan yleishallinnossa. Yleishallinto on asettanut myös itsellensä strategiset tavoitteet sekä valvonut, että lautakunnat toteuttavat strategisia tavoitteita omalta osaltansa.

Kunnan talous- ja palkkahallinto on ulkoistettu Kuntalaskenta Oy:lle. Talouden hallintaan on johdettu tarkalla talouden seurannalla hallinnon muutoksista huolimatta.

ICT-palveluita kehitetään koko ajan yhdessä Savon ICT-palveluita kanssa ja kiinnitetään erityistä huomiota tietoturvallisuuden parantamiseen. Viestinnän tehostamiseen kiinnitetty huomiota ja viestintää on parannettu.

Vuonna 2024 kuntalaisia osallistettiin talouden tasapainottamisen suunnitteluun ja toteutuksen puntarointiin mm. seuraavin tavoin:

- kouluverkkoselvitykseen liittyvät kuulemistilaisuudet sekä kyselyt koululaisille, huoltajille ja kuntalaisille,
- kuntalaisten ja valtuutettujen yhteiset tuulivoimatyöpajat (oliko näitä kolme?) ja aurinkopuiston yleisötilaisuus,
- talouden tasapainottamissuunnitelmaan liittyvä kuntalais- ja henkilökuntakysely,
- kunnan vaikuttamistoimielimiltä pyydetty lausunnot talouden tasapainottamissuunnitelmasta,
- ulkopuoliselta palveluntarjoajalta tilattu kuntalaisten mielipidetutkimus tuulivoimasta.
- Päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnin käyttöönottoa käynnistettiin lapsivaikutusten arvioinnilla kouluverkkoselvityksen yhteydessä.

Henkilöstön työhyvinvoinnin osalta toteutettiin vuodelle 2024 sovitut toimenpiteet. Työhyvinvoinnin osalta on myös aloitettu toimia sijaisien järjestämisestä lomien ajaksi, jotta jokainen voi nauttia lomasta ilman työntekovelvoitetta. Osana taloudentasapainottamisohjelmaan järjesteltiin sihteerien työtehtävät uudestaan ja sovittiin sijaistaminen kunkin tehtävän osalta. Koko kunnan henkilöstön osalta aloitettiin mielenhyvinvoinnin ABC-mallin kehittäminen ja tämä työ jatkuu vuonna 2025.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

	TP2023	TA 2024	TP 2024
Valtuusto			
-kokoukset, kpl	7	7	4
-käsiteltävät asiat	50		47
Kunnanhallitus			
-kokoukset, kpl	20	18	18
-käsiteltävät asiat	255		229
Hyvinvointi- ja osallisuusjaosto			
-kokoukset	6	4	3
-käsiteltävät asiat	22		12

2.2.3.2 Kehittämispalvelut

Kunnan asuntotoimea hoitaa Lapinlahden Kaskihovi Oy. Asuntoimi on huolehtinut, että riittävästä vuokra asuntotarjonnan kunnan kaikissa taajamissa. Elinkeinopalveluissa on pyritty vaikuttamaan positiivisesti kunnan työikäisen väestön määrään, elinkeinopohjan kehittymiseen ja koko kunnan elinvoimaan. Kunnan sisäinen joukkoliikenne järjestetty kustannustehokkaasti kaikilta kyliltä joko Varpaisjärven tai Lapinlahden taajamiin. Asiointiliikenne palvelut kilpailutettiin vuonna 2024 osana koulukuljetuskilpailutusta. Kunta on pyrkinyt myös vaikuttamaan työssäkäyntialueensa joukkoliikenteen kehittymiseen niin että julkisten liikennevälineiden käyttö lisääntyisi työpaikkaliikenteessä.

2.2.3.3 Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalveluissa panostettiin edelleen pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen kohdentamalla palveluita erityisesti yli 200 päivää työttöminä olleisiin. Palveluita on kehitetty erityisesti työllisyyden kuntakokeilun kautta. Tärkeänä työvälineenä oli edelleen tukityöllistäminen. Työllistämisen tavoitteena on löytää urapolku joko kouluttautumisen kautta tai suoraan sijoittumalla töihin kuntaan. Mittareina työllistymisen seuraamisessa käytetään aktivointiastetta, virtaa työttömyyteen sekä työttömyysjaksojen pituutta. Tärkeänä työvälineenä nuorten työttömyyden vähentämisessä on nuorten työpajatoiminta. Kunta osallistui aktiivisesti Kuopion työllisyysalueen valmisteluihin.

Kunta on tarjonnut nuorille kesätyömahdollisuuksia. Erityisesti on kiinnitetty huomiota mahdollisuuteen laaja alaisesti työllistyä kunnan ja kunnassa toimivien yritysten palveluun kesäaikana.

Tavoite	Toimenpide	Täsmennetyt tavoitteet ja toimenpiteet	Toteuma 31.12.2024
Pitkäaikais-työttömyyden alentaminen	Työllistämistoimia kohdistetaan pitkään työttömänä olleisiin (yli 200 pv työttömyysajan työmarkkinatukea saaneet). Aktivointiasteen kohottaminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien osalta (11/2022: 14,8 %) kaikkien aktivointiaste 37,6% (11/2022)	– pitkäaikaistyöttömyys alenee 5 % vuonna 2024 (31.12.2022 vertailulukumäärä 92) – aktivointiasteen kohottaminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien osalta 32–33 % – nuorten aktivointiasteen kohottaminen 50 %:n – pitkäaikaistyöttömien suhteellisen määrän alentaminen kaikista työttömistä	– 124 pitkäaikaistyötöntä – Kaikkien aktivointiaste 24,9 % – pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä 34,3 %

	Nuorten aktivointiaste 36,3% 12/2022	– kuntalisän avulla työllistettyjen määrä 6 työtöntä – työkokeilujen lisääminen – nuorten määrä pajalla/positiiviset pajapäätymiset 90 % – palveluihin ohjaaminen – kuntouttavan työtoimintaa sijoittuu kunnassa 30 henkilö työllistämismäärärahoilla työllistetään 40 työtöntä	– Kuntalisää myönnetty 0, ei yhtään hakemusta 2024 – Nuorten työpajalla kirjoilla 39 nuorta. Positiivisia päättymissyyt 86,5% – Työllistettyjä 29 hlö:ä – Kuntouttavassa työtoiminnassa kunnan yksiköissä 15 hlö:ä
Työttömäksi jääneiden tukeminen	Työttömäksi jääneen välitön tukeminen virta yli 3 kk 41,2 % yli 6 kk 39,4 % yli 12 kk 2,8 % Työttömien määrän alentaminen (5.4.2023 852 työnhakijaa, joista työttömiä 409; 10,2%) Typ-palvelussa 1.1.-30.11.2022 aloittaneita asiakkaita 11, päättyneitä 19. Positiivisia päättymissyyt 63,2%.	– virta yli 3kk:n työttömyyteen alle 30 % (11/2022 41,2%) – virta alle 25-vuotiaiden osalta yli 3 kk:n työttömyyteen alle 20 prosenttia – työttömyysjaksojen lyhentäminen kaikki alle 50 vko(11/2022 55) – työttömät 75 viikosta 2023/65 viikkoon – uusien asiakkaiden määrä TYP:n palveluissa 15, positiivisia päättymissyyt 70 % – avoimille työmarkkinoille työllistyneet asiakkaat – Työttömyysprosentti alenee alle 10 %:n	– Virta yli 3 kk tyött. 738,9% – uusia asiakkaita 6 – avoimille työmarkkinoille työllistyneet asiakkaat (saanut itse työpaikan, osa-aikatyö, välitetty) 46% – Työttömyysprosentti 10,6 %
Osaavan työvoiman varmistaminen yrityksille ja kunnalle	Oppisopimukset Työvoimapolitiittiset koulutukset Harjoittelupaikkojen osoittaminen (asenneilmapiirin parantaminen) Avointen työpaikkojen nopeampi täyttäminen	– yritysysteistyön lisääminen – yrityskäyntien aloittaminen (työvoimatarpeen määrällinen ja laadullinen selvittäminen), keväällä 2023 2 yritysvierailua, syksyllä 2023 5 yritysvierailua – yritysmaat täyttyvät alle 40 vrk:ssa	– Yritysvierailua 8 kpl
Tarjota nuorille mahdollisuus kesätyöhön	Nuorille tarjotaan kesätyöpaikka määrärahojen puitteissa. Kunnan kesätyöpaikka tarjotaan pääsääntöisesti ensimmäistä kertaa työllistyvälle nuorelle määrärahojen puitteissa. Muille työnantajille tarjotaan mahdollisuus kesätyötukeen määrärahojen puitteissa.	– kesätyöllistettyjen nuorten määrä vähintään 50 nuorta – ensikertalaisten yli 80 % paikkaa hakeneista – kesätyötukea haetaan 20 nuorelle	– 62 hakemusta, joista – kuntaan työllistetty 49 nuorta kesän 2024 aikana – kesätyötukea haettiin 38 nuorelle, tukea myönnettiin 28 nuoren työllistämiseen

2.2.3.4 *Projektit*

Projektia alueelle sisältyvät erillisrahoitteiset projektit, joiden määrärahat eivät sisälly minkään toisen osaston talousarvion. Vuonna 2024 tähän on sisältyvät Sisu-hanke, MAL-yhteistyö ja Mieliteko 2.0 -hanke.

Lisäksi tässä ovat seudullisen kehittämistoiminnan järjestelyihin tarvittavat määrärahat (seudullinen sopimus kehittämistoimista) ja Ylä-Savon veturin maksaosuus vuosittain.

2.2.3.5 Strategiset tavoitteet

Visionäärinen ja tekevä kunta

Tavoite	Toimenpiteet 2024	Mittari	Toteuma 2024
IDEA- JA KOKEILUKULTTUURIN RAKENTAMINEN	1. kehityskeskusteluissa ja palavereissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin 2. ideat ja kokeiluehdotukset käsitellään johtoryhmässä 3. aktivoidaan ideaboxin käyttöä 4. laaditaan ideoiden palkitsemiskriteerit 5. palkitaan parhaat ideat /herätteet vuoden lopussa 6. kuntalaisaloitteet	malli ideoiden ja kokeilujen määrä palautteiden määrä käytetyt eurot	Käytiin keskusteluja Palkittiin henkilöstön 150 v juhlassa kaikilta osastoilta parhaat ideat, hyvät käytänteet tai hyvinvoinnin lisäämiseksi tehdyt toimenpiteet. kuntalaisaloitteita on tullut 3 kpl
KEHITÄMME KUNTAA EKOLOGISESTI KESTÄVÄLLÄ TAVALLA	1. Päätöksen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset 2. Osavuositarkastukseen ilmastosuunnitelma yhtenä kohtana, avataan mitä tehty tai ei ole tehty	arviointien määrä	
LAPINLAHDEN TUNNETTUUDEN LISÄÄMINEN	1. Kunnan viestinnän tehostaminen 150 v-juhlavuoden kautta näkyvyyden lisääminen 2. Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työntekijäkuva) ja perehdytykseen	onnistuneiden rekrytointien määrä	Viestintää ja kunnan näkyvyyttä parannettu. Hallinnossa kaksi onnistunutta rekrytointia vuoden 2024.

Palvelemme intohimoisesti

Tavoite	Toimenpiteet 2024	Mittari	Toteuma 2024
PALVELUKETJUMME OVAT SUJUVIA JA TEHOKKAITA	1. Kunnan talouden tasapainotussuunnitelma ja palveluselvitys 2. Kuvaamme yhdyspinnan hyvinvointialueeseen	selvitys yhdyspintojen määrä viestien määrät	Tasapainotussuunnitelma hyväksyttiin 11.1.2024 valtuustossa. Sihteeripalvelut kuvattiin vuonna 2024. HVA:n sivut on linkitetty kunnan www-sivuilla.
HENKILÖSTÖMME VOI HYVIN JA KOKEE TYÖNSÄ MERKITYKSELLISEKSI	1. Laaditaan henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen ja urapolut) 2. Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä 3. Toteutamme koulutussuunnitelmaa	Henkilöstöstrategia/-suunnitelma vastaajien määrä sovitut toimenpiteet Palaverien/kokousten määrät	Strategia ja suunnitelma pyritään laatimaan vuoden 2025 aikana ja se pohjataan taloudentasapainottamissuunnitelmaan Työhyvinvointikysely toteutettu 5/2024 Vuoden 2024 koulutussuunnitelman kunnanhallitus vahvisti 4.3.
PALVELUMME HOUKUTTELEVAT LAPSIPERHEITÄ	1. Otetaan lapsivaikutusten arviointi käyttöön 2. Järjestetään koulutus viranhaltijoille ja valtuutetuille, jossa kirkastetaan tavoite	Arviointien määrä Toteutetut koulutukset	Lapsivaikutusten arviointi tehtiin Martikkalan ja Paloisten koulujen lakkauttamisprosessin ajan.

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 2024
TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTAEHKÄISEVÄSTI	- Vaikutusten ennakkoarviointi (EVA) otetaan käyttöön päätöksenteossa - Ennakkoarviointilomakkeen kehittäminen - Viranhaltijoiden ennakkoarviointiin kouluttaminen - Ennakkoarviointilomakkeen käyttöönotto - Osallistava budjetointi osana talouden tasapainotussuunnittelua - Kuntalaiskyselyt - Henkilökuntakyselyt - Kuulemistilaisuudet - Valtuustoseminaarit - Kunnan toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisen alulle pano - Tilannekuvan laatiminen - Kuntalaisten kuuleminen - Kunnan toimialojen kuuleminen - Henkkarit kaikille -kampanjan laajentaminen Lapinlahdelle - Passikuvauspäivän järjestäminen - Bussikuljetus poliisin lupapalveluihin	Määriteltyjen palveluiden määrä Käytyjen keskustelujen määrä	Koulujen lakkauttamisen osalta tehtiin lapsivaikutusten arviointi/ johtoryhmä ja lapsi ja perheneuvosto Muutoin asia ei edennyt henkilöstöressurssien vajauksen vuoksi työhyvinvointikysely kuulemistilaisuudet 2 kpl/Martikkalan ja Paloisten koulut talouden tasapainottamiseen liittyvä kuntalaiskysely Asiaa valmisteltu, mutta hyväksyminen jää vuoteen 2025. Toteutettiin Lapinlahdella valokuvauspäivänä 21.11. ja bussikuljetus lisälmeen 28.11.

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Tavoite	Toimenpiteet 2024	Mittari	Toteuma 2024
YRITTÄJÄVERKOSTO TUOTTA YHTEISTYÖMALLEJA JA HYÖTYÄ YRITTÄJILLE	- Hankintaohjeistuksen hyödyntäminen paikallisissa hankinnoissa - Säännöllinen ja jatkuva foorumi yrittäjyyteen liittyvissä asioissa ja yrittäjien sisäinen fb-ryhmä Hankimme infotaulun 5-tien varrelle, jossa näkyy yrittäjien mainokset (yritykset osallistuvat kustannuksiin, laadimme yhteiset pelisäännöt, ELY mukana)	paikallisten hankintojen määrä arviointien määrä foorumien määrä	Vierailtu 8 yrityksessä
YRITYSTEN TYÖVOIMAN SAATAVUUS HELPOTTUU	Asuntojen aktiivinen markkinointi		
YRITYSTEN MÄÄRÄ KASVAA		Yritysten nettomuutos 12/2024	-0
INFRASTRUKTUURIMME VASTAA YRITYSTEN TARPEITA	- Tietoliikenneverkon kehittäminen - Tonttien ja toimitilojen aktiivinen markkinointi - Lupaprosessien kehittäminen - Päätösten yritysvaikutusten arviointi	Uudet tonttikaupat Päätösten arviointimäärät	yksi ko. ajan jaksolla käytössä

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 2024
TULOMME JA MENOMME OVAT TASAPAINOSSA	1. Palveluverkoston tarkastelu 2. Henkilöstömäärä ja osaaminen tarpeiden mukaan 3. Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa 4. Tunnistetaan tuleva palvelutarve 5. Tehostetaan tilankäyttöä 6. Huomioidaan käyttö- ja ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa	Kustannukset/palvelu Henkilöstömäärän muutos Ostopalvelusopimusten määrä Tilojen käyttöaste, Tilaneliöt/työntekijä Poistojen suhde/vuosikate Lainaa/kuntalainen Ylijäämän määrä/suhteessa edelliseen vuoteen	Palveluverkkoa tarkasteltu osan taloudensopeuttamisohjelmaan: Henkilöstösuunnitelma laaditaan 2025 osana sopeuttamissuunnitelmaa vuosikate kattoi poistot 160 % 2024/xxxx, 2023/4665 ylijäämää 1,2 milj. euroa, 2023 ylijäämää 0,5 milj. euroa

2.2.4 Sivistysosasto

Sivistysosasto jakaantuu viiteen tulosalueeseen: perusopetus, lukio, kulttuuri- ja nuorisopalvelut, varhaiskasvatus ja tukipalvelut. Sivistysosasto vastaa 1 000 peruskoululaisen opetuksesta, 280 lapsen varhaiskasvatuksesta, 150 lukiolaisen opiskelusta, kulttuuripalveluiden tuottamisesta, kirjastopalveluiden tuottamisesta, kansalaisopiston ja musiikkiopiston palveluiden tuottamisesta sekä nuorisopalveluiden tuottamisesta. Lisäksi se sisältää sivistysosaston hallinnon.

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMINEN (1 000 €), SIVISTYSOSASTON ALAINEN TOIMINTA

Ulkoiset ja sisäiset		TP 2023	toteuma 2024	TA 2024	Ta muutos 2024	Ta yht 2024	Erotus
TOIMINTATUOTOT		1 570 115,03	1 526 957,68	1 344 271,91	0,00	1 344 271,91	181 849,69
	Myyntituotot	645 108,03	789 162,84	580 581,50	0,00	580 581,50	208 581,34
	Maksutuotot	393 477,71	346 964,75	313 900,00	0,00	313 900,00	32 228,67
	Tuet ja avustukset	473 303,25	347 790,75	409 707,00	0,00	409 707,00	-61 916,25
	Muut toimintatuotot	58 226,04	43 039,34	40 083,41	0,00	40 083,41	2 955,93
TOIMINTAKULUT		-20 317 012,07	-20 178 302,82	-18 022 530,77	200 000,00	-20 576 782,77	398 479,95
	Henkilöstökulut	-12 516 256,73	-12 444 910,26	-13 155 860,77	200 000,00	-12 955 860,77	510 950,51
	Palvelujen ostot	-3 635 297,04	-3 488 210,06	-3 312 330,00	0,00	-3 312 330,00	-175 880,06
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-508 651,04	-440 589,22	-486 610,00	0,00	-486 610,00	46 020,78
	Avustukset	-606 685,41	-594 434,80	-595 000,00	0,00	-595 000,00	565,20
	Muut toimintakulut	-3 050 121,85	-3 210 158,48	-3 226 982,00	0,00	-3 226 982,00	16 823,52
TOIMINTAKATE		-18 746 897,04	-18 651 345,14	-19 432 510,86	200 000,00	-19 232 510,86	580 329,64
Rahoitustuotot ja -kulut		0,00	-2 520,42	0,00	0,00	0,00	-2 520,42
	Muut rahoituskulut	0,00	-2 520,42	0,00	0,00	0,00	-2 520,42
VUOSIKATE		-18 746 897,04	-18 653 865,56	-19 432 510,86	200 000,00	-19 232 510,86	577 809,22
Poistot ja arvonalentumiset		-24 164,12	-26 157,92	0,00	0,00	0,00	-26 157,92
	Suunnitelman mukaiset poistot	-24 164,12	-26 157,92	0,00	0,00	0,00	-26 157,92
TILIKAUDEN TULOS		-18 771 061,16	-18 680 023,48	-19 432 510,86	200 000,00	-19 232 510,86	551 651,30

Ulkoiset		TP 2023	toteuma 2024	TA 2024	Ta muutos 2024	Ta yht 2024	Erotus
TOIMINTATUOTOT		1 570 115,03	1 526 121,60	1 344 271,91	0,00	1 344 271,91	181 849,69
	Myyntituotot	645 108,03	789 162,84	580 581,50	0,00	580 581,50	208 581,34
	Maksutuotot	393 477,71	346 128,67	313 900,00	0,00	313 900,00	32 228,67
	Tuet ja avustukset	473 303,25	347 790,75	409 707,00	0,00	409 707,00	-61 916,25
	Muut toimintatuotot	58 226,04	43 039,34	40 083,41	0,00	40 083,41	2 955,93
TOIMINTAKULUT		-17 519 489,85	-17 417 191,76	-18 022 530,77	200 000,00	-17 822 530,77	405 339,01
	Henkilöstökulut	-12 516 256,73	-12 444 910,26	-13 155 860,77	200 000,00	-12 955 860,77	510 950,51
	Palvelujen ostot	-3 629 183,59	-3 482 075,12	-3 312 330,00	0,00	-3 312 330,00	-169 745,12
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-508 651,04	-440 490,02	-486 610,00	0,00	-486 610,00	46 119,98
	Avustukset	-606 685,41	-594 434,80	-595 000,00	0,00	-595 000,00	565,20
	Muut toimintakulut	-258 713,08	-455 281,56	-472 730,00	0,00	-472 730,00	17 448,44
TOIMINTAKATE		-15 949 374,82	-15 891 070,16	-16 678 258,86	200 000,00	-16 478 258,86	587 188,70
Rahoitustuotot ja - kulut		0,00	-2 520,42	0,00	0,00	0,00	-2 520,42
	Muut rahoituskulut	0,00	-2 520,42	0,00	0,00	0,00	-2 520,42
VUOSIKATE		-15 949 374,82	-15 893 590,58	-16 678 258,86	200 000,00	-16 478 258,86	584 668,28
Poistot ja arvonalentumiset		-24 164,12	-26 157,92	0,00	0,00	0,00	-26 157,92
	Suunnitelman mukaiset poistot	-24 164,12	-26 157,92	0,00	0,00	0,00	-26 157,92
TILIKAUDEN TULOS		-15 973 538,94	-15 919 748,50	-16 678 258,86	200 000,00	-16 478 258,86	558 510,36

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN POIKKEAMIEN KESKEISET SYYT

Talousarvioon nähden käyttötalouden tulot ylittyivät muutettuun talousarvioon noin 182 000 euroa ja menot alittuivat 405 000 euroa. Kokonaisuudessa kate alittui noin 588 000 euroa.

Merkittävimmät toimintatulojen ylitykset ovat tulleet myyntituotoista n. 208 400 euroa. Tuet ja avustukset jäivät talousarviotavoitteesta n. 62 000 euroa. Toimintakuluissa ylityksiä on palveluiden ostoissa -137 700 euroa. Muiden kulujen osalta jäätiin alle talousarvion. Henkilöstökuluissa oli suurin alitus 694 500 euroa. Tähän on ollut vaikuttamassa henkilöstövähennykset.

Perusopetus

Kouluilla säilytettiin pääpiirteissään vuoden 2023 mukaiset toiminnot. Muutamia henkilöstövähennyksiä toimeenpantiin lukuvuodelle 2024–2025. Koko vuoden osalta tulot ylittyivät 214 200e ja menot alittuivat 182 000e, toimintakate 396 300e.

Toimintatulojen ylitykset selittyvät kotikuntakorvausten kasvaneella määrällä. Toimintakuluissa palvelujen ostoja lukuun ottamatta talousarvio alittui. Suurin säästö tuli henkilöstökuluissa 292.000e. Suurin ylitys, -177.600e, on palvelujen ostoissa, mikä johtuu pääsääntöisesti ICT-kulujen kirjaamisen siirtämisestä tulosityksiköille ja muille kunnille maksetuista kotikuntakorvauksista.

Vuoden 2024 aikana isompia remontointoja on tehty seuraavasti: Matin ja Liisan koululla tekstiilityöluokka siirretty Sirenin aulatiloihin D-talolta, Varpaisjärvellä piha-alueen remontin viimeistely ja sähkölukituksen uusiminen Varpaisjärven ja Alapitkän kouluilla.

Lukio

Lukion osalta toimintatulot ylittyivät 17.800e ja menot alittuivat 17.900e. Toimintakate on 35.700e.

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden toimintatuotot ylittyivät 27.400e ja toimintakulut alittuivat 23.400e. Toimintamenojen ylityksiä on muissa toimintakuluissa -18.500e ja säästöä henkilöstökuluissa 33.800e. Kokonaisuutena tulosalueen toimintakate 50.800e.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot ylittyivät 2.200e ja toimintakulut alittuivat n. 268.000e. Toimintakulujen alituksia oli enimmäkseen henkilöstökuluissa 265.700e. Kokonaisuutena tulosalueen toimintakate on 270.000e.

Tukipalvelut

Tukipalveluiden toimintatuotot alittuivat -80.100e ja toimintakulut alittuivat 138.600e, mitkä selittyvät hankerahoitusten suunniteltuja pienemmistä rahoituksista. Kokonaisuutena tukipalveluiden kate vuodelta 2024 on 58.500e.

2.2.4.1 Perusopetus

Perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on kasvatus- ja opetustehtävä. Tehtävänä on tarjota oppilaalle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus. Yhteiskunnalle perusopetus tarjoaa välineen kehittää kansakunnan sivistyksellistä pääomaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Kouluilla järjestetään laadukasta perusopetusta annettujen resurssien puitteissa. Toiminnoissa säilytetään

pääsääntöisesti vuoden 2023 talousarvion mukaiset toiminnot talousarvion raamien mukaisesti. Palvelurakennetta tarkastellaan talousarviovuoden 2024 aikana osana koko kunnan palvelutarkastelua.

Talousarviovuoden tavoitteilla pyritään parantamaan perusopetuksen laatua ja lisäämään oppilaiden välistä tasa-arvoa. Kaikille oppilaille taataan tarvittava tuki riittävällä resursoinnilla. Perusopetuksen laadun lisäämiseen ja erityisopetusta kehitetään erityisesti hankkeiden kautta. Jatketaan koulujen välisen tasa-arvon kehittämistä. Toimintatapoja kehitetään edelleen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Opetussuunnitelman keskeisinä tavoitteina on vahvistaa oppilaan aktiivisuutta, lisätä opiskelun merkityksellisyyttä ja mahdollistaa onnistumisen kokemukset jokaiselle oppilaalle. Opetussuunnitelmat korostavat oppiaineiden opetuksessa laaja-alaista osaamista, joka rakentuu eri näkökulmista. Opiskelu, työelämä sekä aktiivinen kansalaisuus edellyttävät eri tiedon- ja taidonalojen hallintaa ja niitä yhdistäviä tekijöitä.

Koulun toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat vuorovaikutteisuuden ja monipuolisen työskentelyn periaatteet. Tämä tarkoittaa, että koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti erilaisia työtapoja ja oppimisympäristöjä. Työtapojen tulee antaa tilaa kokeilemiseen, tutkimiseen, toiminnallisuuteen, liikkumiseen ja leikkiin. Luokahuoneen lisäksi oppimisympäristöinä käytetään myös koulun ulkopuolisia ympäristöjä: liikutaan luonnossa ja vieraillaan esimerkiksi museoissa ja/tai yrityksissä. Teknologialla on yhä suurempi merkitys koulun arjessa, ja oppilaat voivat entistä paremmin osallistua omien oppimisympäristöjensä kehittämiseen ja valitsemiseen. Vahvistamme oppilaiden tietoteknistä osaamista käyttämällä yhteisesti laadittua Digitaitokalenteria. Lisäksi edistetään opetussuunnitelman korostaman arviointimenetelmien monipuolisuuden lisäksi oppimista ohjaavaa ja edistävää arviointia.

Yhteistyötä toisen asteen kanssa ja muiden toimijoiden kanssa kehitetään oppivelvollisuusiän noustua 18 ikävuoteen. Perusopetuksen velvollisuus on selvittää, että kaikki opiskelijat ovat saaneet jonkun jatko-opintopaikan peruskoulusta valmistumisen jälkeen tai siinä vaiheessa, kun oppilaalla ei ole enää oikeutta opiskella peruskoulussa.

Koulukiusaamisen vastaista toimintamallia toteutetaan yhteisesti sovittujen menettelytapojen kautta ja arvioidaan Kiva Koulu-kyselyin yhdessä Turun yliopiston kanssa.

Keskeisiä muutoksia ovat koulujen AV-laitteistojen uusiminen leasingin kautta ja kevään 2024 aikana toteutetaan oppilaskuljetusten kilpailutus.

TOTEUMA 31.12.2024

Opetussuunnitelman mukaista opetustyötä on toteutettu resurssien puitteissa. Oppilaiden kouluun sitouttamista ja poissaolojen ehkäisyssä on ollut merkittävänä tukena hankerahoituksella olleet koulunuorisotyöntekijä ja yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämishankkeen kautta ollut kouluvalmentaja. Näillä toimin on saatu toteutettua laadukkaammin vuosi aiemmin voimaan tulleita opetussuunnitelmamuutoksia ja toiminta on ennen kaikkea ollut koulupoissaoloja ja syrjäytymistä ennaltaehkäisevää. Hankerahoituksella on järjestetty myös koulujen kerhotoimintaa. Henkilöstön uudenlaista osaamisen kehittämistä on aloitettu Osaava tulevaisuus -hankkeen myötä sekä työhyvinvoinnin edistämiseksi on koko kunnan henkilöstö mukana Mieliteko 2.0 Mielen hyvinvoinnin ABC-hankkeessa. Varpaisjärven koululla on käynnistynyt lyhytkestoinen Erasmus + -hanke, oppilaiden ja henkilöstön liikkuvuuksiin. Lisäksi kansainvälisyystyötä tehdään eTwinningin kautta.

Oppilaiden tuen tarve myös muissa kuin oppimiseen liittyvissä asioissa on näkynyt mm. lisääntyneenä Ankkuri-poliisin kanssa tehtynä yhteistyönä. Opiskeluhoollon osalta pitkään jatkuneen koulupsykologin puutteeseen on syyslukukauden aikana saatu konsultoivan psykologin toimintamalli. Opiskeluhoollon palvelut järjestää Pohjois-Savon hyvinvointialue.

Opetussuunnitelmamuutoksista paikallinen valinnaisaineuudistus on ollut merkittävä. Syyskaudella on aloitettu tulevaan oppimisen tuen uudistukseen valmistautuminen.

Tasa-arvorahalla on saatu lisäresurssia useille kouluille erityisopetuksen ja tuen tarpeen täyttämiseksi sekä vastaamaan oppilaiden tarpeisiin eri kouluilla. Esimerkiksi Matin ja Liisan koululle

on palkattu parkkiluokan opettaja ja koulunkäynninohjaajia sekä Nerkoon, Martikkalan ja Paloisten kouluille on lisätty tukiopetuksen tunteja. Näiden lisäresurssien avulla on pyritty tukemaan erityistä tukea tarvitsevia oppilaita useammassa oppiaineessa ja monipuolistamaan opetusmenetelmiä. Luontoa oppimisympäristönä on hyödynnetty erityisesti luontokyläkouluilla.

Lapinlahti 150 -juhlavuotta vietettiin kaikilla kouluilla niin toiminnallisesti kuin järjestämällä useammat 150-vuotisjuhlalat. Lukuvuoden 2025–2026 koulujen yhteisenä painopisteenä on lukutaito, jonka edistämiseksi on tehty monenlaisia toimia eri kouluilla.

Kevään aikana tehtiin Martikkalan ja Paloisten koulujen lakkautusselvitykset ja valtuusto päätti 15.4.2024 §8 koulujen lakkauttamisesta 31.7.2025 alkaen. Talouden tasapainotussuunnitelman toteutuksina Nerkoon, Paloisten ja Varpaisjärven kouluista väheni henkilöstöä elokuusta alkaen.

Oppilaskuljetusten kilpailutus toteutettiin Sansian toimesta ja uudistetut sopimukset ja kuljetusreitit toimeenpantiin elokuussa 2024.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Perusopetuksen tuntimäärä (ei sisällä hankerahoituksella toteutettuja tunteja)	2081,50	2073	2023
Tuntikehys/oppilas	2,02	2,14	2,22
Yleisopetusryhmien lkm	56	55	51
Erytisopetusryhmien lkm	9	9	9
Nettomenot/oppilas	8 149 €	9 417 €	9 738 €
Yleisopetuksen keskimääräinen ryhmäkoko alakouluissa	17,5	16,1	15,2
Yleisopetuksen keskimääräinen ryhmäkoko yläkouluissa	19,9	19,9	17,6

Oppilaita peruskoulussa tilastointipäivänä 20.9.	2022	2023	2024
Alapitkä	75	75	70
Martikkala	46	41 (30)	35 (26)
- joista esioppilaita	4	2	2
Nerkoo	63	59	52
- joista esioppilaita 8/23 alkaen	-	5	6
Matin ja Liisan koulu	610	598	575
Varpaisjärven koulu	187	175	161

Paloisten koulu	28	25	19
- joista esioppilaita	0	4	0
Yhteensä	1009	973	912
- joista esioppilaita	4	11	8
Kuljetusoppilaita peruskoulussa	466	484	454
Pidennetyssä oppivelvollisuudessa	21	21	24
Muut erityisoppilaat	76	76	66

* Martikkalan koulun oppilasmäärä sulkeissa ilman vieraspaikkakuntalaisia oppilaita.

2.2.4.2 Lukio

Vuoden 2024 talousarvio on laadittu hieman pienemmälle tuntimäärälle kuin vuoden 2023 talousarvio. Syksystä 2024 alkaen kaikki lukiossa opiskelevat ikäluokat kuuluvat laajennetun oppivelvollisuuden piiriin, joten laitteet ja materiaalit kasvattavat vielä lukion kustannuksia. Lukion toiminnoissa ei merkittäviä muutoksia.

Lukion toiminnan kehittäminen laadukkaan opetuksen sekä laajan opintotarjonnan pohjalta. Lukio-opetuksen laadun ylläpitäminen ja kehittäminen tapahtuu opettajien kouluttamisen sekä laadukkaiden ja ajanmukaisten opetusmateriaalien kautta. Osallistuminen kuvataidelukioiden kehittämisverkoston toimintaan edistää kuvataideopetuksen laatua ja lisää yhteistyötä kuvataidelukioiden välillä.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyön kautta vahvistetaan lukiolaisten työelämä- ja jatko-opintovalmiuksia. Kehitetään lukion ja lukio-opintojen houkuttelevuutta yläkouluikäisten silmissä. Toimintatapojen tarkastellaan ja kehitetään siten, että opetusmenetelmät, oppimisympäristöt ja arviointimenetelmät ovat monipuolisia ja ohjaavat sekä tukevat opiskelijaa opinnoissaan. Riittävän tuen tarjoaminen lukion opiskelijoille auttaa lukio-opintojen loppuun saattamisessa sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemisessa.

Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys sekä riittävät tiedot ja taidot lukion jälkeistä jatko-opiskelua varten. Kuvataidelukion tehtävänä on tämän lisäksi antaa opiskelijalle mahdollisuus perehtyä syvällisesti kuvataiteeseen ja kehittää opiskelijan kuvallista ilmaisua.

Keskeisiä muutoksia ovat osan AV-laitteistojen uusiminen leasingin kautta.

Lukion kehittämiseksi on toteutettu erilaisia toimenpiteitä, mm. lukuvuoden työryhmissä, jotka ovat tehneet suunnitellusti tehtäviään. Opintojaksoja on pystytty toteuttamaan suunnitellusti suhteuttaen opiskelijamäärään. Sähköiset oppimateriaalit ovat käytössä kaikilla luokka-asteilla. Opettajille on järjestetty koulutuksia työhyvinvoinnista, turvallisuudesta ja tekoälyn mahdollisuuksista opetuksessa.

Kuvataidelukioiden verkostotapaamisessa on osallistuttu yhteistyöhön muiden lukioiden kanssa. Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä on toteutettu vierailujen ja alumnipäivän muodossa. Markkinointitoimenpiteinä on järjestetty mm. tutustumisvierailuja yläkoululaisille.

Kansainvälisyystoimintana toteutettiin opiskelijoiden opintomatka Uumajaan keväällä. Erasmus+ lyhytkestoinen liikkuvuusprojekti Unesco-arvoja kuvataiteen välityksellä alkoi syksyllä 2024. Myös Erasmus+ akkreditointihakemus jätettiin yhteistyössä Matin ja Liisan koulun, Alapitkän koulun, Nerkoon koulun ja Varpaisjärven koulun kanssa ja koulukonsortiomme hakemus hyväksyttiin.

Lukuvuoden 2023–2024 päätteeksi lukiosta valmistui 32 ylioppilasta ja joulukuussa 2024 lakitettiin 18 ylioppilasta. Elokuussa uuden lukuvuoden aloitti 42 uutta lukiolaista, joista kuvataidelinjalaisten osuus oli 22 opiskelijaa. Lukion markkinointityötä on jatkettu resurssien puitteissa.

TUNNUSLUVUT JA MITTARI

	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Ulkoiset nettomenot/opiskelija	8 189€	8 576€	9 170€
Tuntikehys	300 (sis. kerroin: 314,64)	300 (sis. kerroin 308)	303,8 (sis. kerroin)
Tuntikehys/opiskelija	1,80	1,85	1,93
Toteutuneiden syventävien ja soveltavien kurssien lkm., joista kuvataidelinjan kursseja	102/19	105/23	105/25

	2022	2023	2024
Opiskelijoita 20.9	167	162	157
- joista vieraspaikkakuntalaisia	44	47	44
- joista lapinlahtelaisia	123	115	96
- kuvataidelinjalla	71	68	69
- yleislinjalla	96	94	71
- aikuislukiossa			2
- aineopiskelijoita		12	15
Ylioppilaita lukiosta	48	39	50

2.2.4.3 Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Kansalaisopisto

Kansalaisopisto järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Monipuolisen koulutustarjonnan tavoitteena on edistää kaikenikäisten ihmisten monipuolista kehittymistä, moninaista hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Kaskikuusen kansalaisopiston ylläpitämisluvan mukaan kansalaisopisto järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on tukea kuntalaisten hyvinvointia ja yleissivistystä sekä lisätä heidän valmiuksiaan toimia aktiivisesti muuttuvassa yhteiskunnassa.

Laadukkaan opetustarjonnan ylläpitäminen ja kehittäminen: Opetusta järjestetään 6.900–7.100 tuntia kalenterivuodessa. Asiakaslähtöinen suunnittelu, joka perustuu kurssiarviointeihin, eri-

ikäisiltä kuntalaisilta tuleviin toiveisiin ja opiston henkilöstön ajan ja muiden koulutuksen järjestäjien tarjonnan seuraamiseen ja ideointiin. Laatuun vaikutetaan henkilöstön työhyvinvointia ja -turvallisuutta edistämällä, koulutuksella sekä yhteistyöllä muiden kansalaisopistojen ja yhteistyötahojen kanssa.

Palvelujen saavutettavuus: Kansalaisopistopalvelut pidetään kuntalaisten saavutettavina. Etäopetus on osa opistotoimintaa. Luontokyläen opetustarjonnan määrä pyritään säilyttämään nykyisenä.

Syyslukukaudella 2024 toteutui 2.805,7t opetusta. Kalenterivuoden 2024 tuntitoteuma 6786,4t jäi alle tavoitetuntitoteuman 6.900–7.100t. Syynä tähän oli syksyn 2024 sijaiskielto, minkä takia moni tuntiopettajan ohjaama kurssi jäi yhden opetuskerran vajeeksi. Toisena syynä oli varovainen kurssisuunnittelu mahdollisten ja toteutuneiden opetustuntileikkausten johdosta kalenterivuodelle 2025. Netto-opiskelijamäärä on pudonnut 2020-luvulla tehtyjen opetustuntileikkausten myötä 1.273 opiskelijaan (brutto 3.770).

Kurssipalautteita seurataan niin toimistolla kuin opettajienkin toimesta. Palautteet ovat olleet jatkuvasti erittäin hyviä. Yhteydenpito opettajiin on jatkunut kohtuullisen aktiivisena. Syksyn aikana jatkettiin tiedotusta Erasmus+-koulutusmahdollisuudesta Euroopassa.

Kansalaisopisto oli koko vuoden mukana Lapinlahden kunnan 150-juhlavuodessa ainakin seuraavasti: Lapinlahtea rakentamassa -luentosarja 13.1.-20.4.2024, Made in Lapinlahti -kilpailu 1.1.-31.3.2024, 150 soivaa lahjaa ikäihmisille/lapsille -haaste, mukana Turvallisuusseminaarin ja sotilassoittokunnan konserttijärjestelyissä 8.2., mukana Maaseutuseminaarin järjestelyissä 23.3., Kädentaitojen kevätnäyttely 24.-27.3., Varpaisjärven Lasten lauantai 13.4., mukana Lapinlahti soikoon! -konsertissa 14.4., Lapinlahden Musiikkileiri 2024, Alapitkän kesäteatteriproduktio Jäänaskali (osa ohjaustunneista, puvustuskurssi, laulukurssi, musiikki), Taidekadun AIKATAIKA 2024, Teatteriryhmä Kipunoiden Rautatie-produktio, Olvi-Säätiön Ylä-Savon museohankkeen Uudisraivaajien maa – Ylä-Savon asutus ja elämisen ehdot -historiaseminaari 26.10., Lapinlahti-villapaitakurssi ja Mahottomien ja Kaskikuusen Pelimannien juhlakonsertti 17.11.

Osittain osana juhlavuotta kansalaisopiston nimi muutettiin 1.10.2024 alkaen Kaskikuusen kansalaisopistosta Lapinlahden kansalaisopistoksi.

Opetustuntimäärää päätettiin leikattiin v. 2025 alkaen 1.000 opetustunnilla. Tämä tarkoittaa lähes kahden päätoimisen kalenterivuodessa tekemään opetustuntimäärää. Opetus leikataan tuntiopettajilta. Uusi opetustuntimäärätavoite on 6.000t kalenterivuodessa.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Kaskikuusen kansalaisopisto			
Opetustunnit	6976,1	7088,3	6786,4
Opiskelijat (netto) *	1452	1392	1273
Opiskelijat (brutto, ml. luennot)	3652	3569	3770
Pidetyt tunnit / asukasluku	0,76	0,79	0,77
Opiskelijat / asukasluku (%)	15,9	15,5	14,4

Valtionosuus	326 984	335.379	299.963
Myyntituotot (op.maksut ja op.setelitulot)	95 325	114.257	110.892

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste antaa opetusta taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisesti. Tämän ohella toiminta sisältää laajenevaa muskaritoimintaa ja konserttitoimintaa.

Toiminta tukee kuntalaisten monipuolista hyvinvointia, vahvistaa kunnan kulttuuri-imagoa sekä kunnan veto- ja pitovoimaa asuinkuntana.

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipisteen vuoden 2024 talousarvio on laadittu Lapinlahden kunnan ja Kuopion konservatorion välisen sopimuksen pohjalta. 16.1.2018 hyväksytyn sopimuksen mukaan Lapinlahden kunnan kuntaosuus on 50.000 €/v.

Myönteinen näkyvyys ja vaikuttavuus yli kuntarajojen: Musiikin perusopetuksen laajuuden ylläpitäminen toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevällä ja suunnitellulla tasolla (40–45 oppilasta). Varhaisiän musiikkikasvatus (muskarit + alkusoitot ja -laulu, musiikkipaja ja soitinkaruselli) tukee musiikin perusopetusta. Esiintymistoiminnan kehittäminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipisteellä opiskeli tilastointipäivinä eli 20.1.2024 45 ja 20.9.2024 42 taiteen perusopetuksen oppilasta ja 39/34 muskarilaista. Oppilasmäärä on siis kuntasopimustavoitteessa 40–45 ja muskarilaisten määrä edelleen kohtuullisella tasolla. Kevään perinteinen oppilashaku on jälleen maalisi–huhtikuussa 2025. Talouden yleinen kiristyminen voi näkyä myös oppilasmäärän kehittämisessä perheiden miettiessä yhä tarkemmin lasten harrastusmahdollisuuksia.

Lapinlahden toimipiste osallistui Taidekadun AIKATAIKAAN 6.9. Oppilaskonsertteja on syksyllä pidetty kaksi (29.10. ja 21.11.) ja lisäksi joulukonsertti 13.12. Musiikillisten makupalojen kirjastokonsertteja on ollut neljä (31.10., 12.11., 20.11. ja 11.12.). Lisäksi on esiinnytty mm. lukion syksyn YO-juhlissa 5.12. ja Lapinlahden kunnan henkilöstön 150-v. juhlalounaalla 4.12. Portaanhäissä. Kevätlukukauden 2025 konsertit ja muut tapahtumat suunniteltu. Tulossa on mm. Lapinlahden Lasten lauantai 15.3. ja koululaiskonserit Matin ja Liisan koululla sekä Varpaisjärven ja Alapitkän kouluilla.

Taloudellisen tilanteen kiristyessä Kuopion konservatoriolla aloitettiin loppuvuodesta 2024 muutosneuvottelut (yhteistoimintaneuvottelut). Tämä tulee vaikuttamaan myös Lapinlahden toimipisteen toimintaan mm. muun työn tuntien tekemisen osalta.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Oppilaat	41 (96)	45 (90)	43 (77)

...joista musiikin perusopetuksessa, klassinen	41	44	36
...joista musiikin perusopetuksessa, rytmimusiikki	0	1	2
Varhaisiän musiikkikasvatus (muskarit, soitinkaruselli ja alkusoitto)	54	45	34
aikuisten avoin konservatorio	1	0	0
Viikkotuntimäärä	61,2	-	63,23
Vuosittainen tuntimäärä	2142	-	2213

Kirjasto

Lapinlahden kunnankirjasto tarjoaa sekä laadukasta paikallispalvelua kahdessa toimipisteessä, että sähköisiä palveluita. Lapinlahden kirjasto kuuluu Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoon. Kirjasto tarjoaa asiakkaiden käyttöön monipuoliset aineistokokoelmat, joiden käyttö on pääosin maksutonta. Yleisen kirjaston tehtävät määrittää kirjastolaki (2016/1492). Kirjastolain mukaan yleisen kirjaston tehtävänä on: tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan ja edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastolla tulee olla käytössään tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö, riittävät aukioloajat sekä riittävä ja osaava henkilöstö. Kirjastopalveluiden lisäksi Lapinlahden kirjasto tarjoaa myös joitakin Kelan palveluita.

Lasten ja nuorten lukuharrastuksen edistämiseksi kirjasto järjestää vuosittain kirjastonkäytönopetusta vähintään kolmelle luokka-asteelle joko kirjastolla tai kouluilla. Kirjavinkkauksia järjestetään vähintään kahdelle luokka-asteelle, satutunteja järjestetään viikoittain, lapsia kannustetaan lukudiplomien suorittamiseen ja järjestetään lasten- ja nuorten tapahtumia.

Asiakkaiden käyttöön tarjotaan monipuolista ja koko ajan uudistuvaa kokoelmaa. Kirja- ja lehtiaineiston lisäksi kokoelmaan kuuluu muun muassa pelejä, elokuvia ja erilaisia lainattavia liikuntavälineitä, kuten lumikenkiä. Kirjasto lainaa myös sähköistä aineistoa, kuten e-äänikirjoja ja e-lehtiä. Kirjasto tekee sidosryhmäyhteistyötä, muun muassa järjestämällä tapahtumia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Vuonna 2024 koko kirjastoverkko Rutakon yhteinen kirjastojärjestelmä Axiell Aurora päivitetään uuteen Axiell Quria järjestelmään. Järjestelmän päivityksestä aiheutuu kirjastoverkon kirjastoille enintään kahden viikon mittainen käyttökatko. Uuden järjestelmän myötä myös verkkomaksamisen käyttöönoton pitäisi onnistua. Valtakunnallinen e-kirjasto aloittaa toimintansa keväällä 2024.

Kirjasto on toteuttanut vuosittaiset kirjastonkäytönopetukset ja kirjavinkkaukset. Erilaisia tapahtumia on järjestetty ympäri vuoden. Kirjailijavieraita olivat muun muassa Mika Nikkilä, sekä Lotta Saahko, jonka vierailu keräsi paitsi paikan päällä, myös striimattuna erittäin suuren yleisön. Toivelaulukonsertit, satutunnit ja ompeluseurat vetivät hyvin yleisöä. Uutena palveluna kirjasto alkoi tarjota yhdeksäsluokkalaisille monilukutaidon opetustunteja, kiertäen kunnan kaikissa 9. luokissa. Monilukutaidon opetustunneista saimme opettajilta hyvää palautetta. Vuosittainen asiakaskysely toteutettiin helmikuussa. Asiakaskyselyn toiveiden perusteella omatoimiaikaa jatkettiin klo 21.00 saakka sekä pääkirjastolla, että lähikirjastolla.

Valtakunnallinen e-kirjasto aloitti toimintansa huhtikuussa ja Lapinlahden kunnankirjasto lähti mukaan ensimmäisten joukossa.

Kirjaston AVI:n rahoittama hanke ”Porukalla pelaamaan!” saatiin valmiiksi ja hankkeen tiimoilta saatiin kirjastolle oman pakopeli, jota voidaan jatkossa hyödyntää eri tapahtumissa. Loppuvuodesta hankimme pelikäyttöön pääkirjastolle uuden Playstation 5 -konsolin, sekä uusia pelejä. Myös kausikorttimme täydentyivät loppuvuodesta Iisalmen uimahallin lainattavalla kausikortilla, sekä IPK:n kausikorteilla.

Kirjasto on tehnyt yhteistyötä tapahtumatuotannon, sekä hankkeen osalta myös muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyökumppaneina ovat olleet muun muassa kansalaisopisto ja nuorisotoimi.

Koko Rutakkoverkkoa koskeva kirjastojärjestelmän vaihdos toteutettiin toukokuussa ja se aiheutti kahden viikon käyttökätkon kirjaston palveluihin. Todennäköisesti käyttökätkosta johtuen kirjaston kokonaislainaus on hieman vähentynyt. Järjestelmävaihdos vaati henkilökunnalta paljon perehtymistä ja kouluttautumista ennen ja jälkeen uuden järjestelmän käyttöönoton. Uuden kirjastojärjestelmän myötä tuli mahdolliseksi maksaa kirjastomaksuja verkossa.

Yhtä aikaa kirjastojärjestelmän vaihdoksen kanssa tehtiin kirjastolla käyttövesiputkien linjasaneeraus. Kesän aikana myös kirjaston piha-alueet ja salaojat remontoitiin.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Kirjasto	TP 2022	TP2023	TP 2024
Kokonaislainaus	132 074	141 986	129 258
Kokonaislainaus/asukasluku	14,4	15,8	14,4
Lähikirjaston lainaus	27 907	31 156	26 805
Hankinnat (niteitä, kpl)	3 092	3302	3 149
Fyysiset käynnit	68 974	69 110	72 362
Fyysiset käynnit/asukasluku*	7,5	7,7	8,1
Taide- ja aineistonäyttelyt	91	89	73
Luku- tai kirjallisuudiplomin suorittaneita oppilaita/vuosi	210	186	194
Aukiolotunnit, jolloin henkilökunta paikalla/vuosi	2679	2 655	2370
Omatoimikirjastojen aukioloajat/vuosi	6787	6 792	6985

Kirjastonkäytön ja tiedonhankinnan opetukseen osallistuneita ryhmiä/vuosi	39	29	26
---	----	----	----

Muu kulttuuritoimi

Muu kulttuuritoimi pyrkii vahvistamaan Lapinlahden kuntakuvaa juurevana kulttuuripitäjänä tukemalla tapahtumajärjestäjiä ja käyntikohteita sekä tarjoamalla kulttuurielämyksiä. Lisäksi edistetään verkostoitumista eri toimijoiden kesken, tehdään yhteismarkkinointia ja avustetaan toimijoita lisäresurssien hankinnassa. Muu kulttuuritoimi tekee tiivistä yhteistyötä kulttuuripalvelujen kehittämiseksi Ylä- ja Pohjois-Savon kuntien kulttuuritoimien kanssa sekä hanketoiminnan parissa.

Muu kulttuuritoimi tekee tiivistä yhteistyötä ja osallistuu yhteisiin hankkeisiin Ylä-Savon ja Pohjois-Savon kulttuuritoimien kanssa kulttuuripalvelujen kehittämiseksi. Matkailua kehitetään seudullisena yhteistyönä Iisalmi ja tienoot -matkailupalveluverkostossa. Näyttelytoimintaa järjestetään yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa Kivinetassa. Lisäksi pidetään huolta Varpaisjärven kotiseutumuseon kokoelmista sekä tuetaan ja edistetään Suomen Asutuseumun toimintaa. Lapinlahden 150 v juhluvuoden kunniaksi panostetaan tapahtumiin, joita kulttuuritoimi on mukana koordinoimassa ja järjestämässä sekä huolehtii tiedottamisesta. Lapinlahtea tuodaan esille messuilla ja tapahtumissa sekä eri medioissa. Kulttuuritoimi pyrkii tuomaan esille kulttuurin hyvinvointivaikutuksia ja mahdollistamaan niiden tulevaisuuden osaksi kuntalaisten arkea.

Lapinlahden kunta on aktiivisesti mukana seudullisessa yhteistyössä matkailupalveluverkostossa Iisalmi ja tienoot sekä Kestävää Kasvua Ylä-Savon matkailuun hankkeessa.

Lapinlahti 150-juhlavuosi näkyi läpi vuoden toiminnassa. Juhlavuoden ohjelmaa koordinoi ohjausryhmä läpi vuoden. Suuri määrä kuntalaisia ja paikallisia toimijoita järjestivät juhlavuoden toimintaa kuntalaisille. 13 toimijaa sai avustusta juhlavuoden tapahtuman järjestämiseen. Kulttuuritoimi osallistui aktiivisesti Toukokuu- ja Aikataika-tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyössä kansalaisopiston ja muiden kulttuuritoimijoiden kanssa.

Kesän aikana Lapinlahdella järjestettiin useita tapahtumia. Museot avautuivat kesäkuun puolivälin jälkeen ja ne keräsivät kävijöitä aiempaan tapaan. Matkailupalvelujen markkinointia tehtiin yhteistyössä Iisalmi ja tienoot -verkoston kanssa. Lapinlahden kesäpäivä esite matkanjärjestäjille toteutettiin.

Lapinlahden kunnan viestintää on kehitetty viestintäsuunnitelman mukaisesti ja jatkettu yhdenmukaisen kunnan graafisen ohjeistuksen käyttöä. Kulttuuri- ja viestintäkoordinaattorina toiminut Maija Parviainen irtisanoutui elokuussa ja loppuvuoden kulttuuritoimi oli ilman työntekijäpanosta. Henkilöstövaje on näkynyt selkeästi loppuvuoden toimintojen ja verkostotyön puutteellisuutena.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Muu kulttuuritoiminta	TP 2022	TP2023	TP 2024
-----------------------	---------	--------	---------

Henkilöstö	1,2ht	1,0 ht	0,7 ht 31.8. asti
Muu kulttuuritoiminta €/as (ulkoiset nettomenot)	8,82	10,11	6,45
Kotiseutumuseon kävijämäärä	229	150	150
Kulttuuritapahtumat	25	6	6

Nuorisotyö

Nuorisotyö tarjoaa monipuolista toimintaa kaikille nuorille, ottaen huomioon lasten ja nuorten harrastusmahdollisuudet sekä edistäen niitä. Tähän toimintaan kuuluvat nuorisotilatoiminta, etsivä nuorisotyö/sosiaalinen vahvistaminen ja kerho-, ryhmä- ja leiritoiminta. Tavoitteena on innostaa varhaisnuoria ja nuoria mielekkääseen toimintaan, samalla edistäen heidän hyvinvointiaan, sosiaalisia taitoja, elämänhallinnan taitoja sekä ehkäisten syrjäytymistä. Kaikissa toiminnoissa korostetaan kasvatuksellista näkökulmaa.

Lisäksi nuorisotyön tarkoituksena on edistää kulttuuri- ja ympäristökasvatusta. Nuorisotiloilla toteutetaan muun muassa ryhmätoimintoja ja teemakokonaisuuksia. Nuorille tarjotaan mahdollisuus viettää aikaa kavereiden kanssa valvotussa ympäristössä, aikuisen ollessa aina läsnä ja osallistuen nuorten vapaa-ajan aktiviteetteihin.

Leiri-, kerho- ja retkitoiminnassa pyritään vahvistamaan lasten ja nuorten tietämystä ympäristöstä, kulttuurista ja liikunnasta järjestämällä monipuolisia mahdollisuuksia osallistua leireille, retkille ja koko perheen tapahtumiin. Tämä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Sosiaalisen vahvistamisen ja ennaltaehkäisyyn tavoitteessa käytetään monialaista yhteistyötä, yhteistyötapaamisia eri nuorten toimijoiden kanssa, suunnattuja kerhoja, etsivää nuorisotyötä eri muodoissaan, mukaan lukien Nuotta-valmennus, ryhmälle kohdennettuja muita hankkeita ja palveluja sekä Valpas-toiminnan kokonaisvaltaista ohjausta ja valvontaa.

Etsivä nuorisotyö suunnataan alle 29-vuotialle nuorille, jotka ovat keskeyttäneet koulunsa tai ovat ilman koulutusta. Tälle kohderyhmälle tarjotaan tarpeellisia reittejä koulutukseen ja työelämään, ja heidät ohjataan oikea-aikaisesti palveluihin monialaisten verkostojen avulla. Vuoden 2023 aikana haetaan valtion rahoitusta etsivään nuorisotyöhön ajalle 1.9.2024 - 31.8.2025.

Valpas-toiminnalla on vastuu oppivelvollisuuden suorittamisen ohjauksesta, valvonnasta ja kehittämisestä nuorten toisen asteen koulutukseen siirtymiseksi. Valpasohjaajana/ kuntavalvojana toimii nuoriso-ohjaaja.

Nuorisovaltuuston aktiivinen osallistuminen nuoria koskevaan päätöksentekoon on tärkeää, ja sen toiminnan jatkuvuus turvataan ja sitä kehitetään. Myös muiden nuorisoryhmien osallisuutta kehitetään ja parannetaan.

Koulunuorisotyön kehittämishankkeen rahoitusta haetaan vuodelle 2024, jos rahoitukselle aukeaa uusi hakumahdollisuus.

Vapaaehtoistyötä ylläpidetään aktiivisesti koko kunnan alueella yhteistyössä Lapinlahden ja Varpaisjärven seurakuntien kanssa.

Jalkautuva nuorisotyö otetaan yhdeksi työmuodoksi kesäaikaan ja koulujen loma-aikaan tehtävässä nuorisotyössä, jolla edistetään lasten- ja nuorten harrastustoimintaa. E-pelaamisen toimintaa kehitetään, ja nuoria tuetaan heidän kasvussaan sekä opastetaan sosiaalisen median ja verkon käytössä. Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon nuorten ja perheiden tarpeet ja toiveet erityisesti kyselyiden ja palautteiden perusteella.

Nuorisotilojen aukioloa suunnitellaan säännöllisesti tarjoten aktiivista sisältöä nuorisotaloissa. Ohjaajat tukevat nuoria, jotta nämä voivat saada uusia positiivisia kokemuksia muun muassa kerho- ja leiritoiminnan kautta. Tämä on erityisen tärkeää nuorille, joilla saattaa olla henkisiä vaikeuksia tai jotka kamppailevat osallistumisen rohkeuden puutteen takia, esimerkiksi kiusaamisen pelon vuoksi.

Vuonna 2024 nuorisotyö toteutti monipuolista toimintaa, jonka tavoitteena oli tarjota mielekästä vapaa-ajan tekemistä sekä edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, sosiaalisia taitoja ja elämänhallintaa. Toiminta kattoi nuorisotilatoiminnan, etsivän nuorisotyön ja sosiaalisen vahvistamisen sekä kerho-, ryhmä- ja leiritoiminnan.

Nuorisotilat tarjosivat turvallisen ja valvotun ympäristön nuorille, joissa ohjaajat olivat läsnä ja osallistuivat aktiivisesti nuorten vapaa-ajan toimintaan. Ryhmätoimintoja ja teemakokonaisuuksia toteutettiin nuorten toiveiden ja tarpeiden mukaisesti. Leiri-, kerho- ja retkitoiminta mahdollisti lasten ja nuorten osallistumisen monipuolisiin kulttuuri-, liikunta- ja ympäristökasvatusta edistäviin aktiviteetteihin. Tämä toteutettiin yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, ja osallistujamäärät osoittivat toiminnan olleen suosittua.

Etsivä nuorisotyö tavoitti alle 29-vuotiaita nuoria, jotka olivat ilman koulutuspaikkaa tai työelämän ulkopuolella. Nuoria tuettiin koulutukseen ja työelämään siirtymisessä yhteistyössä eri verkostojen kanssa. Valpas-toiminta tuki oppivelvollisuuden suorittamista ja toisen asteen koulutukseen siirtymistä, ja nuoriso-ohjaaja toimi valpasohjaajana/kuntavalvojana.

Nuorisovaltuusto osallistui aktiivisesti nuoria koskevaan päätöksentekoon, ja sen toimintaa kehitettiin edelleen. Muiden nuorisoryhmien osallisuutta lisättiin ja parannettiin, mikä lisäsi nuorten vaikuttamismahdollisuuksia.

Koulunuorisotyön kehittämishankkeen rahoitusta haettiin, ja nuorisotyö jatkoi tiivistä yhteistyötä paikallisten seurakuntien kanssa vapaaehtoistyön tukemiseksi.

Jalkautuva nuorisotyö toteutettiin kesä- ja loma-aikoina, jolloin se tavoitti lapsia ja nuoria eri ympäristöissä ja edisti harrastustoiminnan saavutettavuutta. E-pelaamisen toimintaa kehitettiin, ja nuorille tarjottiin tukea sosiaalisen median ja verkkokäyttämisen osalta.

Nuorisotilojen aukioloaikoja arvioitiin ja suunniteltiin säännöllisesti, jotta tarjottava toiminta vastasi nuorten tarpeita. Ohjaajat tukivat nuoria uusien kokemusten saamisessa, erityisesti niitä, jotka kohtasivat osallistumisen haasteita esimerkiksi kiusaamisen pelon vuoksi.

Toiminnan arvioinnissa käytettiin kyselyitä ja palautteita, joiden perusteella nuorisotyötä kehitettiin edelleen vastaamaan paremmin nuorten ja perheiden tarpeisiin.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Nuorisotoimi	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Nuorisotilat / yökahvila avoinna (pv)	280	268	315
Kävijöitä vuodessa	7251	5838	5480
leiripäivät / osallistujia vuodessa	13 / 109	9 / 92	23 / 212
Etsivän nuorisotyön, Valppaan, nuoriso-ohjaajien asiakkaat/asiakastapaamiset	632 / 951	650 / 1014	520 / 1023
Kerhot ja ryhmät /osallistujia vuodessa	25 / 165	23 / 123	11 / 87
Muu toiminta ja tapahtumat / osallistujat vuodessa	65 / 849	24 / 585	22 / 601
Tilojen muut ulkopuoliset käyttäjät vuodessa	374	195	255
Vapaaehtoisten osallistumiskerrat vuodessa yhteensä henkilöä	7	29	13
Koulu ja oppilaitos nuorisotyön käynnit / kohdatut nuoret (ei koulunuorisotyö)	17	21 / 1312	28 / 1406

2.2.4.4 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimivuutta yhteiskunnassa. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää.

Varhaiskasvatusta järjestetään perhepäivähoitona tai päiväkotitoimintana kunnan itsensä järjestämänä: perhepäivähoitajia on 15, kaksi ryhmäperhepäiväkotia ja kuusi päiväkotia. Lisäksi kunta hankkii varhaiskasvatuspalveluja yksityisiltä palvelujen tuottajilta: yksityistä perhepäivähoitoa tuetaan lakisääteisellä yksityisen hoidon tuella ja harkinnanvaraisella yksityisen hoidon tuen kuntalisällä. Yksityisen palvelujen tuottajia on kolme yksityistä perhepäivähoitajaa ja kaksi yksityistä ryhmäperhepäiväkotia. Tavoitteena on, että perhepäivähoito- ja päiväkotipaikkojen saatavuus vastaa lapsiperheiden tarpeita alueellisesti, laadullisesti ja määrällisesti.

Varhaiskasvatuksen asiakasmäärä pienenee, mutta varhaiskasvatuksen kysyntää on kuitenkin vaikea ennustaa luotettavasti, koska vaihtelua kysyntään tuo työllisyystilanne, opiskelumahdollisuudet ja lapsiperheiden muuttoliike. Lisäksi asiakasmaksujen alentamisen tavoitteena on nostaa lasten varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulot pienenevät, koska lasten määrä vähenee ja jo päätetyt asiakasmaksulain muutokset vaikuttavat pienentävästi maksutuloihin.

Varhaiskasvatuksessa ovat painopistealueina vuonna 2024 toiminnan säännöllinen arviointi, liikunnalliset ja toiminnalliset menetelmät ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen.

Varhaiskasvatuksessa toteutettiin Valssi-arviointi, jolla arvioidaan laatuindikaattorien toteutumista. Arvioinnin kohteena oli fyysinen oppimisympäristö. Syksyllä otettiin käyttöön Lapinlahden varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen vuosikellot henkilöstölle ja esihenkilöille. 1.8.2024 alkaen astui voimaan varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin indeksitarkistus, joka vaikutti varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuloihin. Varhaiskasvatuspaikat on saatu järjestettyä lain edellyttämässä ajassa.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

	TP 2022	TP 2023	TP 2024
henkilöstö	74	70	70
lapsia päiväkodissa (sisältää esiopetuksen)	200	200	220
lapsia perhepäivähoidossa	95	70	70
kotihoidon tuen piirissä olevien lasten keskimääräinen lkm/kk	56	60	45
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	33	35	37

2.2.4.5 Tukipalvelut

Sivistysosaston tukipalveluihin kuuluu: sivistysosaston hallinto, koulutapaturmat ja hankkeet. Tavoitteena on jatkuvien hankkeiden loppuun saattaminen ja uusia hankkeiden hakeminen.

Sekä sivistysosaston että varhaiskasvatuksen hallinnon puolella tapahtui henkilöstömuutoksia vuoden 2024 aikana. Toukokuussa palvelusihteerin tehtävässä aloitti Hanna Mari Ronkainen ja hallintosihteerin Merja Korhosen irtisanouduttua 31.7.2024 ei hallintosihteerin tehtävää enää täytetty. Syksyn yhteistoimintamenettelyn yhteydessä hallintosihteerin tehtävät jaettiin muiden sihteereiden kesken.

Sivistysosaston hankkeista valtaosa osa on jatkunut vuodelta 2023 ja muutamaan on haettu ja saatu uutta rahoitusta. Opiskeluhoitopalvelut ovat hyvinvointialueen vastuulla, ja terveydenhoitaja- ja kuraattoripalvelut ovat olleet riittävät, mutta koulupsykologien saatavuudessa on ollut haasteita.

2.2.4.6 Strategisten tavoitteiden toteuma

Visionäärinen ja tekevä kunta

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 30.4.	Toteuma 31.8.	Toteuma 31.12.
IDEA- JA KOKEILU-KULTTUURIN RAKENTAMINEN	- Kehityskeskusteluissa ja henkilöstöpalaverissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin - Kuntalaisten, lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä heidän huoltajien palautteiden ja aloitteiden hyödyntäminen ideoinnissa - Oppilaiden osallistaminen ideoimiseen ja kehittämiseen kouluilla, lasten varhaiskasvatuksessa sekä asiakkaiden muissa yksiköissä	ideoiden ja kokeilujen määrä	Vaikuta!-välkät oppilaille Varpaisjärven koulussa. Henkilöstön toiveesta on järjestetty enemmän koko koulun henkilöstön yhteistä toimintaa mm. välitunneille. Yhteiset kokoukset viikoittain. Kehityskeskustelut kouluilla ja lukiolla toteutettu. Kirjastolla kehityskeskustelut pidetty työntekijöille, henkilöstöpalaverit talvikaudella viikoittain. Koululaisten toiveet kalustohankinnoissa huomioitu Kansalaisopistolla kehityskeskustelut ja kevätlukukauden 2024 henkilöstöpalaverit pidetty. Opiskelijoilta on saatu sähköisten kurssipalautteiden yhteydessä toiveita ensi lukuvuodelle. Lukion opiskelijakyselyt	Oppilaskunta- ja vanhempainryhmä toiminnan käynnistyminen kesän jälkeen. Oppilas- ja huoltajajäsenten kutsuminen yhteisölliseen opiskeluhuoltoryhmään kuluvalla lukuvuodelle. Kokouskulttuurin selkiyttäminen. Nerkoo: Oppilaskunta ideoi koulumme hyvinvointia lisääviä toimenpiteitä ja esittelee ne yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä. Vanhempainyhdistyksen kanssa tiivis yhteistyö jatkuu.	Kansalaisopiston opinto-ohjelmaa päivitetty kevyesti kuntalaisilta tulneiden toiveiden pohjalta. Alapitkä: oppilaat kirjoittavat "Kirjeitä reksille", joissa ideoita hankintoihin ja aktiiviteetteihin. Käsitelty YOHR-kokouksessa.

KEHITÄMME KUNTA EKOLOGISESTI KESTÄVÄLLÄ TAVALLA	- Päätöksien ja hankintojen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset - Matin ja Liisan koulussa Vihreä lippu- toiminta - Otetaan jätteiden peruslajittelu käyttöön kaikissa yksiköissä - ilmastosuunnitelman edistäminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	toteutuminen	koulukuljetusten kilpailutuksessa ympäristönäkökulmat huomioitu Vihreä lippu -toiminta Lajittelupaikasta oppilaskunta tehnyt esityksen: peittää osan urheilukenttää.	uudet kuljetussopimukset astuneet voimaan (autoluokituksessa ympäristövaatimuksia entistä paremmin huomioitu). Nerkoo: Kestävä kehitys on huomioitu lukuvuosisuunnitelmassa Vihreä lippu -toiminta	Alapitkä: kierrätysteemainen koulupäivä huoltajien kanssa 21.9. Lapsilla kotitehtävänä opettaa kierrätystä kotona! Vanhempainryhmän organisoima liikuntavälinekirppis VJ-koululla. Kaupaksi käymättömät välineet koulun käyttöön.
LAPINLAHDEN TUNNETTUUDEN LISÄÄMINEN - Teemme Lapinlahtea tunnetuksi keskittymällä viestinnässä strategiaan kärkein tavoitteisiin - Vahvistamme Lapinlahden kunnan mainetta hyvänä työnantajana (tavoitteena varmistaa parhaiden osaajien rekrytointi)	- Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työntekijäkuva) ja perehdytykseen - some-näkyvyyden lisääminen / ylläpitäminen kunnan yhteisten viestintäohjeiden mukaisesti huomioiden yksiköiden erilaisuus vahvuutena	onnistuneiden rekrytointien määrä ja henkilöstön vaihtuvuus päivitysten määrä	Rekrytoinneissa hakijoita myös Lapinlahden ulkopuolelta. Sosiaalinen media aktiivisessa käytössä Kirjasto päivittää aktiivisesti omia somekanaviaan. Seuraajien määrä on koko ajan kasvanut. Kansalaisopistolla aktiivisessa käytössä Facebook ja Instagram, Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipisteellä oma Facebook-sivu.	Sosiaalinen media aktiivisessa käytössä Jatkamme positiivista viestintää Instagramin kautta.	Alapitkän koulun Instagram -tili aktivoitu. Lukion Instagram -tili tavoitti yli 77.000 katsojaa.

Palvelemme intohimoisesti

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 30.4.	Toteuma 31.8.	Toteuma 31.12.
PALVELUKETJUMME OVAT SUJUVIA JA TEHOKKAITA	- Sähköisen asiainnin edelleen kehittäminen: lomakkeiden kehittäminen - Päivitämme kunnan nettisivuille palvelut asiakaslähtöisesti	Toteutuminen		Kirjastojärjestelmän päivityksen yhteydessä saatiin käyttöön verkkomaksaminen sakkomaksujen osalta kaikissa Rutakko-kirjastoissa.	Wilma-järjestelmän yhteisesti sovitut käyttötavat.
HENKILÖSTÖMME VOI HYVIN JA KOKEE TYÖNSÄ MERKITYKSELLISEKSI - Johtamisemme on osallistavaa ja kannustavaa - Toimintamme on asiakaskeskeistä, joustavaa sekä aloitteellista - Henkilöstömme osaaminen on ajantasaista.	- Osallistumme henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman laadintaan (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen) - AinoHealt'n aktiivinen käyttö työhyvinvoinnin edistämisessä - Hyödynnämme henkilöstön osaamista eri yksiköiden välillä ja huomioimme tämän uutta toimintaa suunniteltaessa. - Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä - Toteutamme koulutussuunnitelmaa - Strategian toimeenpano pitää sisällään henkilöstön kanssa käydyt keskustelut, joissa tavoitteena yhteinen linja mitä strategialla	Koulutuksiin osallistuminen Sairaspoissaolot	Kehityskeskustelut, säännölliset kokoontumiset yhteisesti Täydennyskoulutuksiin osallistunut henkilöstöä perusopetuksen yhteinen arviointikoulutus Kirjaston koko henkilöstö kouluttautuu säännöllisesti. Tiedon ja osaamisen jakamista pedagogisissa kahviloissa toteutettu. AP: Kyselytoteutettu, säännölliset henkilökuntakokoukset, ahkeraa osallistumista	Mielenhyvinvoinnin ABC-malliin orientoituminen. Suunnitelma henkilöstön koulutuksesta tehty. OKKU-hanke koko kunnan perusopetuksessa. Henkilöstön osallistuminen TYHY-toiminnan suunnitteluun. Yhteisiä opettajia kouluilla.	Edelliset toiminnot jatkuneet perusopetuksessa. Mielen hyvinvoinnin ABC -työpajojen toteutuksia ja työskentelyä. Täydennyskoulutuksiin osallistumista.

	tavoitellaan ja mikä on jokaisen rooli strategian toteutuksessa • Kehityskeskusteluihin ja henkilöstöstrategiaan sisällytetään urapolkujen suunnittelu • Kunnan tunnettuuden parantuminen parantaa kunnan työnantajakuva haluttuna työnantajana		Teams-koulutuksiin niin ohjaajilla kuin opettajillakin.		
PALVELUMME HOUKUTTELEVAT LAPSIPERHEITÄ	• Toteutamme laadukkaasti määrärahojen puitteissa palveluitamme, jotka suoraan tai välillisesti vaikuttavat Lapinlahti kuvaan. • Terveet ja ajanmukaiset rakennukset ja ammattitaitoinen henkilökunta • Ajanmukaiset opetusvälineet • Kirjaston laajat aukioloajat (omatoimikirjasto)	Toteutuminen	Vanhempainryhmän aktiivinen toiminta osana koulun ja kodin yhteistyötä. AV-laitteet päivittyneet kolmella koululla ja lukiolla Kirjaston omatoimiaikaa laajennettiin 15.4. alkaen klo 21.00 saakka. Toive omatoimiajan pidentämisestä tuli esille kirjaston asiakaskyselyssä.	Kirjastotalon linjasaneeraus, sekä piha-alueen remontti ovat valmistuneet. Kirjaston kesälukehaasteeseen osallistui 19 henkilöä, lapsia ja aikuisia.	

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 30.4.	Toteuma 31.8.	Toteuma 31.12.
TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTAEHKÄISEV ÄSTI	- Otamme hyvinvointialueen yhteistyöhön mukaan - Teemme palveluiden tarvearvointia ja linkitämme siihen 3-sektorin palvelut - Yhteistyökumppaneiden toteuttamat palautekyselyt (mm. Servica) ja niiden hyödyntäminen	Kansalaisopiston vuosittainen sähköinen opiskelijapalautekysely Asiakaskysely kirjastopalveluista Toiminnan aloitus TEA-viisari Kouluterveyskysely	Kouluterveyskyselyn tulokset raportoitu ja toimenpideehdotukset tehty lautakunnalle. Suunnitelman mukaisten toimenpiteiden käynnistäminen kouluilla ja lukiolla. Kansalaisopiston kurssipalautteet kerätty sähköisesti opiskelijoilta, samoin opettaja- ja luottamushenkilöpalautteet. Kirjasto toteutti vuosittaisen asiakaskyselyn helmikuussa. Vastauksia kyselyyn tuli 55 kappaletta.	Kouluterveyskyselyn toimenpidesuunnitelman toteutus ja seuranta. Yhteistyö Servican kanssa.	Edelliset toiminnot jatkuneet perusopetuksessa. Kiusaamisen vastaisia luentoja oppilaille yhteisvastuukeräyksen mahdollistamana. Ankkuri-ryhmän luennot päihteisiin liittyen 5.-9. luokkalaisten Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö jokaisessa koulussa koulun tarpeen mukaisesti Kansalaisopistotoiminta tukee kauttaaltaan kuntalaisten monitahoista hyvinvointia.

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 30.4.	Toteuma 31.8.	Toteuma 31.12.
YRITTÄJÄVERKOSTO TUOTTAA YHTEISTYÖMALLEJA JA HYÖTYÄ YRITTÄJILLE	- Käytämme paikallista hankintaohjeistusta - Koulujen ja yritysten suunnitelmallinen yhteistyö, esim. kummiyritystoiminta	Toteutuminen lukumäärät	yritysvierailu Valiolle	Yritysyhteistyön suunnittelu AIKATAIKA-tapahtuman jatkoilla 7.9. Lapinlahden Yrittäjien ja yhteistyötahojen tapahtuma Valio-Areenalla, jossa kulttuuri ja urheilu mukana.	6-luokkalaisten osallistuminen Yrityskylään
INFRASTRUKTUURIM ME VASTAA YRITYSTEN TARPEITA	- Tietoliikenneverkostomme on nopea - Meillä on yritystoimintaan sopivia tontteja ja toimitiloja - Lupakäytäntömme ovat ketteriä ja notkeita - Arvioimme yritysvaikutukset päätöksenteossa	—			

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 30.4.	Toteuma 31.8.	Toteuma 31.12.
TULOMME JA MENOMME OVAT TASAPAINOSSA	• Palveluverkoston tarkastelu • Henkilöstömäärä ja osaaminen tarpeiden mukaan • Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa • Tunnistetaan tuleva palvelutarve • Ohjataan tehostamaan tilankäyttöä • Huomioidaan käyttö- ja ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa	muutokset	palveluverkkotarkastelu	palveluverkkotarkastelun viimeistely Kirjaston leasing tietokoneiden ja puhelimien määrää on tarkasteltu ja vähennetty. Kansalaisopiston 1) opintomaksujen merkittävä korotus 1.8. alkaen 2) tuntiopettajien kilometrikorvauksen leikkaaminen 1.8. alkaen ja 3) opinto-oppaan jakelun ja painomäärän leikkaaminen syksyille 2024 jo osana kunnan talouden tasapainotustyötä. Henkilöstövähennyksiä kouluilla toteutettu 1.8.24 alkaen.	toiminnot järjestetty talousarvion mukaisesti

2.2.5 Tekninen ja ympäristölautakunta

Tekninen lautakunta vastaa kunnan organisaatiossa teknisten palveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä sekä investointien toteuttamisesta valtuuston hyväksymien päätösten, ohjeiden ja määrärahojen puitteissa. Tekniset palvelut sisälsivät vuonna 2024 neljä (4) eri tulosyksikköä; tekninen toimi, liikenneväylät ja yleiset alueet, kiinteistökeskus ja liikuntatoimi.

Tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut kuuluvat kunnan organisaatiossa tekniseen osastoon. Lapinlahden Vesi Oy toimii kunnan vesihuoltolaitoksena ja on kunnan 100 %:sti omistama osakeyhtiö. Lapinlahden Vesi Oy:n toimitusjohtajana toimii tekninen johtaja ja toiminta nivoutuu osaksi teknistä osastoa. Ympäristöpalvelut toimivat ympäristölautakunnan alaisuudessa.

Tekninen toimi on teknisen osaston ohjaava osa ja kokoaa yhteen erilaiset teknisen- ja ympäristöpalvelujen toiminnot. Liikenneväylät ja yleiset alueet tulosyksikkö huolehtii katujen, teiden sekä puistojen ja muiden yleisten alueiden kesä- ja talvikunnossapidosta sekä kunnalle kuuluvista yksityistieasioista. Kiinteistökeskus tulosyksikön vastuulle kuuluu kunnan omistamien kiinteistöjen hoito ja kunnossapito. Lisäksi kiinteistökeskus huolehtii useista erilaisista kunnan omistamien tytäryhtiöiden, Kaskihovi Oy:n ja Viitostien Ykköstilat Oy:n kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon liittyvistä asioista. Liikuntatoimi huolehtii kuntalaisten liikuntapalveluiden tuottamisesta.

Tekninen lautakunta päättää hallintosäännön mukaan mittavimmista urakoista ja suuremmista suunnittelusopimuksista, sekä valvoo teknisen palvelun toimintaa. Lisäksi lautakunta toimii kunnan kaavatoimikuntana hoitaen kaavoitusprosessin eri vaiheita päätöksenteon pohjaksi kunnanhallitukselle ja valtuustolle.

Tekniseen lautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Esittelijänä lautakunnan kokouksissa on tekninen johtaja ja pöytäkirjanpitäjänä teknisen osaston palvelusihteeri.

Ympäristölautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja kullekin henkilökohtaiset varajäsenet. Esittelijänä ympäristölautakunnan kokouksissa on rakennustarkastaja ja ympäristöasiantuntija, pöytäkirjanpitäjänä rakennustarkastaja ja ympäristöasiantuntija vuorotellen.

Ympäristöpalveluihin kuuluvat seuraavat tulosyksiköt; rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, Ympäristösuojelun yhteiset toiminnot ja vss-toimi.

Palvelujen järjestäminen hoidetaan siten, että kuntalaisilla on asiointimahdollisuus sekä Lapinlahdella että Varpaisjärvellä

2.2.5.1 Tekninen osasto

Teknisen osaston tulosalueita ovat tekniset palvelut, ympäristöpalvelut. Tekniset palvelut kuuluvat teknisen lautakunnan alaisuuteen ja ympäristöpalvelut kuuluvat ympäristölautakunnan alaisuuteen.

Teknisten palveluiden tulosyksiköitä ovat tekninen toimi, liikenneväylät ja yleiset alueet, kiinteistökeskus ja liikuntatoimi.

Ympäristöpalveluiden tulosyksiköitä ovat rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, ympäristöpalveluiden yhteiset toiminnot sekä vss-toimi.

Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen (1 000 €), tekninen ja ympäristö

Ulkoiset ja sisäiset		TP 2023	Toteuma	Ta 2024	Ta-muutos 2024	TA yht 2024	Erotus
TOIMINTATUOTOT		7 785 082,77	7 977 273,89	7 552 326,00	100 000,00	7 652 326,00	324 947,89
	Myyntituotot	660 232,52	695 225,51	380 930,00	0,00	380 930,00	314 295,51
	Maksutuotot	110 547,95	113 017,85	84 500,00	0,00	84 500,00	28 517,85
	Tuet ja avustukset	4 105,94	115 991,59	0,00		0,00	115 991,59
	Muut toimintatuotot	7 010 196,30	7 053 038,94	7 086 896,00	100 000,00	7 186 896,00	-133 857,06
		-6 842 124,03	-6 314 341,91	-6 468 577,03	100 000,00	-6 368 577,03	54 235,12
TOIMINTAKULUT							
	Henkilöstökulut	-1 935 079,83	-1 883 100,24	-2 142 947,03	0,00	-2 142 947,03	259 846,79
	Palvelujen ostot	-1 824 576,36	-1 340 280,24	-1 273 596,00	25 000,00	-1 248 596,00	-91 684,24
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 106 631,52	-2 112 226,41	-2 078 065,00	75 000,00	-2 003 065,00	-109 161,41
	Avustukset	-178 767,60	-223 298,92	-252 500,00	0,00	-252 500,00	29 201,08
	Muut toimintakulut	-797 068,72	-755 436,10	-721 469,00	0,00	-721 469,00	-33 967,10
TOIMINTAKATE		949 958,74	1 662 931,98	1 083 748,97	200 000,00	1 283 748,97	379 183,01
Rahoitustuotot ja -kulut		-325 423,25	-7,10	0,00	0,00	0,00	-7,10
	Muut rahoitustuotot	-40,25	-7,10	0,00	0,00	0,00	-7,10
	Korkokulut	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Muut rahoituskulut	-325 393,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VUOSIKATE		617 535,49	1 662 924,88	1 083 748,97	200 000,00	1 283 748,97	379 175,91
Poistot ja arvonalentumiset		-3 141 564,45	-3 641 376,43	-3 622 000,00	0,00	0,00	-3 641 376,43
	poistot	-3 141 564,45	-3 641 376,43	0,00	0,00	0,00	-3 641 376,43
TILIKAUDEN TULOS		-2 524 028,96	-1 978 451,55	1 083 748,97	200 000,00	1 283 748,97	-2 863 894,67

Ulkoiset		TP 2023	Toteuma	Ta 2024	Ta-muutos 2024	TA yht 2024	Erotus
TOIMINTATUOTOT		4 357 619,05	4 600 603,62	4 183 130,00	100 000,00	4 283 130,00	317 473,62
	Myyntituotot	654 119,07	689 482,21	380 930,00	0,00	380 930,00	308 552,21
	Maksutuotot	110 547,95	113 017,85	84 500,00	0,00	84 500,00	28 517,85
	Tuet ja avustukset	4 105,94	115 991,59	0,00		0,00	115 991,59
	Muut toimintatuotot	3 588 846,09	3 682 111,97	3 717 700,00	100 000,00	3 817 700,00	-135 588,03
		-6 399 211,95	-5 880 722,79	-6 040 738,03	100 000,00	-5 940 738,03	60 015,24
TOIMINTAKULUT							
	Henkilöstökulut	-1 935 079,83	-1 883 100,24	-2 142 947,03	0,00	-2 142 947,03	259 846,79
	Palvelujen ostot	-1 824 576,36	-1 339 300,24	-1 273 596,00	25 000,00	-1 248 596,00	-90 704,24
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 106 631,52	-2 112 226,41	-2 078 065,00	75 000,00	-2 003 065,00	-109 161,41
	Avustukset	-178 767,60	-223 298,92	-252 500,00	0,00	-252 500,00	29 201,08
	Muut toimintakulut	-354 156,64	-322 796,98	-293 630,00	0,00	-293 630,00	-29 166,98
TOIMINTAKATE		-2 041 592,90	-1 280 119,17	-1 857 608,03	200 000,00	-1 657 608,03	377 488,86
Rahoitustuotot ja -kulut		-325 423,25	-7,10	0,00	0,00	0,00	-7,10
	Muut rahoitustuotot	-40,25	-7,10	0,00	0,00	0,00	-7,10
	Korkokulut	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	Muut rahoituskulut	-325 393,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VUOSIKATE		-2 367 016,15	-1 280 126,27	-1 857 608,03	200 000,00	-1 657 608,03	377 481,76
Poistot ja arvonalentumiset		-3 141 564,45	-3 641 376,43	-3 622 000,00	0,00	0,00	-3 641 376,43
	poistot	-3 141 564,45	-3 641 376,43	0,00	0,00	0,00	-3 641 376,43
TILIKAUDEN TULOS		-5 508 580,60	-4 921 502,70	-1 857 608,03	200 000,00	-1 657 608,03	-2 863 894,67

Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamien keskeiset syyt

Teknisen osaston talous meni huomattavasti paremmin kuin talousarviota laadittaessa ajateltiin. Vuoden aikana toki muodostui useita sellaisia muutoksia, joilla oli tulovaikutusta ja myös sellaisia molemmiin puolin tulo- ja menoeriin vaikuttavia asioita, jotka osittain hämäävät kulujen hukkuessa isompiin menoihin ja näkyen tulopuolella näkyvämmiin, todellisen tilanteen kuitenkin ollessa niin, että vaikutus on puoleen tai toiseen lähellä nollaa. Tällaisesta esimerkkinä kesken vuotta alkanut merkittävällä avustusosuudella oleva Suoniemi hanke. Puunmyyntitulot olivat merkittävästi suuremmat johtuen useamman vuoden ajalle muotoutuneista hakkuuajankohdista ja siten tuloutuksista, vaikutus näillä pelkästään noin 240 000 euroa. Avustuksien osuudelle löytyy vastin pari menopuolelta. Maksutuotoissa näkyy ympäristöpuolen tarkastuksien ja lupien määrät. Menopuolella henkilöstökustannukset sijaisten vähäinen käyttö talouden tasapainottamisen näkökulmasta vaikutti noin 90 000 euron verran talousarvioon nähden ja vakinaisten palkkoihin oli varattu noin 120 000 euroa enemmän kuin lopulta meni. Osaan vakinaisten palkkojen säästymisellä sitten ylitettiin palvelujen ostossa tehtävien hoitoa ulkopuolelta ostaen.

Tekninen toimi

Toimintakate alittui reilulla 60 000 eurolla talousarvioon nähden. Kesken vuoden kesäkuun alusta teknisen toimen tulosityksikön alle tuli JTF-Suoniemi hanke, jonka tulot ja menot suurensivat kokonaislukemia. Kulupuoli ylittyi 20 000 eurolla, josta osa hankkeen kulujen omavastuu osuutta.

Liikenneväylät ja yleiset alueet

Toimintakulut alittuivat 46 700 eurolla. Talousarviossa varattua rahaa jäi yksityisteiden peruseräavustusten osalta käyttämättä noin 30 000 euroa ja henkilöstökulut alittuivat noin 33 700 euroa. Kesä kautena pystyttiin toteuttamaan joitakin kunnossapitotoimenpiteitä, joita on aiemmin säästösyistä siirretty: sorastuksia, ojien perkauksia, asfalttipintauksia katuosuuksilla ja pienempiä paikkauksia. Kunnossapitovelkaa kuitenkin edelleen jää varsinkin päällysteiden osalta.

Toimintatuotot ylittivät 293 000 eurolla. Suurin osa tästä aiheutuu kaksivuotisten puukauppojen hakkuiden kohdentuminen loppuvuoteen 2024, jolloin niistä saatavia tuloja syntyi arvioitua enemmän. Lisäksi yksi investointikohteelle tarkoitettu avustustulo 32 500 kirjautui käyttötalouteen. Toimintakate oli noin 340 000 euroa arvioitua parempi

Kiinteistökeskus

Toimintakate alittui vajaalla 70 000 eurolla. Toimintatuotot alittuivat noin 10 000 eurolla talousarvioon nähden. Toimintatuottojen aleneminen johtuu pääosin pienentyneillä vuokratuloilla. Menot kasvoivat talousarvioon nähden noin 67 000 eurolla ja pääosa tästä kertyi rakennusten ja alueiden kunnossapidon palvelujen ostosta, talvikunnossapidosta ja lämmitysenergiasta.

Liikuntatoimi

Toimintakate ylittyi noin 56 000 eurolla. Menot ylittivät talousarvioon nähden noin 55 600 euroa. Tämä johtuu pääosin siitä, että yleinen teknisen osaston budjettitilanne huomioiden käytettiin varoja

turvallisuuden kannalta olennaisten parannusten tekemiseen Haminamäen latujen osalta. Alueella purettiin kaksi huonokuntoista latusiltaa ja tehtiin tähän liittyvät tarpeelliset latureittimuutokset. Alueelle hankittiin energiatehokkaampia valonheittäjiä ja rakennettiin uutta valaistusta latureittimuutosten vuoksi.

Rakennusvalvonta

Toimintakate alittui noin 8 150 eurolla. Suurimmat poikkeamat tapahtuivat maksutuotoissa (rakennuslupamaksut), joka ylittyi 8 860 euroa yli budjetoidun. Vastaavasti ylitystä tuli palvelujen ostossa (6 900 €) ja henkilöstökulut alittuivat noin 6 000 euroa. Toimintakulut ylittyivät yhteensä 810 eurolla.

Ympäristönsuojelu

Toimintakate alittui noin 15 450 eurolla. Toimintatuotot ylittyivät budjetoidusta 23 700 euroa ja toimintakulut ylittyivät 8 250 eurolla. Ympäristöasiantuntijan vanhempainvapaan sijaisuudeksi hankittu ostopalvelu aiheutti toimintakuluihin ylityksen talousarviossa ennakoituun nähden. Lupien käsittelymäärä ja lupien valmistuminen vuoden aikana sekä tarkastusten toteutuminen tekivät tuloissa eron talousarviossa ennakoituun ja saivat aikaan positiivisen vaikutuksen tulosityksikön talouteen.

Ympäristönsuojelun yhteiset

Toimintakate oli 2 900 euroa alle budjetoidun.

2.2.5.2 Tekninen toimi

Teknisten palveluiden ja ympäristöpalveluiden tulosalueiden ja – yksiköiden toiminta on järjestetty ja johdettu tarkoituksenmukaisesti ja kunnanvaltuuston määrittämien ohjeiden mukaisesti siten, että kuntalaisille pystytään tuottamaan kaikki tekniset palvelut asianmukaisesti.

Toiminnan sopeuttaminen ja teknisten palveluiden järjestäminen on oltava talouden ja resurssien puitteissa mahdollisimman hyvin toteutettavissa. Tämän vuoksi koetetaan löytää jatkuvasti erilaisia kehittämisen kohteita, joilla moninaisia yleisten alueiden kuin kiinteistöjen käyttökustannuksia saataisiin alemmas. Teknisen osaston toiminta on suunnitelmallista, asiantuntevaa ja hyvin johdettua. Koko luokaltaan merkittävien kaavoitushankkeiden ja maankäytön prosessien eteenpäin vieminen on olemassa olevalla henkilöstöllä ajoittain hidasta tai ottaa aikaa muilta osa-alueilta.

2.2.5.3 Liikenneväylät ja yleiset alueet

Tulosityksikön toiminta-ajatuksena on luoda edellytykset turvalliselle ja sujuvalle liikkumiselle vuodenajasta tai liikkumismuodosta riippumatta. Liikenneväylien ylläpidossa ja saneerauksessa pyritään korostamaan ja vahvistamaan vallitsevien liikennenympäristöjen luonnetta. Yleisien alueiden, puistojen, leikkikenttien ja uimarantojen turvallisuudesta ja viihtyisyydestä huolehditaan välineiden riittävän ylläpidon sekä vihertöiden avulla. Kunnan omistamien metsien hoidossa noudatetaan kestävä kehityksen periaatteita.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Tunnuslukuja, mittareita ja suoritteita:	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Katujen kunnossapito				
Kadut ja kev. liik. väylät, km	76	77	77	77
Kustannukset €/km	3495	4210	5360	5295
Tievalaistusta, km	62	62	63	63

Kustannukset €/km	1206	1213	1200	1540
Yksityistiet				
Avustettavat tiet, kpl	161	161	161	161
Avustettavat tiet, km	414	421	421	421
Yksityistieavustukset yhteensä, € (Kunnossapito ja perusparannus)	168474	175507	250 000	219 958
Puistot ja yleiset alueet				
Kunnossapito yhteensä, €	45925	268000	250 000	259 660
Leikkikentät, kpl	15	14	14	14
Uimarannat ja –paikat, kpl	8	12	12	12
Venevalkammat, kpl	8	8	8	8
Maa- ja metsätilat				
Puistometsät, ha	570	570	570	570
Talousmetsät, ha	1030	1030	1030	1030
Pellot, ha	54,1	54,1	54,1	54,1

**Kunnossapitokustannuksissa ei ole aikaisemmin huomioitu henkilöstökuluja, jotka muodostavat suurimman osan kunnossapitokustannuksista*

2.2.5.4 Kiinteistökeskus

Kiinteistökeskus vastaa kunnan omistamien kiinteistöjen ylläpidosta, suunnitelmallisesta kunnossapidosta sekä niiden erilaisista korjaus- ja rakennushankkeista sekä vastaa ylläpito- ja perussiivouksesta. Lisäksi kiinteistökeskus huolehtii erilaisista kiinteistön hoidon ja hankkeiden asioiden hoidosta Kaskihovi Oy:n ja Viitostien Ykköstilat Oy:n kiinteistöjen osalta.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Rakennukset	Pinta-ala kem ²	Tilavuus m ³	Kpl
Julkiset rakennukset	27 855	117 944	15
Koulut	27 343	121 893	9
Yritystilat	6 863	25 708	11
Osakekiinteistöt, josta kunnan omistama	1 004	2 881	8
Pientalot	858	2 401	3
Muut rakennukset	3 774	15 107	14
Yhteensä	67 697	285 937	60

2.2.5.5 Liikuntatoimi

Liikunta- ja muu harrastustoiminta tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvään elämään. Edistäen kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia

Kunta luo ensisijaisesti yleisiä edellytyksiä kuntalaisten omaehtoiselle liikunnan harrastamiselle ja järjestötoiminnalle. Kunta tunnetaan liikuntamyönteisenä pitäjänä ja sellaisena se säilytetään tulevaisuudessakin. Tarjotaan kuntalaisille maksuttomia liikuntapaikkoja. Liikuntatoimi etsii uusille liikunnan ja harrastustoiminnan hankkeille ulkopuolisia rahoituslähteitä.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Talvikunnossa pidettäviä hiihtolatuja	110 km	90 km	90 km	90 km
Kunnossa pidettäviä moottorikelkkareittejä	84 km	84 km	84 km	84 km
Kävijämäärät				
- Monari	12465	8071	10 597	10 597
- Ripsakka	7034	8132	8 691	8 691
- Varpaisjärven liikuntahalli	7991	8000	10 075	10 075

Kävijämäärissä laskettu vain iltakäyttö klo: 15.00–21.30, iltavalvojan toimesta.

Liikuntalain mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle on valtion ja kuntien tehtävä. Liikunnan järjestämisestä ja ohjaustoiminnasta vastaavat pääasiassa liikuntajärjestöt ja kansalaisopisto.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

2.2.5.6 Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan toiminnan määräävät pääasiassa eri muodoin maankäyttö- ja rakennuslaki ja maankäyttö- ja rakennusasetus.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Tunnusluku/mittari	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP2024
Rakennuslupia, kpl	145	161	175	136
Rakennushankeilmoituksia, kpl	13	21	25	18
Lausuntoja, kpl	91	97	40	96
Valmistuvat uudet asunnot, kpl	3	7	5	6

2.2.5.7 Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun tulosityksikön tehtävänä on käsitellä lupia ja ilmoituksia, suorittaa valvontaa ja antaa neuvontaa ja ohjausta sekä tehdä ympäristöön liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä niin, että kunnan asukkailla turvataan terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava elinympäristö.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Tunnusluku/mittari	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Valvontatarkastuksia, kpl	10	79	80	28
Käsiteltyjä lupahakemuksia, kpl	1	12	10	6
Käsiteltyjä viemäriverkoston vapautushakemuksia, kpl	-	-	10	4
Ympäristövalistustapahtumia, kpl	-	-	5	-

2.2.5.8 Strategiset tavoitteet ja niiden toteuma talousarviossa

Visionäärinen ja tekevä kunta

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteutuma 2024
IDEA- JA KOKEULU-KULTTUURIN RAKENTAMINEN	- Kehityskeskusteluissa ja henkilöstöpalavereissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin - Kuntalaisten palautteiden ja aloitteiden hyödyntäminen ideoinnissa	ideoiden ja kokeilujen määrä	Liikuntatoimi ideoi markkinointimateriaalit tapahtumiin itse ja toteutti mainokset. Liikuntapaikkatyöntekijä palkittiin ideoista ja toteutuksista, jotka koskivat erilaisia koneita ja laitteita – säästöjä uushankintoihin nähden
KEHITÄMME KUNTAA EKOLOGISESTI KESTÄVÄLLÄ TAVALLA	- Päivitetään katuvaloverkon valaisimia LED valaisimiin. Uusia valoja hankittaessa otetaan huomioon mahdollinen siirtyminen älykkääseen valaistuksen ohjaukseen. - Kiinteistövalaistuksen päivittämisen jatkaminen - Toteutetaan vesistökuunnostuskohteita määrärahojen puitteissa - Aurinko- ja turbiinienergian lisääntyvähyödyntäminen - Päätöksien ja hankintojen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset - Osavuosikatsaukseen ilmastosuunnitelma yhtenä kohtana, avataan mitä tehty tai ei ole tehty	Osuus valaisimista % Osuus valaisimista % Toteutuminen Toteutuneet kohteet	Telppäsjoen kosteikon rakentaminen on valmistunut. Valaisimia on päivitetty led valaisimiksi n. 15% On jäänyt toteuttamatta
LAPINLAHDEN TUNNETTUUDEN LISÄÄMINEN	- Uudistetaan kunnan www-sivut teknisen osaston osalta - Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työantajakuva) ja perehdytykseen	onnistuneiden rekryjen määrä	Päivitimme liikuntatoimen osalta kunnan nettisivut ja lisäystä liikuntapuolen SOME-tiedotukseen. Liikenneväylät ja yleiset alueet yksikölle rekrytoitu uusi ulkoalueidenhoitaja. Suoniemi projektiin rekrytoitiin määräaikainen projekti-insinööri.

Palvelemme intohimoisesti

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteutuma 2024
PALVELUKETJUMME OVAT SUJUVIA JA TEHOKKAITA	- Sähköisen asioinnin edelleen kehittäminen: lomakkeiden luonti - Kuvaamme palvelut ja niiden kehittämisen mallin - Tuotamme talousarvioon yhteismitalliset palvelukuvaukset (kysymykset, joihin vastataan: kenelle ja miten, toimintaympäristön muutos ja palvelutarve) - Määritetään palveluiden vasteajat - Päivitämme kunnan nettisivuille palvelut asiakaslähtöisesti	Toteutunut	Liikuntatoimi käyttää pääosin sähköistä asiointia esim. hakuprosesseissa. Käynnissä infraomaisuuden hallintaan tarkoitetun sähköisen paikkatietopohjaisen järjestelmän käyttöönotto. Sisältöä lisätty merkittävästi. Ohjattu asiakkaita sähköisen asioinnin käyttöön. Uudet nettisivut käytössä.
HENKILÖSTÖMME VOI HYVIN JA KOKEE TYÖNSÄ MERKITYKSELLISEKSI	- Osallistumme henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman laadintaan (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen) - Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä - Toteutamme koulutussuunnitelmaa - Strategian toimeenpano pitää sisällään henkilöstön kanssa käytyä keskustelut, joissa tavoitteena yhteinen linja mitä strategialla tavoitellaan ja mikä on jokaisen rooli strategian toteutuksessa - Kehityskeskusteluihin ja henkilöstöstrategiaan otetaan mukaan urapolkujen suunnittelu - Kunnan tunnettuuden parantuminen parantaa kunnan työnantajakuvaa haluttuna työnantajana	Sairaspoissaolot Koulutuksiin osallistuminen	Hyvinvointikyselyn tulokset julkaistu ja keskusteltu mahdollisista toimenpiteistä Koulutuksiin osallistuttu pitkälti suunnitelman mukaisesti
PALVELUMME HOUKUTTELEVAT LAPSIPERHEITÄ	- Pidämme yllä kattavaa tonttitarjontaa - Toteutamme laadukkaasti määrärahojen puitteissa palveluitamme, jotka suoraan tai välillisesti vaikuttavat Lapinlahti kuvaan.		Tontteja tarjolla n. 140kpl. Liikuntatoimella on perhetapahtumia ja myös perheliikuntavuoroja perheen ja lasten liikunnan tukemiseen.

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteutuma 2024
TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTAEHKÄISEVÄSTI	Hyvinvointipalvelujen määrittely - Määrittelemme mitä hyvinvointipalvelut Lapinlahden kunnassa teknisen osaston osalta tarkoittaa Osallistava budjetointi osaksi hyvinvoinnin kehittämistä - Otamme osallistavan budjetoinnin osaksi hyvinvoinnin kehittämistä osaltamme - Päivitetään avustuskriteerit siltä osin kuin koskettaa teknistä osastoa - Otamme hyvinvointialueen yhteistyöhön mukaan Teemme palveluiden tarvearviointia ja linkitämme siihen 3-sektorin palvelut		Liikuntatoimi on mukana eri hankkeissa ja työryhmissä, jotka edesauttavat kuntalaisten hyvinvointia ennaltaehkäisevästi. Myös yhdistysten kanssa tehdään paljon yhteistyötä. Latuavustusta myönnettiin kylien latujen kunnossapitoon. Yksityistieavustusten kriteerien osalta todettu ajantasaisiksi.

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteutuminen
YRITTÄJÄVERKOSTO TUOTTAU YHTEISTYÖMALLEJA JA HYÖTYÄ YRITTÄJILLE - Haemme yhteistyömalleja elinkeinosektorin sidosryhmien kanssa uusien yritystoiminnan mahdollisuuksien löytämiseksi - Kunta saa tiiviin ja avoimen vuoropuhelun kautta palautetta ja ideoita, kuinka helpottaa yrittämistä	- Otamme käyttöön paikallisen hankintaohjeistuksen - Säännöllinen ja jatkuva foorumi yrittäjyyteen liittyvissä asioissa ja yrittäjien sisäinen fb-ryhmä - Olemme mukana hankkeessa ” infotaulun 5-tien varrelle”, jossa näkyy yrittäjien mainokset (yritykset osallistuvat kustannuksiin, laadimme yhteiset pelisäännöt, ELY mukana)	Toteutuminen	Hankintaohjeistus otettu käyttöön. Infotaulu 5-tien varrelle hankkeessa mukana. Tekninen osasto on osoittanut mahdollisen sijoituspaikan. Aktiivinen toimitila tai tontti keskustelu niitä kysyttäessä. Tarjottu eri toimijoille tonttiratkaisuja ja selvitetty sopivia alueita yritystoiminnan aloittamiselle.
INFRASTRUKTUURIMME VASTAA YRITYSTEN TARPEITA - Meillä on yritystoimintaan sopivia tontteja ja toimitiloja - Lupakäytäntömme ovat ketteriä ja notkeita - Arvioimme yritysvaikutukset päätöksenteossa	- Kaavoituksella pyritään ennakoimaan yritys- ja toimitilatonttien riittävyys - Lupakäsittelyssä huomioidaan hakijan hankkeen kiireellisyys lakien ja asetusten mukaisissa puitteissa - Otetaan yritysvaikutusten arviointi käyttöön asioiden valmistelussa ja päätöksenteon avuksi		Alapitkän teollisuudelle osoitetun kaava-alueen käytön ja mahdollisen muutostarpeen osalta oltu aktiivisia. Lupakäsittelyjä on viety eteenpäin, ja lupajono purettu ympäristöpuolella Kiireelliset hankkeet huomioitu lupakäsittelyssä Yritysvaikutusten arviointi otettu käyttöön

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteutuma 2024
TULOMME JA MENOMME OVAT TASAPAINOSSA • Palvelumme ovat kustannustehokkaita • Investointimme ovat suunnitelmallisia ja kestäviä • Hallitsemme omaisuuttamme ennakoivasti, suunnitelmallisesti ja kustannustarkasti	• Talvikunnossapidon konetyötuntien seuranta. Kunnossapidon seurantaan ajetaan sisään sähköinen ajoseurantajärjestelmä • Palveluverkoston tarkastelu • Henk. määrä ja osaaminen tarpeiden mukaan • Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa • Tunnistetaan tuleva palvelutarve • Ohjataan tehostamaan tilankäyttöä • Huomioidaan käyttö- ja ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa	h/km, €/km	Talvikunnossapito kaavatiet - 16,3 h / km - 1 537 € / km Kiinteistönhoidon, liikunta-alueiden ja ulkoaluetyöntekijöiden ristikkäin käyttö on aloitettu.

2.2.6 Investointien toteutuminen

Yleistä

Investointien kokonaissumma talousarviossa vuodelle 2024 oli kaikkiaan nettomenojen osalta 2 232 500, alkuperäisen talousarvion summan ollessa 2 032 500. Valtuusto 15.4.2024 § 10 teki 200 000 euron korotuksen Heinäahontien kevyen liikenteen väylä-hankkeeseen, joka oli yhteishanke ELYn kanssa. Vuoden aikana suunniteltiin ja tehtiin erilaisia määrärahojen siirtoja talousarvion sisällä kohteiden ja sitovuustasojen välillä (valtuusto 28.10.2024 § 32). Yhteenlasketut kokonaiskustannukset investointikohteiden osalta pysyivät hyvin talousarviossa määritellyn kokonaisnettosumman sisällä. Kaikkiaan investointeihin meni 2 136 374 euroa.

Kiinteistöt

Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet

Lapinlahden kirjaston linjasaneeraus ja salaoja, sadevesi ja piha-alue saneeraus kohteessa ylitettiin budjetoitu n. 100 000 eurolla, mutta Lukion linjasaneerauksen osalta alitusta tuli n. 65 000 euroa. Lapinlahden paloaseman osalta ei laajennus tai muutostyöt toteutuneet.

Pienet peruskorjauskohteet

Pienissä peruskorjauskohteissa pysyttiin kohteittain talousarvion puitteissa.

Talotekniikka, valvonta ja puut pienet investoinnit

Investointikohteissa pysyttiin kohteittain talousarvion puitteissa.

Kadut, puistot, liikunta ja muut yleiset alueet

Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet

Kukkurantie ja Rommeikonmäentie peruskorjaukset, Rovastintie-Pastorintie kohteet ylittivät talousarvioon varatut määrärahat ja näiden kohteiden osalta jouduttiin budjetin sisällä ja sitovuustasojen yli siirtämään määrärahoja noin 240 000 euron edestä. Peltoniemenkatujen peruskorjausta jarrutettiin tällä osa-alueella. Heinäahontien kevyenliikenteen väylään varattiin kaikkiaan 700 000 euroa. Kunnan osuudeksi hankkeessa tuli lopulta noin 620 000 euroa.

Pienet peruskorjauskohteet, suunnittelu ja päällystystyöt

Latujen valaistukseen ja liikunta-alue kohdassa olevan latupohjien peruskorjauksen suhteen kesken vuotta anottiin ja saatiin avustusta nivoon näitä investointeja yhteen. Hanke jatkuu vuonna 2025 Alapitkän latujen kunnostushankkeena. Kohteittain on pysytty talousarvion mukaisissa kustannuksissa.

Liikunta-alue tai muu liikuntarakentaminen

Uimahyppypaikan rakentaminen kustannuksiltaan ylittyi ihan hivenen noin 1 500 eurolla.

Muut pienet investoinnit

Telppäsjoen kosteikon rakentamisen kustannus ylittyi kaikkiaan noin 40 000 eurolla kahden vuoden aikana. Muilta osin kohteet talousarvion mukaisia.

Muut investoinnit ja pitkäaikaiset menot

Koulujen kalusteiden kohdalla kustannettiin Sirénin tekstiilitöiden luokan siirtoa D-talosta Sirén rakennukseen ja määräraha ylitys johtuu siitä, ylitystä kaikkiaan reilu 10 000 euroa. Muilta osin kohteet talousarvion mukaisia.

Maanhankinta

Maanhankinnassa oli vuoden aikana yksi isompi kohde ja tähän käytettiin 8 000 euroa.

2.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.3.1 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen vuonna 2024, ulkoiset

		TA 2024	TA muutos 2024	TA yht 2024	Totetuma 2024	Erotus
TOIMINTATUOTOT		5 827 601,91	100 000,00	5 927 601,91	6 469 407,45	541 805,54
	Myyntituotot	1 023 711,50	0,00	1 023 711,50	1 586 503,23	562 791,73
	Maksutuotot	398 400,00	0,00	398 400,00	459 146,52	60 746,52
	Tuet ja avustukset	646 707,00	0,00	646 707,00	683 583,59	36 876,59
	Muut toimintatuotot	3 758 783,41	100 000,00	3 858 783,41	3 740 174,11	-118 609,30
TOIMINTAKULUT		-28 367 568,49	400 000,00	-27 967 568,49	-27 154 768,51	812 799,98
	Henkilöstökulut	-16 590 421,29	220 000,00	-16 370 421,29	-15 464 908,72	905 512,57
	Palvelujen ostot	-6 696 012,20	65 000,00	-6 631 012,20	-6 710 563,50	-79 551,30
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 592 875,00	75 000,00	-2 517 875,00	-2 576 454,98	-58 579,98
	Avustukset	-1 657 500,00	40 000,00	-1 617 500,00	-1 521 168,92	96 331,08
	Muut toimintakulut	-830 760,00		-830 760,00	-881 672,39	-50 912,39
TOIMINTAKATE		-22 539 966,58	500 000,00	-22 039 966,58	-20 685 361,06	1 354 605,52
Verotulot		18 959 000,00	502 000,00	19 461 000,00	19 746 644,88	285 644,88
	Kunnan tulovero	14 664 000,00	502 000,00	15 166 000,00	15 404 416,71	238 416,71
	Kiinteistövero	2 813 000,00	0,00	2 813 000,00	2 805 418,01	-7 581,99
	Osuus yhteisöveron tuotosta	1 482 000,00	0,00	1 482 000,00	1 536 810,16	54 810,16
Valtionosuudet		5 153 000,00	-253 000,00	4 900 000,00	4 985 468,00	85 468,00
	Kunnan peruspalvelujen valtion	5 153 000,00	-253 000,00	4 900 000,00	-1 716 977,00	-6 616 977,00
	Verotuloihin perustuva valtion	0,00	0,00	0,00	5 021 466,00	5 021 466,00
	Opetus ja kulttuuritoimen muu	0,00	0,00	0,00	-213 991,00	-213 991,00
	Harkinnanvarainen valtionosuud	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Verotulomenetysten kompensati	0,00	0,00	0,00	1 894 970,00	1 894 970,00
Rahoitustuotot ja -kulut		725 000,00	0,00	725 000,00	937 738,09	212 738,09
	Korkotuotot	1 645 000,00	0,00	1 645 000,00	445 335,73	-1 199 664,27
	Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00	1 482 709,30	1 482 709,30
	Korkokulut	-900 000,00	0,00	-900 000,00	-985 957,57	-85 957,57
	Muut rahoituskulut	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-4 349,37	15 650,63
VUOSIKATE		2 297 033,42	749 000,00	3 046 033,42	4 984 489,91	1 938 456,49
Poistot ja arvonalentumiset	Totals	-3 622 000,00	0,00	-3 622 000,00	-3 751 228,64	-129 228,64
	Suunnitelman mukaiset poistot	-3 622 000,00	0,00	-3 622 000,00	-3 751 228,64	-129 228,64
TILIKAUDEN TULOS		-1 324 966,58	749 000,00	-575 966,58	1 233 261,27	1 809 227,85
		0,00	0,00	0,00	-500 000,00	-500 000,00
Tilipäättösiirrot	Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	-500 000,00	-500 000,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		-1 324 966,58	749 000,00	-575 966,58	733 261,27	1 309 227,85

2.3.2 Verotulojen ja valtionosuuksien toteutuminen

VEROTULOJEN ERITTELY 2024

Verotulot	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutos	TA yht	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	14 664 000	502000	15 166 000	15 404 417	238 417
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 482 000		1482000	1 536 810	54 810
Kiinteistöverotulot	2 813 000		2813000	2 805 418	-7 582
Yhteensä	18 959 000	502 000	19 461 000	19 746 645	285 645

Kiinteistöveroprosentit

	Yleinen	Maapohja	Vakituinen asuinrakennus	Muut asuinrakennukset	Voimalaitokset	Yleishyödylliset yhteistöt	Rakentamaton paikka
2016	0,90		0,60	1,00	2,80	ei määr.	1,00
2017	0,93		0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2018	0,93		0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2019	0,93		0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2020	0,93		0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2021	0,93		0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2022	0,93		0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2023	0,93		0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2024	1,24	1,3	0,60	1,23	3,1	ei määr.	2,00

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkema
Peruspalvelujen valtion osuus	5 153 000	-253 000	4 900 000	-1 716 977	-6 616 977
Verotuloihin perustuva tasaus				5 024 466	5 024 466
Opetu- ja kulttuur. muut valtionosuudet				-213 991	-213 991
Verotulojen menetysten korvaukset				1 894 970	1 894 970
Yhteensä	5 153 000	-253 000	4 900 000	4 988 468	88 468

2.3.3 Investointien toteutuminen

Vuoden 2024 investointien toteutuminen sitovuustasolla

Toimiala	TA 2024 1 000 €	Ta-muutos 1 000 €	TA+muutos 1 000 €	TP 2024 1 000 €	Poikkeama 1 000 €
KIINTEISTÖT	-650	-	-650	-600	50
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet					
Menot	-325	-	-325	-368	-43
Tulot		-		0	0
Netto	-325		-325	-368	-43
Pienet peruskorjauskohteet ja suunnittelut					
Menot	-105	-	-105	-103	2
Tulot	0	-		0	0
Netto	-105	-	-105	-103	2
Talotekniikka, valvonta ja muut pienet investoinnit					
Menot	-220	-	-210	-129	81
Tulot	0	-		0	0
Netto	-220	-	-210	-129	81
KADUT, PUISTOT, LIIKUNTA JA MUUT YLEISET ALUEET	-1288	-200,0	-1488	-1442	56
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet					
Menot	-1050	-200	-1250	-1212	38
Tulot					
Netto	-1050	-200	-1250	-1212	38
Pienet peruskorjauskohteet, suunnittelu ja päällystys					
Menot	-133		-133	-81	52
Tulot					
Netto	-133		-133	-81	52
Liikunta-alue tai muu liikuntarakentaminen					
Menot	-55		-55	-60	5
Tulot					0
Netto	-55		-55	-60	5
Muut pienet investoinnit					
Menot	-50		-50	-89	-39
Tulot					
Netto	-50		-50	-89	-39
MUUT INVESTOINNIT JA PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	-75		-75	-94	-19
Menot	-75		-75	-86	-11
Tulot	0		0	0	0
Netto	-75		-75	-86	-11
MAANHANKINTA	-20		-20	-9	11
Menot	-20		-20	-9	11
Tulot	0				0
Netto	-20		-20	-9	11
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Menot	-2033	-200	-2233	-2137	96
Tulot	0	0	0	0	0
Netto	-2033	-200	-2233	-2137	96

2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen

Talousarvio rahoitusosan toteutumisvertailu 2024

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta	-2 297 000	-749 000	-3 046 000	4 986 956	1 940 956
Vuosikate	2 297 000	749 000	3 046 000	4 984 490	1 938 490
Tulorahoituksen korjauserät				2 466	2 466
Investointien rahavirta	-2 032 000		-2 032 000	-2 060 564	-28 564
Investointimenot	-2 032 000	-200 000	-2 232 000	-2 140 413	91 587
Rahoitusosuudet invest.menoihin			0	16 800	16 800
Pys. vastaavien hyöd. luov.tulot				63 049	
Toiminta ja investoinnit, netto	265 000	549 000	1 014 000	2 926 392	1 912 392
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys				-1 034	-1 034
Antolainasaamisten vähennykset					0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000 000		5 000 000	5 000 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 881 000		-3 881 000	-4 159 752	-278 752
Lyhytaikaisten lainojen muutos				189 064	189 064
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				10 976	10 976
Vaihto-omaisuuden muutos				0	0
Saamisten muutos				109 445	109 445
Korottomien velkojen muutos				-624 259	-624 259
Oman pääoman muutokset				-5 000	-5 000
Rahavarojen muutos	1 384 000	549 000	2 133 000	3 445 832	1 312 832

2.3.5 Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen toteutuminen 2024											
	Sito- vuus*)	Määrärahat				Tuloarviot					
	N	Alkup. talous- arvio	TA:n muutok- set	TA muut:n jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Alkup. talous- arvio	TA:n muutok- set	TA muut:n jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
KÄYTTÖTALOUS											
Toimielin											
KUNNANHALLITUS	B	4 304	-100	4 204	3 838	366	300	0	300	349	49
SIVISTYSOSASTO	B	18 023	-200	17 823	17 417	406	1 344	0	1 344	1526	182
TEKNINEN OSASTO	B	6 041	-100	5 941	5 881	60	4 183	100	4 283	4600	317
Valmistus omaan käyttöön											
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ		28 368	-400	27 968	27 136	832	5 827	100	5 927	6 475	548
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						18 959	502	19 461	19 747	286
Valtionosuudet	B						5 153	-253	4 900	4 985	85
Korkotulot	B						445	0	445	445	0
Muut rahoitustulot	B						1 200		1 200	1 483	283
Korkomenot	B	900	0	900	986	-86					
Muut rahoitusmenot	B	20	0	20	4	16					
TULOSLASKELMAOSA YHT.		920	0	920	990	-70	25 757	249	26 006	26 660	654
INVESTOINTIOSA											
KUNNANHALLITUS											
Maan ja kiinteistöjen hankinta	B	20		20	9	11	0	0	0		
Muut investoinnit ja pitkävaikutteiset menot	B				0	0					
TEKNINEN LAUTAKUNTA											
Kiinteistöt											
Uudisrakentaminen ja isot perusk	B	325	0	325	368	-43	0	0	0		
Pienet peruskorjaukset ja suunnittelu	B	105	0	105	103	2	0	0	0	0	0
Talotekniikka, valonta ja muut inv.	B	220	0	220	129	91	0	0	0	0	0
Kadut, puistot, liikunta ja muut yleiset alueet	B										
Uudisrakentaminen ja isot perusk	B	1050	200	1 250	1212	38	0	0	0	0	0
Pienet peruskorjaukset ja suunnittelu	B	133	0	133	81	52	0	0	0	0	0
Liikunta-alue tai muu liikuntarakent.	B	55	0	55	60	-5		0	0	0	0
Muut pienet investoinnit	B	50	0	50	89	-39	0	0	0	0	0
Muut investoinnit ja pitkävaikutteiset menot	B	75	0	75	86	-11					
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ		2 033	200	2 233	2 137	96	0		0	0	0
RAHOITUSOSA											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						5 000		5 000	5 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	3 881		3 881	4 159	-278					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	B	0		0		0	0	0	0	0	0
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ		3 881		3 881	4 159	-278	5 000	0	5 000	5 000	0

3 Tilinpäätöslaskemat

3.1 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	2024	2023
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	1 586 503,23	1 490 273,12
<i>Maksutuotot</i>	<i>459 146,52</i>	<i>504 025,66</i>
Tuet ja avustukset	683 583,59	875 639,11
Muut toimintatuotot	3 740 174,11	3 708 690,92
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	6 469 407,45	6 578 631,81
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut	-15 464 908,72	-15 719 421,93
Palkat ja palkkiot	-12 636 805,08	-12 687 991,36
Henkilösivukulut	-2 828 103,64	-3 031 430,57
Eläkekulut	-2 687 897,43	-2 765 069,00
Muut henkilösivukulut	-140 206,21	-266 361,57
Palvelujen ostot	-6 710 563,50	-7 607 643,54
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 576 454,98	-2 638 985,02
Avustukset	-1 521 168,92	-1 488 906,34
Muut toimintakulut	-881 672,39	-947 055,00
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-27 154 768,51	-28 402 011,83
TOIMINTAKATE	-20 685 361,06	-21 823 380,02
Verotulot	19 746 644,88	18 047 330,70
Valtionosuudet	4 985 468,00	7 863 093,00
Rahoitustuotot ja -kulut	937 738,09	467 776,50
Korkotuotot	446 370,69	445 338,51
Muut rahoitustuotot	1 482 709,30	1 268 991,69
Korkokulut	-985 957,57	-860 151,76
Muut rahoituskulut	-4 349,37	-386 401,94
VUOSIKATE	4 984 489,91	4 554 820,18

Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 751 228,64	-3 382 677,14
TILIKAUDEN TULOS	1 233 261,27	1 172 143,04
Tilipäättösiirrot		
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-500 000,00	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	733 261,27	1 172 143,04

3.2 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.24	1.1.-31.12.2023
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2 926 392,70	2 419 035,22
TOIMINNAN RAHAVIRTA	4 986 956,77	4 611 884,20
VUOSIKATE	4 984 489,91	4 554 820,18
SATUNNAISET ERÄT	0,00	0,00
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	2 466,86	57 064,02
PAKOLLISET VARAUKSET	0,00	0,00
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 060 564,07	-2 192 848,98
INVESTOINTIMENOT	-2 140 413,21	-2 217 248,98
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTEIHIN	16 800,00	0,00
PYS. VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN		
LUOV.TULO	63 049,14	24 400,00
INVESTOINTIEN VARS.MYYNTITULOT	65 516,00	24 400,00
INVESTOINTIEN MYYNTIVOITOT/-TAPPIOT	-2 466,86	-57 064,02
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	519 438,43	-3 127 906,34
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	-1 034,96	0,00
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYKSET	-1 034,96	0,00
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	0,00	0,00
LAINAKANNAN MUUTOKSET	1 029 312,00	-199 567,06
PITKÄAICAISTEN LAINOJEN LISÄYS	5 000 000,00	2 800 000,00
PITKÄAICAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-4 159 752,32	-4 999 567,06
LYHYTAICAISTEN LAINOJEN MUUTOS	189 064,32	2 000 000,00
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	-5 000,00	695 000,00
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	-503 838,61	-3 623 339,28
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOM. MUUT	10 974,55	-223 574,03
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	0,00	2 148,46
SAAMISTEN MUUTOS	109 445,41	950 671,66
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	-624 258,57	-4 352 585,37
RAHAVAROJEN MUUTOS	3 445 831,13	-708 871,12
KASSAVAROJEN MUUTOS	3 445 831,13	708 871,12
KASSAVARAT KAUDEN ALUSSA	950 753,19	241 882,07
KASSAVARAT KAUDEN LOPUSSA	4 396 584,32	950 753,19

3.3 Tase

Lapinlahden kunta	Tase	
	01.01.2024 - 31.12.2024(Toteutuneet)	01.01.2023 - 31.12.2023(Toteutuneet)
TASE VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	25457,65	32988,22
Muut pitkävaikutteiset menot	951569,84	1101710,73
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	977027,49	1134698,95
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6292128	6240109,12
Rakennukset	34717486,26	37513958,18
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6569071,56	6043786,47
Koneet ja kalusto	160620,79	117260,87
Muut aineelliset hyödykkeet	67450,2	67450,2
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2046480,29	1396538,13
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	49853237,1	51379102,97
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet		
Osakkuusyhteisöosuudet	160685,84	175972,44
Muut osakkeet ja osuudet	1163705,26	1158012,76
Osakkeet ja osuudet yhteensä	11683413,61	11693007,71
Muut lainasaamiset	10352383,83	10351348,87
Muut saamiset	36232,7	36232,7
Sijoitukset yhteensä	22072030,14	22080589,28
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	72902294,73	74594391,2
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtiontoimeksiannot	81102,49	121980,44
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	98128,67	98902,27
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	179231,16	220882,71
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	23138	
Lyhytaikaiset saamiset	1199593,9	1332177,31
Saamiset yhteensä	1222731,9	1332177,31
Rahat ja pankkisaamiset	4396584,32	950753,19
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	5619316,22	2282930,5
TASE VASTAAVAA YHTEENSÄ	78700842,11	77098204,41

TASE VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	32470995,61	32470995,61
Muut omat rahastot	1148626,62	1153626,62
Edellisten tilikausien ylijäämä(alijäämä)	505368,57	-666774,47
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	733261,27	1172143,04
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	34858252,07	34129990,8
POSTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Vapaaehtoiset varaukset	500000	
POSTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ	500000	
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	81102,49	121980,44
Lahjoitusrahastojen pääomat	4971,28	4943,18
Muut toimeksiantojen pääomat	158474,71	148301,86
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	244548,48	275225,48
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	32940210,53	32099962,85
Saadut ennakot	1440	1440
Pitkäaikainen yhteensä	32941650,53	32101402,85
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	2000000	2000000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3956974,52	3767910,2
Saadut ennakot	4735	2971,36
Ostovelat	1154244,71	1698437,28
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	270479,1	275100,72
Siirtovelat	2769957,7	2847165,72
Lyhytaikainen yhteensä	10156391,03	10591585,28
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	43098041,56	42692988,13
TASE VASTATTAVAA YHTEENSÄ	78700842,11	77098204,41

3.4 Konsernilaskelmat

Konsolidoitu tuloslaskelma ja tase	2024	2023
TULOSLASKELMA		
Toimintatuotot	15 348 088,64	18 859 134,41
Toimintakulut	-36 582 628,96	-41 277 296,96
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		983 966,29
TOIMINTAKATE	-21 234 540,32	-21 434 196,26
 Verotulot	 19 616 984,76	 17 949 183,63
Valtionosuudet	8 460 022,50	11 225 071,94
 <u>Rahoitustuotot ja -kulut</u>		
Korkotuotot	30 801,78	18 498,01
Muut rahoitustuotot	1 522 881,99	1 293 092,22
Korkokulut	-1 318 544,19	-1 169 508,57
Muut rahoituskulut	-6 620,46	-384 735,65
Rahoitustuotot ja -kulut	228 519,13	-242 654,00
VUOSIKATE	7 070 986,07	7 497 405,31
 <u>Poistot ja arvonalentumiset</u>		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 763 081,15	-5 356 638,15
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset	-997,83	-228 048,23
Poistot ja arvonalentumiset	-5 764 078,99	-5 584 686,38
 Satunnaiset erät	 1 889,64	 35 412,96
TILIKAUDEN TULOS	1 308 796,72	1 948 131,90

Konsolidoitu rahoituslaskelma

**01.01.2024-
31.12.2024** **01.01.2023-31.12.2023**

Toiminnan rahavirta

VUOSIKATE	7 070 986,07	7 497 405,31
Satunnaiset erät	1 889,64	35 412,96
Tilikauden verot	-23 323,03	-648,28
Tulorahoituksen korjauserät	-44 140,54	-1 189 155,56
Toiminnan rahavirta	7 005 412,14	6 343 014,44

Investointien rahavirta

Investointimenot	-3 219 012,20	-3 609 635,83
Rahoitusosuudet investointimenoihin	50 579,77	140 849,95
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	145 447,02	356 495,58
Investointien rahavirta	-3 022 985,41	-3 112 290,30

Toiminnan ja investointien rahavirta

3 982 426,73 3 230 724,14

Rahoituksen rahavirtaAntolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäykset	-1 735,58	-8 355,67
Antolainasaamisten vähennykset	1 735,58	9 041,40
Antolainauksen muutokset	0,00	685,73

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 003 260,00	3 963 069,12
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 866 983,43	-4 303 646,96
Lyhytaikaisten lainojen muutos	75 880,86	-475 436,90
Lainakannan muutokset	212 157,42	-816 014,74

Oman pääoman muutokset

Oman pääoman muutokset	-1 672,27	379,12
Muutokset vähemmistön osuudessa		-5 379,13
Oman pääoman muutokset	-1 672,27	-5 000,00

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	5 604,32	-224 140,35
Vaihto-omaisuuden muutos	14 958,79	-13 967,83
Saamisten muutos	-421 090,33	1 263 463,38
Korottomien velkojen muutos	-675 951,16	-2 359 166,81
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 076 478,38	-1 333 811,62

Rahoituksen rahavirta

-865 993,22 -2 154 140,63

Rahavarojen muutos

3 116 433,51 1 076 583,51

Rahavarat 31.12.	7 321 467,28	4 205 033,77
Rahavarat 1.1.	4 205 033,77	3 128 450,27
Valuuttakurssien muutosten vaikutus	0,00	0,00
Rahavarojen muutos	3 116 433,51	1 076 583,51

Konserni		
TASE	2025	2024
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>		
Aineettomat oikeudet	63 642,94	76 370,61
Konserniliikearvo		
Muut pitkävaikutteiset menot	959 048,94	1 115 577,26
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet		
Aineettomat hyödykkeet	1 022 691,89	1 191 947,86
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>		
Maa- ja vesialueet	7 355 852,04	7 303 619,22
Rakennukset	48 608 291,25	52 125 568,69
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 998 546,00	6 492 109,10
Koneet ja kalusto	1 333 809,05	1 264 921,31
Muut aineelliset hyödykkeet	7 788 996,06	7 871 355,57
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 257 250,96	1 827 155,68
Aineelliset hyödykkeet	74 342 745,35	76 884 729,56
<u>Sijoitukset</u>		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	3 833 255,34	3 848 541,33
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	1 258 442,88	1 253 245,57
Joukkovelkakirjasaamiset	1 735,58	0,00
Muut lainasaamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	112 478,99	114 198,99
Sijoitukset	5 205 912,78	5 215 985,89
PYSYVÄT VASTAAVAT	80 571 350,02	83 292 663,32
<u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</u>		
Valtion toimeksiannot	329 302,41	453 590,66
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	98 421,33	99 203,99
Muut toimeksiantojen varat	45 644,38	39 025,30
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	473 368,11	591 819,95
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
<u>Vaihto-omaisuus</u>		
Aineet ja tarvikkeet	94 340,09	8 196,70
Keskeneräiset tuotteet		
Valmiit tuotteet		
Muu vaihto-omaisuus	0,00	101 100,54
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta		
Vaihto-omaisuus	94 340,09	109 297,24
<u>Saamiset</u>		
<u>Pitkäaikaiset saamiset</u>		
Myyntisaamiset	1 168,20	1 226,60
Lainasaamiset		
Laskennalliset verosaamiset		
Muut saamiset	23 138,00	0,00
Siirtosaamiset		0,00
Pitkäaikaiset saamiset	24 306,20	1 226,60

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	818 661,34	904 035,12
Lainasaamiset	73 700,00	20 000,00
Laskennalliset verosaamiset		
Muut saamiset	447 515,76	302 576,60
Siirtosaamiset	765 457,35	480 540,96
Lyhytaikaiset saamiset	2 105 334,45	1 707 152,67
Saamiset	2 129 640,65	1 708 379,27

Rahoitusarvopaperit

Osakkeet ja osuudet		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Muut arvopaperit	469 183,57	365 080,20
Rahoitusarvopaperit	469 183,57	365 080,20

Rahat ja pankkisaamiset	6 852 283,71	3 839 953,57
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9 545 448,02	6 022 710,28
VASTAAVAA	90 590 166,16	89 907 193,55

VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	32 470 995,61	32 470 995,61
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma		
Arvonkorotusrahasto	35 389,94	35 389,94
Muut omat rahastot	1 416 658,97	1 421 540,75
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	368 494,57	-1 639 395,35
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 333 934,97	2 014 418,25
OMA PÄÄOMA	35 625 474,06	34 302 949,20
VÄHEMMISTÖOSUUDET	149 229,02	201 782,91
KONSERNIRESERVI		
<u>PAKOLLISET VARAUKSET</u>		
Eläkevaraukset		
Muut pakolliset varaukset	17 939,90	42 890,32
PAKOLLISET VARAUKSET	17 939,90	42 890,32
<u>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</u>		
Valtion toimeksiannot	329 302,41	453 590,66
Lahjoitusrahastojen pääomat	6 614,67	7 009,23
Muut toimeksiantojen pääomat	207 037,36	195 201,80
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	542 954,44	655 801,70
VIERAS PÄÄOMA		
<u>Pitkäaikainen vieras pääoma</u>		
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	39 550 005,34	39 424 725,47
Pääomalainat	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta		0,00
Saadut ennakot	1 440,00	2 672,88
Ostovelat		
Liittymismaksut ja muut velat	1 005 512,61	999 967,71
Siirtovelat		0,00
Laskennalliset verovelat	344 187,50	330 357,04
Pitkäaikainen vieras pääoma	40 901 145,45	40 757 723,10
<u>Lyhytaikainen vieras pääoma</u>		
Joukkovelkakirjalainat	2 091 523,70	2 071 349,16
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 590 676,11	5 523 507,74
Pääomalainat		
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat muilta luotonantajilta		0,00
Saadut ennakot	75 223,15	130 004,60
Ostovelat	1 698 103,66	2 332 394,29
Liittymismaksut ja muut velat	531 750,42	421 156,30
Siirtovelat	3 366 146,22	3 467 634,22
Laskennalliset verovelat		
Lyhytaikainen vieras pääoma	13 353 423,27	13 946 046,31
VIERAS PÄÄOMA	54 254 568,72	54 703 769,42
VASTATTAVAA	90 590 166,14	89 907 193,54

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Lapinlahden kunta

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 1

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jatkosotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hakintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitus-osuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Keskusvarasto siirtynyt 1.1.2023 lukien Servica Oy:lle Pohjois-Savon hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Tästä periaatteesta poiketen verotulot on kirjattu tilitysjankohdan mukaisesti.
Pitkäaikaiset lähes saman suuruksena vuodesta toiseen toistuvat leasingvuokrat on kirjattu maksutilikauden kuluksi.

Liitetieto 2

Tuloslaskelman esittämistavan muutos

Ei raportoitavaa

Liitetieto 3

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Ei raportoitavaa

Liitetieto 4

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tiedot ovat vertailukelpoiset.

Liitetieto 5

Aiempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Ei raportoitavaa

Käytetyt lyhenteet

PSL	Pohjois-Savon
PSSHP	Liitto
SAKKY	Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
YSAKK	Savon koulutuskuntayhtymä
m€	Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä
	miljoonaa euroa

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Lapinlahden kunta

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjä tytäryhteisöjä on viisi: Lapinlahden Kaskihovi Oy, Lapinlahden Vesi Oy, Viitostien Ykköstilat Oy, Ki Oy Lapinlahden Virastokeskus sekä Ki Oy Varpakulma.

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltäviä kuntayhtymiä on kolme: Savon koulutusky, Ylä-Savon Koulutusky sekä Pohjois-Savon Liitto.

Kuntakonserniin yhdisteltäviä osakkuusyhteisöjä on kolme: Lapinlahden Yritystalo Oy, Ylä-Savon Vesi Oy sekä Ki Oy Varpaisjärven Liiketalo.

Oman pääoman jatkuvuus

Vuoden 2024 tilinpäätökseen merkityt edellisten tilikausien sekä tilikauden tulos jatkuvat muuttumattomina.

Konsernirakenteen muutokset

Asunto Osakeyhtiö Lapinlahden Koivukujan osakkeita on myyty ja myynnin vaikutuksesta yhtiö on poistunut konsernista.

Konsernitilinpäätöksen laatimismenetelmät

Tytäryhteisöt ovat yhdistelty rivi riviltä. Omasta pääomasta ja tilikauden tuloksesta on vähennetty vähemmistö-

osuus siltä osin kuin yhtiötä omistaa konsernin ulkopuolinen omistaja. Kuntayhtymät on yhdistelty rivi riviltä tilinpäätöshetkellä olevan kunnan omistusosuuden mukaisella osuudella. Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuusyhteisöjen laskentaperiaatteet on yhdenmukaistettu kunnan laskentaperiaatteiden mukaisiksi ennen yhdistelykirjausten tekemistä.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhtiöiden tuloslaskelmiin merkityt olennaiset sisäiset tuotot ja kulut on vähennetty konsernin tuloslaskelmaa laadittaessa. Konsernituloslaskelman verotuloista on eliminoitu konsernin sisäiset kiinteistöverot. Konserniyhtiöiden sisäisten kiinteistöverotulojen eliminoitu osuus on -107 Teur. Konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty konsernitasetta laadittaessa.

Konsernitaseesta on eliminoitu sisäisten liiketapahtumien lisäksi konsernin sisäiset maa- ja vesialueisiin kirjatut liittymismaksut.

Konsernin sisäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäisten omistusten eliminoinnit on tehty noudattaen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konserniyleisohjeen mukaisesti käyttäen ns. sovellettua hankintamenetelmää. Omistusosuuden eliminoinneissa syntynyt omistuksen eliminointiero kirjataan hankintatilikaudella kokonaisuudessa tilikauden tulokseen tilille omistuksen eliminointiero.

Aikaisemmin perustettujen tai hankittujen tytäryhteisöjen hankinta- tai perustamisajankohdan mukaisia oman pääoman osuuksia ei ole selvitetty takautuvasti.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli-/alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaiseminen

Kiinteistötytär-yhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaiseksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu tuloslaskelmassa tytär-yhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kuuluva osuus konsernitaseen edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on jaettu konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- tai alijäämään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. tilinpäätös on oikaistu tarvittavilta osin noudattamaan kunnan laskentaperiaatteita.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointi- ja kuntajaoston konserniyleisohjeen mukaisesti kunnan ja kuntayhtymien taseessa oleva poistoero ja vapaaehtoiset varaukset merkitään konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämään ja niiden muutos tilikauden yli- tai alijäämään. Tytär-yhteisöjen poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on jaettu konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- tai alijäämään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Konsernitilinpäätöksen tiedot ovat vertailukelpoiset edellisen tilikauden tietojen kanssa.

4.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Lapinlahden kunta

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 6

Toimintatuotot tehtäväalueittain

Toimintatuotot	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Yleishallinto	144 894	201 740	37 257	55 960
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut		0	0	0
Opetus- ja kulttuuripalvelut	2 318 908	2 302 255	1 526 958	1 570 115
Tekniset ja ympäristöpalvelut	4 392 807	4 358 581	4 600 604	4 358 581
Muut palvelut	3 692 468	3 983 733	304 589	593 975
Vesiliiketoiminta		4 585 362	0	0
Toimintatuotot yhteensä	15 348 089	15 431 671	6 469 408	6 578 632

Liitetieto 7

Verotulojen erittely

Verotulot	2024	2023
Kunnan tulovero	15 404 417	14 000 092
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 536 810	1 738 184
Kiinteistövero	2 805 418	2 309 055
Verotulot yhteensä	19 746 645	18 047 331

Liitetieto 8

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	Kunta	
	2024	2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	-1 716 977	661 285
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	5 021 466	5 015 747
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-213 991	-280 842
Harkinnanvarainen valtionosuus	0	550 000
Verotulomenetysten korvaus	1 894 970	1 916 903
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	4 985 468	7 863 093

Liitetieto 9

Palvelujen ostojen erittely

Palvelujen ostojen erittely	Kunta	
	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	680 944	1 099 230
Muiden palvelujen ostot	6 036 935	6 514 527
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	6 717 879	32 966 282

Liitetieto 10

Valtuustoryhmille annetut tuet

Valtuustoryhmät eivät ole saaneet rahallista tukea. Tilat on luovutettu veloituksetta käyttöön.

Selvitys suunnitelmamukaisten poistojen perusteista

Poistondalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poisto-suunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioitun taloudellisten käyttöiän mukaan.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on enintään 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

Poistomenetelmä on tasapoisto ja arvioidut poistoajat ovat:

Valtuusto § 53 15.12.2015

	Suositus	Ennen 1.1.2015 hankitut	Uudet hankinnat
Poistomenetelmä		Tasapoisto	
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	2 - 5	3	2
Aineettomat oikeudet	5 - 20	5	5
Liikearvo	2 - 5	5	2
Muut pitkävaikutteiset menot			
Atk-ohjelmistot	2 - 5	3	2
Muut	2 - 5	3	2
Muut 1.1.2013 jälkeen hankitut		5	5
Vesiosuuskuntien avustukset		5	5 - 10
Vuokra-/osakehuoneistojen peruskorjaukset		10 - 20	5 - 20
Yhteishankkeet		5	5 - 20
Khall § 39 20.2.2017 1.1.2016 alkaen			
Yhteishankkeina toteutettavat laajakaistahankkeet		✓	10
Vesiosuuskuntien avustukset		✓	10
Sairaala- ja terveydenhuoltolaitteet, röntgenlaitteet		✓	10
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa		
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50	30	20 - 30
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30	20	20
Talousrakennukset	10 - 20	15	10 - 15
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30	20	20
Asuinrakennukset	30 - 50	30	30
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 - 20		
Torit ja puistot		15	15
Kaavatiet ja kadut		18	15
Sillat, laiturit, uimalat	10 - 30	10	10
Muut maa- ja vesirakenteet	15 - 30	15	15
Vedenjakeluverkosto	30 - 40	30	30
Viemäriverkko	30 - 40	30	30
Kaukolämpöverkko	20 - 30	20	20
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 - 20		
Sähköjohdot, muuntoasemat		15	15
Katuvalaistusverkosto		20	15
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	10 - 12	10	10
Maakaasuverkko	20 - 25	20	20
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 - 20	15	15
Sähkö-, vesi-, yms. laitoskoneet ja laitteet	10 - 20		
Vesi- ja viemärlaitosten ja jv:n koneet ja kalusto		15	10
Sähkölaitosten laitoskoneet ja laitteet		10	10
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 - 20	15	15
Likenteen ohjauslaitteet	10 - 15	10	10
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 - 15	10	10
Koneet ja kalusto			
Rautaiset alukset	15 - 20	15	15
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 - 15	8	8
Muut kuljetusvälineet	4 - 7	5	4
Muut liikkuvat työkoneet	5 - 10	5	5
Muut raskaat koneet	10 - 15	10	10
Muut kevyet koneet	5 - 10	5	5
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 - 15	5	5 - 15
Atk-laitteet	3 - 5	3	3
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5	3	3
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa		
Ennakkomaksut ja keskenäiset hankinnat	ei poistoaikaa		
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa		
Perusparannusmenot			perusparannusmeno lisätään poistamattomaan hankintamenoon, ellei omaan poistosuunnitelmaan ole erityistä syytä.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on enintään 10 000 euroa, kirjataan vuosikuluksi.

Liitetieto 12**Pakollisten varausten muutokset**

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	0	0		0
Lisäykset tilikaudella	0	0		0
Vähennykset tilikaudella	0	0		0
Vastuu 31.12.	0	0	0	0
YSAKKn pakollinen varaus 1.1.	42 890	21 114		0
Lisäykset tilikaudella	0	27 380		0
Vähennykset tilikaudella	-24 950	-5 604		0
Vastuu 31.12.	17 940	42 890	0	0
Lapinlahden Vesi Oy, verovaraus				
Lisäykset tilikaudella	0	0		0
Vähennykset tilikaudella	0	0		0
Vastuu 31.12.	0	0	0	0
SAKKYn vuokrakohteen ennallistamisvelvoite	0	1 019		0
Lisäykset tilikaudella	0	0		0
Vähennykset tilikaudella	0	-1 019		0
Vastuu 31.12.	0	0	0	0

Liitetieto 13**Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja tappiot**

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	18 595	228 845	12 733	12 495
Muut myyntivoitot	0	5 508	0	0
Myyntivoitot yhteensä	18 595	234 352	12 733	12 495
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	7 665	8 406	10 267	69 599
Muut myyntitappiot	0	0	0	0
Myyntitappiot yhteensä	7 665	12 152	10 267	69 599

Liitetieto 14**Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät**

	Konserni	
	2024	2023
Satunnaiset tuotot	1 890	59 021

4.4 Taseen vastaavia ja vastattavia koskevat liitetiedot

Lapinlahden kunta

Liitetieto 15

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2024	2023
Osinkotuotot ja osuuskorot		
Istekki Oy	0	0
Kuntarahoitus Oyj	22 815	23 355
Metsäliitto	0	5 482
Savon Energiaholding Oy	1 190 218	1 190 218
Savolinum Oy	630	617
Sarastia Oy	1 725	0
Yhteensä	1 215 388	1 219 672
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		
Savon koulutuskuntayhtymä	2 244	2 244
Yhteensä	2 244	2 244

Liitetieto 16

Erittely poistoeron muutoksista

	2024	2023
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	0	0

TASEEN VASTAAVIA JA VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 17

Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei raportoitavaa.

Liitetieto 18

Arvonkorotusten periaatteet ja arvostusmenetelmät

Ei raportoitavaa.

Liitetieto 17

Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei raportoitavaa.

Liitetieto 18

Arvonkorotusten periaatteet ja arvostusmenetelmät

Ei raportoitavaa.

Liitetieto 19

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEET, yhdistelmä 31.12.2024

	AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				AINEELLISET HYÖDYKKEET					
	Tietokone- ohjelmistot	Muut pitkä- vaikutteiset menot	YHTEENSÄ	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	YHTEENSÄ
Poistamaton hankintameno 1.1.	32 988,22	1 101 710,73	1 134 698,95	6 240 109,12	37 513 958,18	6 043 786,47	117 260,87	67 450,20	1 396 538,13	51 379 102,97
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	77 834,28	77 834,28	8 787,50	0,00	2 700,00	30 661,93	0,00	2 033 190,14	2 075 339,57
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-16 800,00	0,00	0,00	0,00	-16 800,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	-65 516,00	-3 166,54	0,00	0,00	0,00	0,00	-68 682,54
Siirrot erien välillä	25 647,32	-77 834,28	-52 186,96	108 747,38	21 107,63	1 250 272,45	55 307,48	0,00	-1 383 247,98	52 186,96
Tilikauden poisto	-33 177,89	-150 140,89	-183 318,78	0,00	-2 814 413,01	-710 887,36	-42 609,49	0,00	0,00	-3 567 909,86
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	25 457,65	951 569,84	977 027,49	6 292 128,00	34 717 486,26	6 569 071,56	160 620,79	67 450,20	2 046 480,29	49 853 237,10
Arvonkorotukset 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muutokset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12	25 457,65	951 569,84	977 027,49	6 292 128,00	34 717 486,26	6 569 071,56	160 620,79	67 450,20	2 046 480,29	49 853 237,10

PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET

	SIOITUKSET					MUUT LAINASAAMISET JA MUUT SAAMISET			
	Kuntayhtymä- osuudet	Tytäryhteisö- osakkeet ja -osuudet	Osakkuus- yhteisö- osakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	YHTEENSÄ	Saamiset tytäryhteisöt	Pääomalainat tytäryhteisöt	Saamiset muut yhteisöt	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	437 349,06	9 921 673,45	175 972,44	1 158 012,76	11 693 007,71	138 294,37	10 213 054,50	36 232,70	10 387 581,57
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	5 692,50	5 692,50	0,00	1 034,96	0,00	1 034,96
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	-15 286,60	0,00	-15 286,60	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	437 349,06	9 921 673,45	160 685,84	1 163 705,26	11 683 413,61	138 294,37	10 214 089,46	36 232,70	10 388 616,53
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	437 349,06	9 921 673,45	160 685,84	1 163 705,26	11 683 413,61	138 294,37	10 214 089,46	36 232,70	10 388 616,53

Liitetieto 20 - 22

Omistukset muissa yhteisöissä 31.12.2024

Lapinlahti-konsernin rakenne ja sisältö

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt	Y-tunnus	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 euroa)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden tuloksesta
TYTÄRYHTEISÖT						
Lapinlahden Kaskihovi Oy	0885683-1	100,00		1 726	5 980	-58
Lapinlahden Vesi Oy	2417176-0	100,00		1 529	12 926	129
Viitostien Ykköstilat Oy	1794534-3	100,00		4 825	846	36
Kiinteistö Oy Lapinlahden Virastokeskus	0906217-9	61,38		3 044	72	-112
Kiinteistö Oy Varpakulma	0875203-9	55,80		467	2	-20
Yhteensä				11 591	19 826	-25
KUNTAYHTYMÄT						
Savon koulutuskuntayhtymä	1852679-9	2,04		1 400	1 327	45
Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä	0214765-5	10,34		2 387	442	-32
Pohjois-Savon Liitto	0827616-7	3,16		44	26	5
Yhteensä				3 832	1 795	17
OSAKKUUSYHTEISÖT						
Lapinlahden Yritystalo Oy	0425368-9	46,30		167	3	5
Ylä-Savon Vesi Oy (osakkeet						
*) Lapinlahden Vesi Oy:llä)	1841779-5	36,04		3 492	910	136
Kiinteistö Oy Varpaisjärven Liiketalo	0572794-6	35,58		180	1	-3
Yhteensä				3 839	914	138
YHDISTELEMÄTTÖMÄT OSAKKUUSYHTEISÖT						
As Oy Lapinlahden Koivukuja / päättynyt 31.7.2023	0829181-8	-		-	-	-
Yhteensä		-		-	-	-

*) Ylä-Savon Vesi ei ole minkään omistajan tytäryhteisö eikä osakkuusyhteisö, vaan kaikkiin omistajiin nähden yhteisö, jossa omistajalla on merkittävä omistusosuus, mutta ei kuitenkaan tytäryhteisöltä tai osakkuusyhteisöltä. Yhtiö on käsitelty osakkuusyhteisön tavoin Lapinlahti-konsernissa.

Konsernin laskennalliset verovelat ja -saamiset

	2024	2023
Laskennalliset verovelat	344 188	330 357

Lapinlahden kunta

Liitetieto 23

Saamisten erittely

	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	6 232	0	5 850
Lainasaamiset	10 352 384	0	10 351 349	0
Muut saamiset		1 246	0	3 082
Siirtosaamiset	0	438 853	0	438 853
Yhteensä	10 352 384	446 331	10 351 349	447 785
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0	900	0	13 730
Lainasaamiset	0	0	0	0
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	0	0	0
Yhteensä	0	900	0	13 730
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistus-yhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0	0	0	2 899
Lainasaamiset	0	0	0	0
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	0	0	0
Yhteensä	0	0	0	2 899
Saamiset yhteensä	10 352 384	447 231	10 351 349	464 414

Korjattu vertailuvuoden luvut vastaamaan kirjanpitoa

Liitetieto 24

Siirtosaamiisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	24 306	1 227	0	0
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	24 306	1 227	0	0
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	438 853	438 853	438 853	438 853
Kelan korvaus työterveyshuollosta	64 890	81 733	54 333	74 607
EU-tuet ja avustukset, hankkeet	11 202	14 155	82 232	50 228
Palkkatuet	41 500	27 956	41 500	22 953
Puun myynti	109 912	39 444	109 912	39 444
Koulutuskorvaus	0	0	0	1 318
Tapaturmavakuutusmaksu	0	0	0	22 254
Muut tulojäämät yhteensä	537 953	306 678	34 624	127 019
Menoennakot	0	0	0	0
- Eliminoinnit konsernitilinpäätöksessä	-438 853	-439 409	0	0
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	765 457	471 864	761 453	776 676

Liitetieto 25

Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	32 470 995,61	32 470 995,61	32 470 995,61	32 470 995,61
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	32 470 995,61	32 470 995,61	32 470 995,61	32 470 995,61
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvokorotusrahasto 1.1.	35 389,94	35 595,29	0,00	0,00
Tilinpäätössiirto	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	35 389,94	35 595,29	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	1 416 658,97	1 426 649,59	1 153 626,62	1 158 626,62
Siirrot rahastoon			0,00	0,00
Siirrot rahastosta		-5 000,00	-5 000,00	-5 000,00
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 416 658,97	1 421 649,59	1 148 626,62	1 153 626,62
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	368 494,57	-1 639 395,34	-666 774,47	-666 774,47
Edelliseen tilikauteen kohdistuvat oikaisut *)			1 172 143,04	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	368 494,57	-1 639 395,34	505 368,57	-666 774,47
Tilikauden yli-/alijäämä	1 333 934,97	2 014 418,25	733 261,27	1 172 675,36
Oma pääoma yhteensä	35 625 474,06	34 302 949,21	34 858 252,07	34 130 523,12

Liitetieto 26

Erittely poistoerosta

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat

Erääntyy > 5 vuotta	2024	2023	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	18 924 929		18 924 929	18 924 930
Lainat julkisyhteisöiltä				
Yhteensä	18 924 929	0	18 924 929	18 924 930

Liitetieto 28

Joukkovelkakirjalainat	Kunta 2024	Kunta 2023
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat		
277765, eräpäivä 28.2.2023	0	0
285411, eräpäivä 30.6.2023	0	0
Kuntarahoitus Oy	2 914 911	5 059 180
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	2 914 911	5 059 180

Liitetieto 29

Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	0	0	0	0
Y-S koulutuskuntayhtymä	17 940	42 890	0	0
PSSHP:n alijäämän kattaminen (siirtynyt HVA)	0	0	0	0
Lapinlahden Vesi Oy	0	0	0	0
Sakkyn vuokraohteen ennalistamisvelv.	0	0		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	17 940	42 890	0	0

Liitetieto 30

Lyhyt ja pitkäaikaiset velat

	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	0	4 735	0	0
Ostovelat	0	226	0	22 021
Muut velat	0	0	0	0
Siirtovelat	0	0	0	0
Yhteensä	0		0	22 021
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	6 242	0	4 082
Muut velat	0	0	0	0
Siirtovelat	0	0	0	0
Yhteensä	0		0	4 082
Velat osakkuus- sekä muille omistus-yhteisöille				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0		0	179
Muut velat	0	0	0	0
Siirtovelat	0	0	0	0
Yhteensä	0		0	179
Vieras pääoma yhteensä				

Liitetieto 31

Sekkiliimiitti

Pohjois-Savon Osuuspankki, limiitti 1 500 000 euroa, ei käytössä 31.12.2024.

Lapinlahden kunta

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely

ei raportoitavaa

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	284 196	208 215	0	207 981
Menojäämät				
Lomapalkkajaksotus	1 607 969	1 673 086	1 312 949	1 292 505
Korkojaksotukset	51 987	225 472	143 153	160 160
Muut siirtovelat	1 808 860	1 295 549	1 313 856	1 186 519
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 753 012	3 402 322	2 769 958	2 847 165
- Eliminoinnit konsernitilinpäätöksessä	-438 853	-439 753	0	0
Siirtovelat yhteensä	3 314 159	2 962 570	2 769 958	2 847 165

VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 34

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni	
	2024	2023
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	4 635 307	7 594 857
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä, tytäryhteisöt	3 545 398	2 908 400

Liitetieto 35

Vakuudet omasta sekä kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen ja muiden puolesta annetuista vakuuksista

Karsanlahden kyläyhdistys 55 000 euroa

Tölvän seudun kyläyhdistys 12 500 euroa

Jumisen maa- ja kotitalousseura 6 200 euroa

Liitetieto 38

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Vuokravastuut yhteensä	2 228 206	1 829 351	1 134 806	1 091 635
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	945 154	1 078 675	492 377	424 606
Siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	0	0	0	0

Vuokravastuiden yhteismäärään sisältyy Hyvinvointialueelle siirtyvää osuutta

Vertailuvuoden tietoa muutettu

Liitetieto 39

Vastuusitoumukset				
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset				
Alkuperäinen pääoma	15 365 315	17 903 291	15 365 315	17 928 315
Jäljellä oleva pääoma	4 824 780	5 521 163	4 824 780	6 561 163
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	6 459 709	6 466 859	6 459 709	6 459 709
Jäljellä oleva pääoma	3 172 707	1 810 957	1 590 802	1 725 277

Liitetieto 40

Vastuut Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	Kunta	
	2024	2023
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	77 566 586	75 483 750
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	83 236	60 087

Liitetieto 41

Investointi- ja taloussuunnitelmaan perustuen arvonlisäveron mahdollista palautusvastuuta ei pidetä todennäköisenä.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni	
	2024	2023
Koronvaihtosopimus, Kaskihovi		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 637 000	1 637 000
Käypä arvo	94 663	94 663
Koronvaihtosopimus, jolla vaihtuva korko on muutettu kiinteäksi on tehty lainasalkun osittaiseksi suojaamiseksi		
Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron tarkistusvastuu		
KOY Lapinlahden Virastokeskus	10 292	10 546
YSAKK	1 311 019	1 353 684
SAKKY	15 836 802	18 218 485
	17 158 113	19 582 715

4.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

Lapinlahden kunta

HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä

	2024	2023
Hallintokeskus	11	16
Sivistysosasto	235	247
Tekninen osasto	51	51
Henkilöstön lukumäärä yhteensä	297	314

Henkilöstön lukumäärään sisältyvät: vakinaiset, määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt.
Kansalaisopiston tuntiopettajat eivät sisälly sivistysosaston lukuihin.

Liitetieto 43

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut	2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	15 464 909	15 719 422
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	57 414	43 854
Lahjoitusvaroilla katetut henkilöstömenot	0	0
Henkilöstökulut yhteensä	15 522 323	15 763 276

Liitetieto 44

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2024	2023
Lapinlahden Kokoomus ry	1 190	946
Kristillisdemokraatit	853	1 096
Keskustan Lapinlahden kunnallisjärjestö	6 706	7 508
Lapinlahden sos.dem. ry	495	495
Lapinlahden Vasemmisto ry	2 161	2 210
Ylä-Savon Vihreät ry	499	698
Perussuomalaiset, Lapinlahti	2 015	2 724
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	13 918	15 676

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot	2024	2023
Itä-Suomen tilintarkastus Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	10 376	13 257
Tilintarkastajan lausunnot		
Muut palkkiot		
Palkkiot yhteensä	10 376	13 257

Intressitahoihin liittyvät liiketoimet

Kaskihovi

Hankinnat

Asuntotoimen hoitopalkkio	19 824	
Toimitilavuokrat, sivistystoim	33 595	
Asuntojen vuokra	56 351	109 770

Luovutukset

Antolainat, korko 4 %	90 735	
Antolainat, korko 6 %	47 559	138294
Toimistohuoneet ja atk-laitteet sekä yleiset toimistosovellukset veloituksetta.		

Tekninen johtaja Rami Linna toimii yhtiön toimitusjohtajana 1.11.2022 lukien.

Viitostien Ykköstilat

Hankinnat

Toimitilavuokrat	57 505
------------------	--------

Luovutukset

Pääomalaina, korko 4 %	461 805
Yleiset toimistosovellukset veloituksetta.	

Kiinteistöpäällikkö Mikko Rieki toimii yhtiön toimitusjohtajana.

Toimistonhoitaja Taina Turunen 51 % kunnan palveluksessa.

Vesi

Hankinnat

Vesihuolto, tavanomaisin ehdoin	129 434
---------------------------------	---------

Luovutukset

Yhteiskäytössä olevat sovellukset sekä palvelujen myynti	
Pääomalaina, korko 4,5 %	9 752 284
Toimistohuoneet ja atk-laitteet sekä yleiset toimistosovellukset veloituksetta.	

Tekninen johtaja Rami Linna toimii yhtiön toimitusjohtajana.

Halosten museosäätiö

- Toiminta-avustus ja kiinteistön ylläpito
- Hallituksen jäsenen: Hallintojohtaja Ulla Nikulainen

Savon Energiaholding Oy (SEH) ja Savon Voima Oyj (SV)

- Energian hankinta, tavanomaisin ehdoin.
- Hallituksen puheenjohtaja (SEH): Kunnanhallituksen jäsen
- Hallituksen jäsen (SV): Kunnanhallituksen jäsen Ossi Martikainen

Ylä-Savon Osuuspankki

- Pankkipalvelut, tavanomaisin ehdoin.
- Kunnanhallituksen jäsen Ossi Martikainen, hallintoneuvoston puheenjohtaja
- Valtuutettu Antti Valta, hallituksen jäsen
- Valtuutetut Sari Essayah ja Jorma Rannio, edustajiston jäsen

Kuljetus T. Heiskanen Ky

- Ateriapalvelukuljetukset ja työterveyshuollon palvelut, tavanomaisin ehdoin.
- Keskusvaalilautakunnan varapuheenjohtaja Tarmo Heiskanen, yhtiömiehen

LAPINLAHDEN KUNTA
KIIINTEISTÖKESKUS
Kiinteistöjen lämmitysenergian käyttö 2021 - 2024

Kiinteistöt	Tilavuus m³	Kulutus 2021 MWh/m³	Kulutus 2022 MWh/m³	Kulutus 2023 MWh/m³	Kulutus 2024 MWh/m³				
Lapinlahden kirjaston kiinteistö	8 165	256,50	0,031	228,84	0,028	238,32	0,029	244,73	0,030
Lapinlahden kunnanviraston kiinteistö	10 880	566,70	0,052	564,37	0,052	592,22	0,055	581,37	0,054
Lapinlahden paloaseman kiinteistö, vanha	3 046	203,80	0,067	184,09	0,060	178,67	0,059	152,16	0,050
Lapinlahden paloasema	4 100	221,90	0,054	204,28	0,050	204	0,050	196,67	0,048
Jussinpihan sosiaalipalvelukeskuksen kiinteistö	6 945	550,50	0,079	505,88	0,073	497,74	0,072	485,89	0,070
Lapinlahden terveyskeskuksen kiinteistö	31 089	2004,70	0,064	1917,9	0,062	1956,4	0,063	1884,00	0,061
Rovastilan ja Lukkarilan kiinteistö	2 590	140,20	0,054	131,09	0,051	135,06	0,052	123,84	0,048
Varpaisjärven kirjaston kiinteistö	2 480	134,80	0,055	123,75	0,050	123,93	0,050	131,24	0,053
Varpaisjärven kunnanviraston kiinteistö ja terveysasema yhdessä	3 880	545,40	0,073	535,66	0,072	511,64	0,069	498,84	0,129
Varpaisjärven terveysaseman kiinteistö	3 600		0,000		0,000	0	0,000	0	0,000
Varpaisjärven sosiaalipalvelukeskuksen kiinteistö	12 500	959,00	0,077	825,92	0,066	707,46	0,057	720,56	0,058
Varpaisjärven päiväkodin kiinteistö	925	94,80	0,102	76,69	0,083	81,62	0,088	76,06	0,082
Varpaisjärven paloaseman kiinteistö	5 400	199,00	0,037	179,74	0,033	174,11	0,032	175,26	0,032
Varpaisjärven liikuntahallin kiinteistö	13 150	267,20	0,020	280,35	0,021	257,86	0,020	434,41	0,033
Matin ja Liisan koulun kiinteistö	21 059	848,86	0,040	704,91	0,033	847,39	0,040	839,09	0,040
Monitoimitalon kiinteistö	26 000	706,80	0,027	646,27	0,025	629,2	0,024	628,36	0,024
Matin ja Liisan uusi koulu/Viisu	20 300	636,00	0,031	451,72	0,022	445,16	0,022	440,55	0,022
Lukion kiinteistö	13 475	467,70	0,035	432,2	0,032	454,4	0,034	441,46	0,033
Varpaisjärven koulukeskuksen kiinteistö	3 920	1343,10	0,343	1195,7	0,305	1166,1	0,297	1215,4	0,310
Lapinlahden Meijeri ja Mylly	5 006	246,52	0,049	224,3	0,045	220,68	0,044	200,19	0,040
Lapinlahden vanha kunnantalo	2 950	112,40	0,038	103,48	0,035	107,8	0,037	108,77	0,037
Teletalo	4 521	263,40	0,058	235,18	0,052	233,54	0,052	203,77	0,045
Kaksoisvahtitupa	886	69,80	0,079	62,97	0,071	61,32	0,069	61,21	0,069
Rautatieasema	1 140	65,70	0,058	72,21	0,063	83,43	0,073	63,97	0,056
Suistamo	3 100	190,90	0,062	166,3	0,054	157,28	0,051	130,65	0,042
Varpaisjärven kunnantupa	1 512	84,80	0,056	73,53	0,049	73,67	0,049	83,14	0,055
Yhteensä	212 559	11180,28	0,053	10127,33	0,048	10139,00	0,048	10121,59	0,048

LAPINLAHDEN KUNTA
KIINTEISTÖKESKUS

Kiinteistöjen vedenkulutus vuonna 2021- 2024

Kiinteistöt	Tilavuus/m³	Vuosi	2021 m³/m³	Vuosi	2022 m³/m³	Vuosi	2023 m³/m³	Vuosi	2024 m³/m³
Lapinlahden kirjaston kiinteistö	8 165	82	0,010	116	0,014	124	0,015	149	0,018
Lapinlahden kunnanviraston kiinteistö	10 860	349	0,032	272	0,025	294	0,027	270	0,025
Lapinlahden vanha paloaseman kiinteistö	3 046	34	0,011	31	0,010	26	0,009	48	0,016
Lapinlahden Paloasema	4 100	257	0,063	288	0,070	377	0,092	314	0,077
Jussinpihan sosiaalipalvelukeskuksen kiinteistö	6 945	835	0,120	1023	0,147	982	0,141	994	0,143
Lapinlahden terveyskeskuksen kiinteistö	31 089	7685	0,247	8826	0,284	7690	0,247	9659	0,311
Rovastilan ja Lukkarilan kiinteistö	2 560	501	0,193	376	0,145	567	0,219	463	0,179
Varpaisjärven kirjaston kiinteistö	2 480	156	0,063	108	0,044	127	0,052	158	0,064
Varpaisjärven kunnanviraston kiinteistö	3 860	82	0,021	185	0,048	135	0,035	125	0,032
Varpaisjärven terveysaseman kiinteistö	3 600	151	0,042	110	0,031	72	0,020	95	0,026
Varpaisjärven sosiaalipalvelukeskuksen kiinteistö	12 500	2914	0,233	2707	0,217	2425	0,194	2470	0,198
Varpaisjärven päiväkodin kiinteistö	925	206	0,223	203	0,219	211	0,228	215	0,232
Varpaisjärven paloaseman kiinteistö	5 400	392	0,073	222	0,041	323	0,060	375	0,069
Varpaisjärven museon kiinteistö	800	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000
Varpaisjärven liikuntahallin kiinteistö	13 150	378	0,029	429	0,033	298	0,023	318	0,024
Alapitkän koulun kiinteistö	11 670	695	0,060	574	0,049	582	0,050	607	0,052
Martikkalan koulun kiinteistö	2 235	262	0,117	158	0,071	186	0,083	159	0,071
Matin ja Liisan koulun kiinteistö	21 059	278	0,013	308	0,015	644	0,031	389	0,018
Nerkoon koulun kiinteistö	6 920	446	0,064	401	0,058	362	0,052	372	0,054
Monitoimitalon kiinteistö	26 000	887	0,034	514	0,020	253	0,010	258	0,010
Lukion kiinteistö	13 475	1037	0,077	841	0,062	900	0,067	760	0,056
Lapinlahden uusi koulu/Viisu	20 300	1344	0,066	1268	0,062	1161	0,057	1248	0,061
Varpaisjärven koulukeskuksen kiinteistö	3 920	959	0,245	880	0,224	829	0,211	777	0,198
Paloisten koulun kiinteistö	3 001	195	0,065	206	0,069	156	0,052	165	0,055
Lapinlahden Meijeri	5 006	390	0,078	360	0,072	380	0,076	407	0,081
Lapinlahden Mylly	3 347	15	0,004	2	0,001	0	0,000	0	0,000
Lapinlahden vanha kunnantalo	2 950	325	0,110	303	0,103	207	0,070	154	0,052
Kaksoisvahtitupa	886	99	0,112	63	0,071	78	0,088	107	0,121
Rautatieasema	1 140	53	0,046	43	0,038	63	0,055	73	0,064
Suistamo	3 100	1197	0,386	1012	0,326	1084	0,350	284	0,092
Varpaisjärven yrittäjätalo	856	9	0,011	16	0,019	10	0,012	45	0,053
Varpaisjärven kunnantupa	1 512	13	0,009	7	0,005	8	0,005	7	0,005
Tele-talo	4 521	63	0,014	154	0,034	79	0,017	104	0,023
Paavon ja Liisankoti, Lti	1 920	803	0,418	660	0,344	715	0,372	777	0,405
FK-radon huoltorakennus	409	3	0,007	6	0,015	1	0,002	369	0,902
Luisteluhoitorakennus	650	1206	1,855	923	1,420	1061	1,632	916	1,409
Nelson House	265	22	0,083	12	0,045	11	0,042	16	0,060
Vuorisen varasto	1 512	33	0,022	21	0,014	23	0,015	41	0,027
Tenniskentän huoltorakennus	339					68	0,201	100	0,295
Kivinavetta	2 000	1	0,001	3	0,002	2	0,001	1	0,001
Yhteensä	248 483	24357	0,098	23631	0,095	22514	0,091	23789	0,096

LAPINLAHDEN KUNTA
KIINTEISTÖKESKUS
Kiinteistöjen sähkönkulutus 2021- 2024

Kiinteistöt	Tilavuus m3	Kulutus 2021 kWh/m³	Kulutus 2022 kWh/m³	Kulutus 2023 kWh/m³	Kulutus 2024 kWh/m³				
Lapinlahden kirjaston kiinteistö	8 165	113 866	13,95	120 168	14,72	120 040	14,70	74187	9,09
Lapinlahden kunnanviraston kiinteistö	10 860	125 353	11,54	122 664	11,30	131 388	12,10	114678	10,56
Lapinlahden vanha paloaseman kiinteistö	3 046	16 309	5,35	16 504	5,42	15 827	5,20	14 504	4,76
Lapinlahden paloasema	4 100	55 934	13,64	58 430	14,25	80 160	19,55	85 634	20,89
Jussinpihan sosiaalipalvelukeskuksen kiinteistö	6 945	98 534	14,19	111 509	16,08	116 160	16,73	112 125	16,14
Lapinlahden terveyskeskuksen kiinteistö	31 089	1 434 490	46,14	1 377 322	44,30	1 387 364	44,63	1 299 776	41,81
Rovastilan kiinteistö	1 850	32 137	17,37	29 743	16,08	29 601	16,00	26 435	14,29
Lukkarilan kiinteistö	600	28 285	47,14	27 611	46,02	26 209	43,68	23 706	39,51
Varpaisjärven kirjaston kiinteistö	2 460	41 323	16,80	37 401	15,20	36 993	15,04	33 653	13,68
Varpaisjärven Kylä-talo, kunnanviraston kiinteistö	3 860	55 069	14,27	45 795	11,86	33 800	8,76	36 707	9,51
Varpaisjärven terveysaseman kiinteistö	3 600	78 919	21,92	77 074	21,41	74 500	20,69	78 051	21,68
Varpaisjärven sosiaalipalvelukeskuksen kiinteistö	12 500	437 226	34,98	416 848	33,35	413 912	33,11	403 797	32,30
Varpaisjärven päiväkodin kiinteistö	925	32 219	34,83	25 942	28,05	24 347	26,32	24 988	27,01
Varpaisjärven paloaseman kiinteistö	5 400	57 263	10,60	57 136	10,58	60 206	11,15	72 218	13,37
Varpaisjärven museon kiinteistö	800	602	0,75	879	1,10	67	0,08	82	0,10
Alapitkän koulun kiinteistö	11 670	447 544	38,35	430 664	36,90	466 468	39,97	431 424	36,97
Martikkalan koulun kiinteistö	2 235	18 763	8,40	17 932	8,02	16 185	7,24	14 750	6,60
Matin ja Liisan koulun kiinteistö	21 059	248 441	11,80	277 914	13,20	253 881	12,06	213 732	10,15
Nerkoon koulun kiinteistö	6 920	135 766	19,62	141 967	20,52	134 560	19,45	113 957	16,47
Monitoimitalon kiinteistö	26 000	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Lukion kiinteistö	13 475	183 021	13,58	170 280	12,64	176 532	13,10	162 511	12,06
Varpaisjärven koulukeskuksen kiinteistö + liikuntahalli	29 800	427 124	14,33	383 251	12,86	350 532	11,76	356 149	11,95
Paloisten koulun kiinteistö	3 001	25 637	8,54	17 242	5,75	18 500	6,16	17 091	5,70
Matin ja Liisan uusi koulu/Viisu ja Montoimitalo	20 300	574 874	28,32	469 282	23,12	413 255	20,36	359 100	17,69
Lapinlahden Meijeri ja Mylly	5 006	31 899	6,37	31 652	6,32	27 231	5,44	30 282	6,05
Lapinlahden vanha kunnantalo	2 950	14 829	5,03	13 961	4,73	13 271	4,50	12 415	4,21
Kaksoisvahtitupa	886	7 883	8,90	7 437	8,39	7 128	8,05	7 462	8,42
Rautatieasema	1 140	41 106	36,06	38 658	33,91	35 598	31,23	41 416	36,33
Suistamo	3 100	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Varpaisjärven yrittäjätalo	856	3 032	3,54	4 102	4,79	3 600	4,21	3 535	4,13
Varpaisjärven kunnantupa	1 512	8 147	5,39	6 777	4,48	4 721	3,12	4 582	3,03
Tele-talo	4 521	22 714	5,02	30 918	6,84	33 657	7,44	33 210	7,35
Paavon ja Liisankoti	1 920	104 968	54,67	96 388	50,20	112 705	58,70	112 960	58,83
FK-radan huoltorakennus	409	11 833	28,93	12 192	29,81	14 255	34,85	12 406	30,33
Luisteluhuoltorakennus	650	27 793	42,76	26 121	40,19	26 826	41,27	23 939	36,83
Nelson House	265	27 793	104,88	26 121	98,57	26 826	101,23	23 939	90,34
Partiomaja	230	0	0,00	0	0,00	8 703	37,84	8 876	38,59
Vuorisen varasto	1 430	32 200	22,52	27 837	19,47	29 970	20,96	25 881	18,10
Tenniskentän huoltorakennus	339	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Kivinavetta	2 000	1 228	0,61	1 828	0,91	1 474	0,74	1 654	0,83
Yhteensä	257 874	5 004 124	19,41	4 757 549	18,45	4 726 452	18,33	4 411 812	17,11

5 Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

LAPINLAHDEN KUNTA

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Lapinlahden kunnan vuoden 2023 pääkirjanpito on suoritettu eFina taloushallinto-ohjelmistolla.

Käytetyt tilikirjat:

Pääkirjanpito

	Päiväkirja	sähköinen arkisto
	Pääkirja	sähköinen arkisto
Myyntireskontra		osakirjanpito/osa pääkirjanpitoa, sähköinen arkisto
Ostoreskontra		osakirjanpito/osa pääkirjanpitoa, sähköinen arkisto
Pysyvien vastaavien kirjanpito		osakirjanpito, sähköinen arkisto
Konsernikirjanpito		osakirjanpito, sähköinen arkisto
Varastokirjanpito		
Henkilöstöhallinto- ja palkkajärjestelmä		osakirjanpito, sähköinen arkisto
Tasekirja		sidottu kirja, sähköinen arkisto, säilytys pysyvästi
Tase-erittelyt		osakirjanpito, sähköinen arkisto

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TOSITELAJEISTA

Tositelaji	Nimike	Numerointisarja
OR	Ostolaskut	
MY	Myyntilaskut	10000
KA	Kassa	20000
T1	Tiliote	30000
T2	Tiliote	40000
PA	Palkat	50000
MU	Muut (muistiot)	60000
JA	Jaksotukset	70000
HI	Historia	80000

6 Eriytetyt tilinpäätökset

Lapinlahden kunnan kiinteistökeskuksen liikehuoneistojen vuokrauksen tuloslaskelma

TUOSLASKELMA	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Liikevaihto	159 040,54	228 986,21
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0
Liiketoiminnan kulut	0	0
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-94 004,22	-101 992,91
Palvelujen ostot	-20 867,49	-26 904,02
Materiaalit ja palvelut	-114 871,71	-128 896,93
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	0	0
Henkilösivukulut	0	0
Eläkekulut	0	0
Muut henkilösivukulut	0	0
Henkilöstökulut	0	0
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-128 733,64	-105 330,94
Liiketoiminnan muut kulut	-48 902,30	-48 019,43
Liikealijäämä	-133 467,11	-53 251,09
Tilikauden alijäämä (ylijäämä)	-133 467,11	-53 251,09

Liikehuoneistojen vuokraustoiminnan tuloslaskelmassa ovat mukana seuraavat kiinteistöt ja huoneistot: Lapinlahden meijeri, Lapinlahden vanha kunnantalo, OP-liiketalo, Pankinkulma, Satokulma, Suistamo, Teletalo, ja Varpakulma.

Näistä Meijerin, Kunnantalon ja Teletalon lukuihin sisältyy myös asuinhuoneistojen vuokrausta Kiinteistökohtaiset kustannukset on kohdistettu suoraan laskentakohteille.

Kiinteistönhallintapalveluja on kohdistettu 2 €/m².

Meijerin ja Umpikujan kustannusten kohdistus on tehty ulkoisten tulojen osuuden mukaisesti.

7 Allekirjoitukset ja merkinnät

Kunnan tilinpäätöksen laatimisesta vastaa kunnanhallitus. Kunnanhallituksen jäsenten lisäksi tilinpäätöksen allekirjoittaa kunnanjohtaja, joka kunnanhallituksen esittelijänä johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Lapinlahdella 31. päivänä maaliskuuta 2025

LAPINLAHDEN KUNNANHALLITUS

Kari Virranta
kunnanhallituksen puheenjohtaja

Tiina Heikkinen
kunnanhallituksen jäsen

Jouni Majala
kunnanhallituksen jäsen

Jorma Rannio
kunnanhallituksen jäsen

Heidi Tuovinen
kunnanhallituksen jäsen

Terttu Ruotsalainen
kunnanhallituksen varapuheenjohtaja

Pave Hirvonen
kunnanhallituksen jäsen

Ossi Martikainen
kunnanhallituksen jäsen

Anu Sorjonen
kunnanhallituksen jäsen

Henri Ruotsalainen
kunnanjohtaja

TIILINPÄÄTÖSMERKINTÄ:

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Lapinlahdella / 2025

Itä-Suomen Tilintarkastus Oy

Timo Nuutinen
tilintarkastaja, HT, JHT